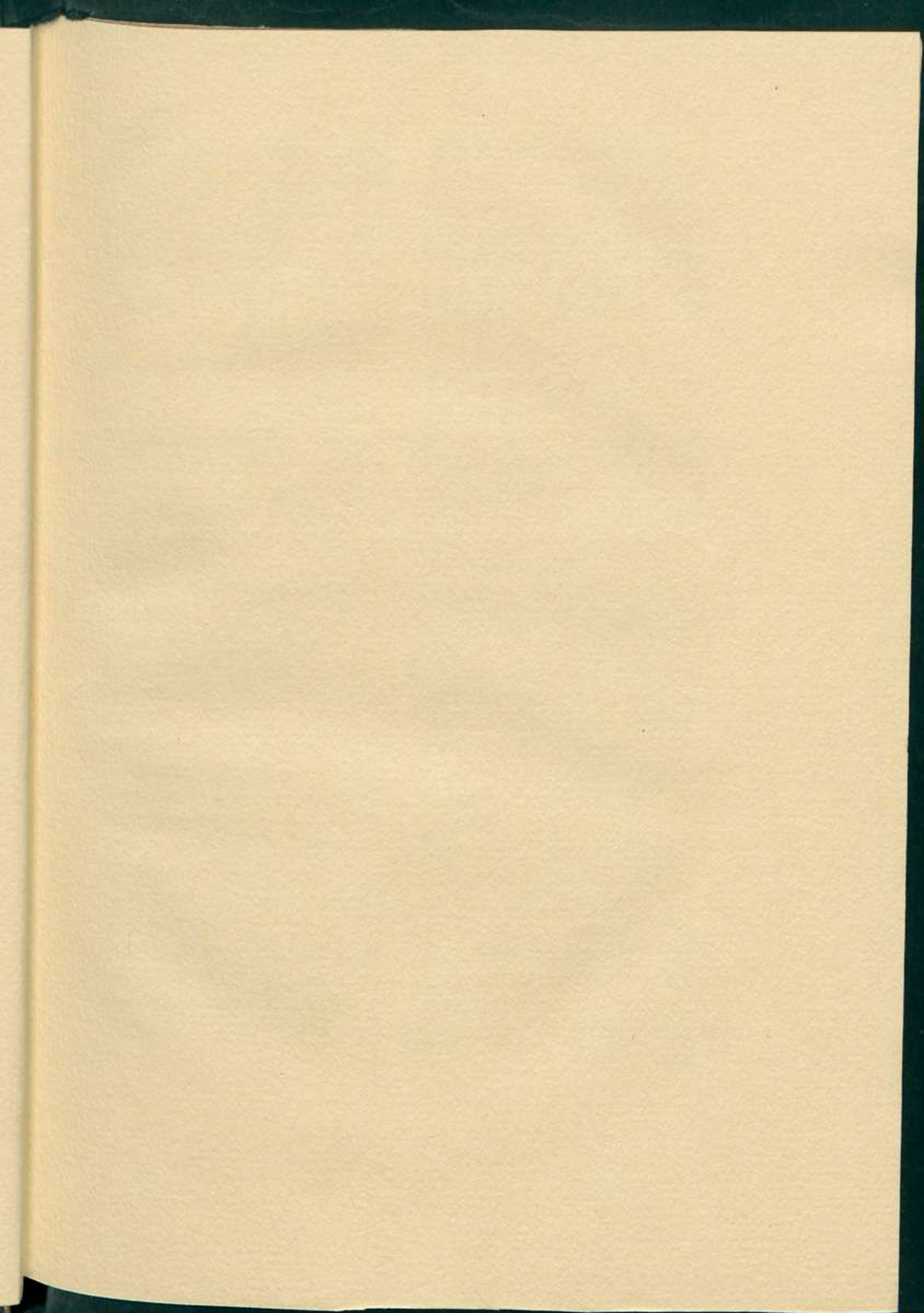
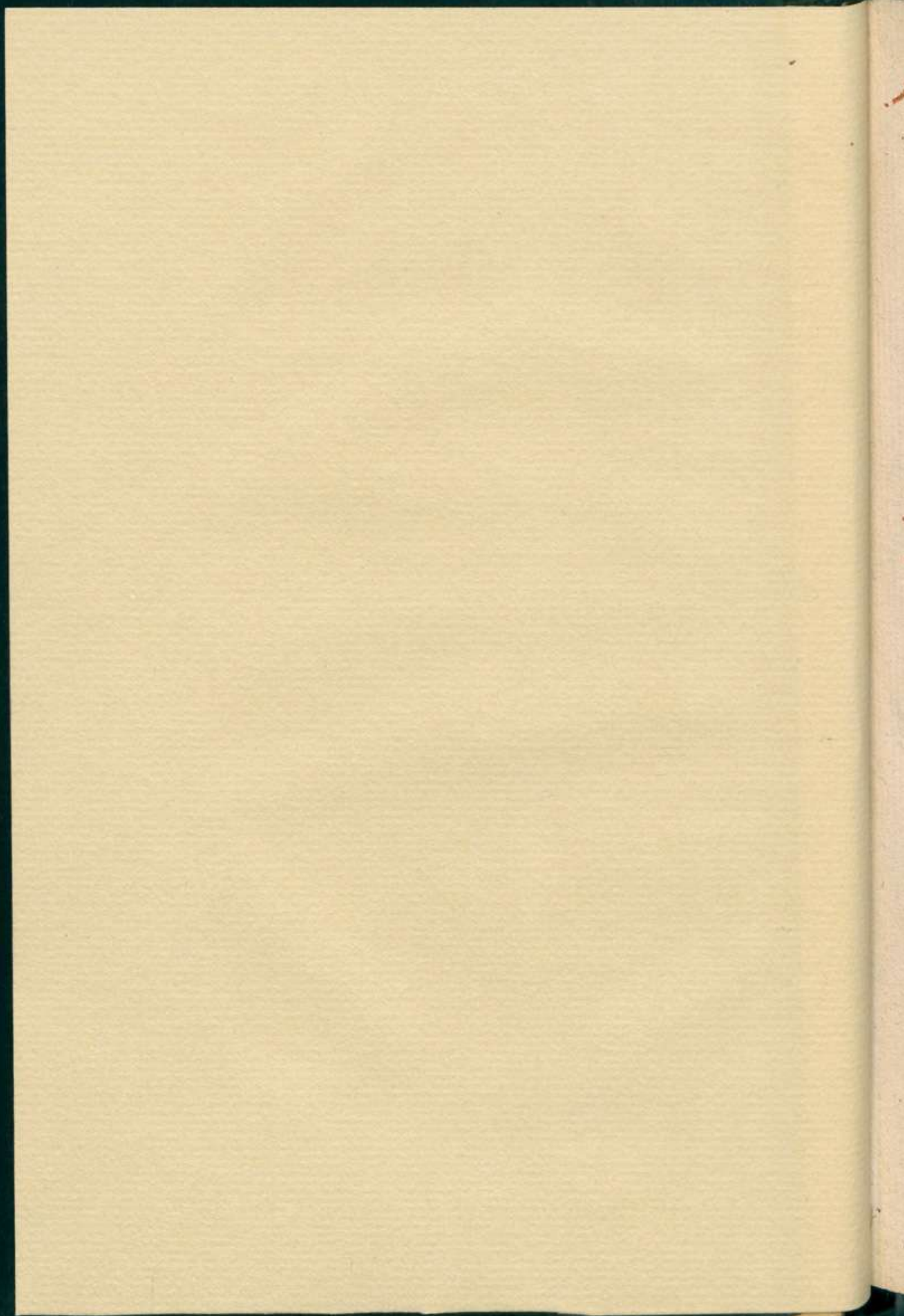

R.478560

Incipit tractatus de legibz et sectis contra supersticiosos astronomos cōpilat⁹ a reuerēdissimo in christo patre ⁊ dño dño petro de aplyiaco cardinali cameraceñ .et cetera.

stimo qui legem dei astrorum legibz subiciūt et ab eis depēdere contendūt. Ideo contra hanc eozū opinionē occurrēdum esse vtile iudicavi. Et in hoc tractatu breui/eā tāq̄ suppositionē vanissimā repbare

Contēplatio cōditoris i suis operibz et specia liter in celestibz

corporibz manifeste refulget et in eis velut i libro quodam materiali manibz dei scripto representata est. Unde merito dicebat eximi⁹ prophetarū **C**eli enarrant gloriā dei. et opera manū ei⁹ annunciat firmamentū. Et ideo veneranda est astronomie sciētia que celoz mensuras eozū qz motus influētias et virtutes considerat ac per hoc ad cōtēplandū. dei glāz ei⁹ qz gloriofā sapiētia et potentiā mentes hominū sur sū leuat. Sed sūt nō nulli supersticiosi astrologi q̄ hanc sciētia cōtū in se est christi fidelibz contemptibilē reddunt qz ei⁹ limitibz nō cōtēti. dū astronomice potestati pl⁹ q̄ ei debitū est attribuūt: indebite dei potentie fidei qz christiane detrahūt de quozū numero illos fore maxime exi

Hoc opus decem capitulis distinguitur

Primū capitulū de distinctione legū et sectarū antiquam opinionē astronomoz recitat

Secūdū capitulū aliā opinionem circa hoc aliq̄ modo concordantē inducit.

Tercīū capitulū pro opinione p̄dicta p̄sua det q̄ lex christi mercurio attribuēda sit

Quartū capitulū eandē opinionem confirmans. allegat q̄ astronomi nō solū vniūsalit̄ loquūtur de legibz. sed particulariter determināt tēpora inceptionē earū dē et finē alibuarum

Quintū capitulū contra p̄dictas opiniones qual dā inducit probabiles rationes

Sextū capitulū recitat aliq̄ que p̄dictas rationes solvere seu aliquo modo temperare vidētur

Septimū capitulū tres con

clusiones persuadet quibz patet quid in hac materia probabilius sit tenendum

Octavum capitulum occasione materie precedentis querit de mensuratione celestium motuum. et ad unam partem questionis arguit.

Nonum capitulum rationes ad partem contrariam predictae questionis apparenter inducit quodammodo prioribus responsionibus responsivas. Decimum capitulum ex precedentibus concludit premissam questionem ad utrumlibet fore disputabilem: et inde duplicem errorem quorundam astronomorum refellit.

Primum capitulum de distinctione legum et sectarum antiquam opinionem astronomorum recitat.

Sicut narrat gallozum doctor eximius guillelmus parisiensis libro suo de fide et legibus: quidam ex his qui in mundo reputati sunt sapientes. diversitates legum attribuerunt celis et stellis. sicut et alias diversitates et conditiones hominum. Et hi dixerunt quod lex

hebreorum ortum habet a saturno et celo ipsius. et propter hoc celebriorem habent diem saturni que est dies sabbati. et in ea propter causam hanc maxime vacatur legi huic legendo scilicet. docendo. et implendo. Et propter multiplicia infortunia saturni videlicet retrogradationes combustiones aliasque occasiones eius lex illa et regimen eius atque gens ipsius variis semper cladibus multiplicibusque infortunis exposita est. Quia etiam ipse saturnus (ut aiunt) dux est prophetie et revelationis: ideo in lege eius abundavit prophetia et multiplicata est valde. sicut apparet in libris legis ipsius et in libris prophetarum librisque regnorum. Sunt et alia propria ut dicunt saturni scilicet avaricia. pertinacia et duricia quibus viciis gens illa hebreorum semper noscitur laborasse. Juxta hunc modum sentiunt et de lege saracenorum et regno eorum. unde et credunt et plane asserunt legem hanc die et hora veneris promulgatam et etiam quod per venerem id est luxuriam viget. et propter hanc causam (ut dicunt) et ipsum diem

beneris omni septimana cele-
briorem habent. Quatum au-
tem gens illa omni benerea
turpitudine se polluat. mani-
festum est. quia nec multitu-
do ipsorum. nec sodomitica tur-
pitudinem extinguit licet i le-
ge ipsorum interdicta sit. In
hoc ergo (ut aiunt) gens illa
et lex eius et regnum apparet
esse veneris. De lege vero
christiana que sola est lex ve-
ritatis honestatis et sanctita-
tis perfecte dicunt quod ipsa est
lex solis et regnum eius regnum
solis. Et propter hoc celebra-
rem habet gens christianorum
diem solis propter hoc etiam
qui preest in spiritualibus in
regno isto id est romanus po-
tifer sedem habet in ciuitate
solis. que etiam habet figuram
leonis qui in celo est domici-
lium solis. Et ipsa ciuitas et-
iam fundata est in ortu siue
ascensu leonis et propter hoc
ciuitatem solis eam dicunt. Et
quia lex ista firmitatem testi-
monialem habet a lege hebre-
orum: ideo sedes eius capitalis
et radicalis in ytaliam est i me-
dio ipsius videlicet urbs roma-
na. Italiam enim dicunt de re-
gionibus partem esse saturni
propter hoc etiam dicunt po-

2

tificem romanum in confir-
mationibus et testificationibus
suis ubi sigillo plumbeo quod plom-
bum est proprium metallum
saturni sicut et ipsa lex cuius
est ut pontifex confirmationi-
bus et testificationibus ubi iur-
lege saturni. Vestibus autem ru-
beis utitur propter participa-
tionem solis cuius pars de co-
loribus color est rubeus secun-
dum eos. Sectarum vero par-
ticularium et heresum que sunt
preter istas leges dicunt cau-
sas esse coniunctiones et par-
ticipationes planetarum inui-
cem. propter hoc mutationes
legum atque sectarum necnon
et regnorum siue magnorum
(quod tria supra diximus) siue mi-
norum ex his preiudicare et
preiudicare se posse opi-
nari. et de his in libris iudici-
orum astronomie multa legun-
tur. Secundum capitulum a-
liam opinionem priori aliquo
modo concordantem inducit

Incet autem preallega-
tus doctor premissam
beterem opinionem multipli-
citer impugnaverit ubi dicitur
infra. eam tamen quidam do-
ctor anglicus renovare nisus
est nec solum manuteneret sed
magnificare. et adeo presumpsit
a ii

extollere. ut dicere nifus sit q̄
potestas mathematice nō so-
lum naturali scientie sed eti-
am theologie absolute vtilis ē
imo adhuc vtilior per respe-
ctum ad ecclesiam dei et rem
publicam fidelium et conuer-
sionem infidelium. et hoc pro-
pter aliquos casus qui sunt q̄
si infiniti miraculi et vtilitatis
ineffabilis. Inter quos primo
loco ponit certificationem fi-
dei quā tenet ecclesia. Et hanc
fidem confirmari asserit ex o-
pinione p̄missa sicut patet ex
eius dictis que sub certis arti-
culis hic fidelit̄ recitabo. Pri-
mo ergo premitit q̄ magnū
solatium fidei nostre habere
possumus postq̄ philosophi
qui ducti sunt solo nutu rati-
onis nobis consentiunt et se-
ctam seu professionem fidei
christiane confirmant. et no-
biscum concordant in stabili-
tate huius secte. non quia que-
ramus rationem ante fidem
sed post fidem. ut duplici con-
firmatione certificati laude-
mus deū de nostra salute quā
indubitāter tenem⁹. Sc̄do
dicit q̄ p̄ hāc viā mathemati-
ce nō solum certificamur de
professione nostra sed prenu-
niamur contra sectam anticri-

sti de qua simul cum secta cri-
sti fit consideratio in mathe-
matica. Tercio dicit q̄ hec
nobilissima perscrutatō fit p̄
reuolutionem omnium secta-
rum principalium a p̄cipio
mundi que sunt sex. nec pos-
sunt esse plures. Et sunt secta
hebreorum. caldeorum. egipti-
orum. agarenorum. seu sarra-
cenorum qui fuerunt ex agar
et ismaele. et secta christi. et po-
stremo secta anticristi. Nec mi-
rum si de his locuti sunt phi-
losophi qui fuerunt p̄ p̄iazchal
Quarto super his narrat
sententias mathematicorū. in
quibz actores concordāt. Di-
cunt enim iouē et venerē eē pla-
netas beniuolos et fortunatos
saturnū et martē maliuolos
et infortunatos. mercuriū ve-
ro medio modo se habere. vt
sit cū bonis bonus. et cū ma-
lis malus quia quertibilis na-
ture ē. De beniuolis autē io-
uem meliorē esse et maiorem
fortunā ei deberi. minorē q̄
veneri. Et ideo cū due vite
sint presens et futura. et plus
valeat futura q̄ presēs sicut
eternū q̄ tēporale. dicūt bene-
rem significare super fortu-
nas huius vite q̄tū ad ludos
et gaudia atq̄ leticiā et hui⁹

modi. Et iouē habere respectum ad bona alterius vite que maiora sunt. & significat sapientiam et intellectum et solutionem sonorum et diuinum cultum et legis doctrinam religionem que & uenerationem et timorem dei et arationem morum. multa que talia narrat astronomi. Quomodo recitat qualiter ipsi distigunt totum celum in duodecim partes que vocantur domos. Quarum primam dant saturno secundam ioui & sic ulterius secundum ordinem planetarum ita que octaua datur saturno et nona ioui Et dicunt concorditer que hec nona domus est domus religionis et fidei. Unde ptholomeus albumasar & archabicius et alii omnes assignauerunt istis domibus proprietates suas. Quarum prima est domus vite secunda domus substantie & sic de ceteris iuxta suas proprietates ac dispositiones naturales ita que nona domus ut dicunt est peregrinationum atque itinerum fidei & deitatis religionis ac culture dei & sapientie librorum quoque et epistolarum ac legatorum narrationum & rumorum atque sonorum. Et ideo merito ut dicunt attribuitur ioui qui habet respectum ad bona alterius vite

quia illis bonis habetur fides et religio et cultura dei et consideratio sapientialis et librorum et epistolarum multitudo ut patet ex lege diuina & ex legatorum id est prophetarum et apostolorum ac predicatorum copia narrantium rumores ydoneos de nobilibus conditionibus illius vite et reuelationes frequentes habentium in sonis ac extasi et raptibus de hac vita. Sexto applicando premissa ad propositum inducit opinionem eorum qui dicunt ex planetarum coniunctione et applicatione adiuuicem scilicet quando sunt in eodem signo et precipue in eodem gradu vel minuto illius gradus cum ioue posse sumi in significationem super sectas religionis et fidei. Unde dicunt que quia sex sunt planete quibus coniungi potest iupiter ideo fore debent sex secte principales que si coniungatur iupiter saturno significat libros diuinos & sectam significat iudaycam eo que est antiquior aliis & prior sicut saturnus pater planetarum. et remotior ac primus in ordine eorum et ipsam omnes confitentur et ipsa nullam aliam sicut saturno omnes planete conplectuntur et ipse nulli propter tarditatem

lui motus quia quando aliquis
planeta est ante eum ad orientem
numquam ipse saturnus consequatur ali-
quem. Sed in tantum inualescit
quod alius planeta aliquando in-
sequitur saturnum et coniungitur
ei. Omnes quidem secte appodi-
ant se ad sectam iudeorum quod hec
fuit prima et est radix aliarum
a qua omnes aliquod genus testi-
monii et constitutionis habue-
runt primo et ipsa philosophia
accepit ab illa multa testimo-
nia sicut quidam sapientes dixe-
runt. Si vero iupiter coniungatur
marti tunc dicunt ipsum signifi-
care super legem caldeycam
que docet adorare ignem cuius
nature mars est in natu-
rali potentia et effectum. Si autem
soli significatur lex egyptia-
ca que colit militiam celi cuius prin-
ceps est sol Si veneri signifi-
care dicitur super legem sarra-
renorum que tota est venerea
et voluptuosa quam licet ma-
chometus in scriptis dederit
tamen per longa ante tempora
in usu vite a suis cultoribus ha-
bebatur Sicut notabant in li-
bro qui ascribitur ouidio de vi-
te sue mutatioem ubi loquitur
de secta venerea. licet hunc li-
brum ab ouidio non fuisse scri-
ptum satis patet omni homini sa-

plenter considerati. Si vero
iupiter coniungatur mercurio
tunc est lex mercurialis et hanc
dicunt esse christianorum. Si autem
lune tunc erit lex lune quam at-
tribuunt antichristo et de his
duabus post dicetur Ex pre-
missis ergo patet quod licet hec
opinio huius doctoris cum pre-
missa opinione antiqua et eius
radice in multis conveniat ta-
men in quibusdam discordat quod
illa solum tres principales sectas
hec vero sex principales asse-
rit esse. illa insuper legem chri-
sti ipsi soli hec autem ipsi mer-
curio ascribit. Unde hec diversa
et adversa opinionum varietas
manifestum signum est quod opinio-
nes huiusmodi et earum radi-
ces non ex vera et solida rati-
one sed magis ex vana et fan-
tastica ymaginatioem procedunt.
Capitulum tercium in secundo pre-
missa opinionem allegat quod lex
christi mercurio attribuenda sit
Et tamen doctor iste ad
probandum quod lex christi
sit mercurialis ut preteritum
est inducit etiam quasdam per-
suasiones que etiam magis vi-
dentur habere vanitatis quam ve-
ritatis. Nam pro fundamento pri-
mo supponit quod mercurius
ut dicunt astronomi respectum

habet ad deitatem et oracula prophetarū et credulitatē et orationē et maxime quādo cōiūgitur ei iupiter. vnde et lex mercurialis difficilior est ad credēdū q̄ alie. et hoc propter mot⁹ mercurii difficiles et circuitus in epicyclo et eccentrico et equante qui sunt mirabiliores et difficiliores omibz motibz planetarū. sicut patet ex dictis ptholomei et plen⁹ ab bathegni et alphragani. quia propter significat super legē que habet difficiles articulos et occultas veritates cuiusmodi est lex christiana Secdo ponit q̄ mercuri⁹ est significator scripture et profunditatis i libris pfūdis atqz fecūditatis et dulcedinis locutōnis et rhetorice et velocitatis eius et explanationis scientiarū. Ideo significat q̄ tā authenticū scripturis. et tam profundis sētētiis et tanta potestate eloquentie defendetur: q̄ stabit sēper in roboze suo. donec lex vltima lune perturbabit eā ad tēpus Tercio q̄ hec est lex pphete secundū q̄ dixerunt astrologi q̄ nascitur⁹ erat de v̄gine. nā oēs caldey et egyptii astronomi et primi auctores eoz docēt q̄ i prima facie vir

ginis oris v̄go mūda. puella i maculata. corpore decoza. vultu venusta. habitu modesta. crine proluxo. puerū nutriens et pascens in terra hebrea a q̄busdā nationibz nominatum iesum quē nos greco sermoē christū dicimus Sic enī scribitur in maiori introductorio albumasar Quarto subiūgit q̄ hic ortus pphete de v̄gine multū cōuenit legi mercuriali quia mercuri⁹ maximā habet potestātē seu testimoniū seu virtutes et fortitudines i virgine. secundū iudiciū oīm astronomozū. Creatus enim fuit in virgine et dignitates seu fortitudines quoz que debētur planetis ratione signorum habet mercuri⁹ in virgine vt sunt scilicet domus. exultatio. triplicitas. termin⁹. et facies Et hoc diffuse declarat et cōcludit q̄ nūc tantū dominatur mercuri⁹ sicut in virgine nec aliquis alius planeta habet i ea tot dominia quare appropriatur virgini mercuri⁹ Et ideo ex hac causa dixerunt legem mercurialē debere esse sectā pphete nascituri de virgine et hanc posuerunt legē christianā Quito ponit q̄ secundū astronomos

a iiii

U i iupiter cōiūgatur lune tūc
ex hoc significat lex lune que
erit vltima. sicut circulus lu-
ne est vltim⁹. hec erit lex cor-
ruptionis & feda que violabit
omēs alias leges et suspendet
eas etiā mercurialē. ad tēpus
Luna enī ut dicunt significat
super nigromātiā et menda-
ciū. Et ideo lex lune erit ma-
gica et mēdosa. et propter cor-
ruptionē lunaris motus & fi-
gurationū lunarū significat
super corruptionē legis istī⁹
que in se etiā corrupta & alias
corrūpens nō multū durabit
quia luna velociter mutatur
cū figuratiōe & luce sua & mo-
tu. propter breuitatē circuli.
et hoc ut asserūt statuet ab a-
liquo magno et potente q̄ p̄-
ualebit aliis. & existimāt astro-
nomi tam antiqui q̄ moder-
ni q̄ hec erit lex antichristi qz
vltimo veniet. et inducet legē
corruptionis. & infatuabit mū-
dum per artē magicā et men-
dacia sua. Sexto ex omībus
premissis concludit q̄ cum a-
stronomi & precipue albuma-
sar in libris cōiunctionū mo-
do predicto distinguāt sex se-
ctas p̄cipales prenomīatas:
inde manifeste sequitur q̄ se-
cta christi ad alias cōparata

propter eius nobiles q̄diciōes
sola digna est. et alie omēs in-
digne nomine legis. sed sunt
hoīm figmenta. Vbi aduertē
dū est q̄ si i hac generalitate
cōprehendat legē moisi: labit
i heresim manicheorū. qui eā
dānauerunt. cū tamen de ip̄a
christus dixerit. non veni legē
soluere sed adimplere. De ali-
is vero sectis verum est quod
dicit. nā de lege vltia satis ma-
nifestum est. & de lege venerea
que est sarracenorū. et de ali-
is sectis que sūt ydolatrarū.
Sectabero iudeorū (ut ip̄e ait)
minus elōgatur a veritate. sz
legislatoz non fuit filius v̄gi-
nis sicut i lege christiana. nec
habet q̄ditiones alias tā nobi-
les. ideo oportet q̄ lex christi
sup alias os p̄cipatū habeat
Capitulū quartū p̄dictā
opinionē cōfirmās ponit q̄ a-
stronomi non solū vniuersali-
ter loquūtur de legibz. sz par-
ticulariter de tēporibz earū.
Vhuc autē doctor predi-
ctus ostendit q̄ astrolo-
gi non solū sic in vniuersali i-
uestigant leges ut dictū est. sz
etiā determināt tēpora ince-
ptionū earū et finē aliquarū
Primo igitur albumasar in
libro cōiunctionū. et alii q̄cor

diter determināt tres esse sa-
turni et iouis cōiunctiōes ma-
gnas videlicet maiorē et ma-
ximā. Magna est qua cōiūgit
in omnibus viginti annis in q̄
cūq; signo. Jupiter ei p̄ficit
cursum suū in duodecī ānis.
Et saturnus quasi i triginta
Et ideo fit ut post viginti an-
nos iūgantur in nono signo
ab eo in quo prius iūcti fuerūt
Et post alios viginti in alio
videlicet in quinto a primo. &
post tercios viginti iterū in
illo primo. Et hec est quīctio
magna hoc est sexaginta āno-
rum que dicit̄ significare plu-
ries super sublimatiōe regū
et potentū & super gravitate
annone et super ortū p̄pheta-
rum. Et postq̄ in ista triplici-
tate totiens cōiūcti fuerūt ut
ad aliam mutetur et cōiūgā-
tur: tūc vocatur cōiūctio ma-
ior. que fit in omnibz ducētis
quadraginta ānis vel circiter
et significat super sectā & mu-
tationē eius in quibusdā regi-
onibus. Sed quādo fit cōiun-
ctio ab ista triplicitate in aliā
ut a fine cancri ad iūctum ari-
etis tunc dicitur maxima per
reolutionē saturni triginta
duabus vicibz. Et sic fit in oi-
bus nongentis sexaginta an-

nis & significat super mutatiō-
nes imperiorū et regnorū. et
super ignitas impressiōes in
aere. et super diluuiū et super
terremotū & gravitatē ānone

Secūdo narrat iste. q̄ vna
fuit maior cōiunctio vel fere
maxima vicesimo quarto āno
augusti cesaris. quā dixerunt
sapientes significare super le-
gem mercurialē futurā. de q̄
mentio fit i p̄allegato libro
qui dicitur ovidii. & inscribitur
de vetula. Sed de hac auctori-
tate modicū curādū est. quia
bene cōsideranti p̄spiciū est
librū illū nō ab ovidio. s; ab a-
lio longe post aduentū christi
fuisse scriptū. et in adulatio-
nem fidei quasi lex christi ab
ovidio fuisse p̄uisa eidē esse
attributū. Lex autē nostra ve-
rissima. non eget falsa adula-
tione. Tercio dicit q̄ cum
mercuriū nūq̄ in aliis signis
sic dñetur sicut in signo v̄gis
ut supra tactū est: illa p̄detā
quīctio fuit quādo prima fa-
cies virginis ascendebat i oriē-
te. et facta est prope caput ari-
etis. Si enim reuoluam⁹ mo-
tus saturni et iouis ad temp⁹
illud iueniemus eos fuisse cō-
iūctos per medios curs⁹ suos
ante natiuitatem christi p̄ sex

annos. quique dies et tres ho-
ras et fuit illa cōiunctio ī thau-
ro. Et si fuisset p̄p̄iquior ca-
piti arietis: fuisset maxima.

Quarto dicit q̄ nō solum
per cōiunctionē predictā s̄z e-
tiam per reuolutiōes motuū
planetarū astronomi confir-
māt p̄positū. Nā albumasar
docet q̄ mora secte et regni &
earum p̄mutatio accidūt pre-
cipue sc̄dm quantitātē decem
reuolutiōnū saturnaliū/et p̄-
cipue si saturno cōueniat mu-
tatio ad signa mobilia. q̄ sūt
cancer. libra capricornus. et a-
ries. dum modo iupit̄ fuerit
cadens ab eo. S̄z si iupiter fu-
erit cum eo aut respiciat eū:
minuet multū de malo p̄pter
eius bonitatē. Quādo enī fue-
runt cōplete decē reuolutiōes
saturni in diebz darii fuit ap-
paritio alexandri magni. & de-
structio regni persarū. Et si-
militer post alias decē reuolu-
tiones cōpletas apparuit iel̄
filius marie cū p̄mutatione
secte et quādo cōplete sunt de-
cem alie. venit lex que ē iter pa-
ganos et nazarenos. Et post
decem alias venit machome-
tus. et illud forte est āte p̄ple-
mētū decime. ut in reuolutio-
ne nona vel post in vndecima

et illud est sc̄dm q̄ titatē eius.
quod exigunt cōiunctiones p̄-
nisse que sunt fortiores illis
reuolutiōibz. Et similiter mu-
tatur hoc citius vel tardi⁹ se-
cūdm p̄p̄rietates planetarū
dominantium regnis diuer-
sis ut saturnus dominatur
indie/iupiter babilonie/mars
tracie. sol romanis et impio.
mercuri⁹ egipto/luna assiriis
Sed q̄liter hec assignatio pla-
netarū ad hec regna posset sal-
uari cum assignatione eorū dē
ad septem climata quā aliter
et diuersimode assignāt astro-
nomi. nō est facile cōcordare
de hoc tū hic discutere nō est
mei p̄positi. sed ī tractatu de
ymagine mūdi circa hoc ali-
quid tetigi. Quinto ponit
doctor iste q̄ de destructiōe le-
gis machometi certitudinali-
ter loquūtur astronomi. Nā
sc̄dm q̄ albumasar dicit. lex
illa non potest durare vltra
sexcentū xciiii. annos. sed tan-
tū durabit. nisi p̄pter aliquā
causā incidētē abbrevietur
tēpus sc̄dm q̄ prius tactū est
q̄ abbreviatio potest fieri ma-
ior vel minor ex causis diuer-
sis. Et ut iste doctor dicit. tūc
quādo hoc scripsit iā erat an-
nus arabū sexcētesimus sexa

gelimus quitus. a tēpore ma-
 chometi. Et ideo cōcludebat
 q̄ cito destrueret̄. ⁊ q̄ illud e-
 rat magnū solatiū christiaīs
 Vnde laudādus erat de⁹ qui
 philosophis dedit taiē lucē sa-
 pientie p̄ quā lex veritatis cō-
 firmatur et roboratur et per
 quā pcipimus inimicos fidei
 destrui debere. Et pro conco-
 dia hui⁹ sentencie inducit scri-
 pturam apocalipsis que dicit
 q̄ numerus bestie est sexcēti
 sexagitatres. q̄ numerus est
 minor p̄dicto p̄ triginta ānos
 sed ī multis locis subicit ali-
 quid de numero q̄pleto. nam
 hic est mos scripture. ut dicit
 beda. ⁊ hoc forsan voluit de⁹
 q̄ nō exprimerē totaliter. s̄
 aliq̄liter occultaretur. sicut ⁊
 cetera. que ī apocalipsi scribū-
 tur. q̄ forte ante illud tēpus
 vltimū qd̄ huic secte scdm ei⁹
 causā principalē determinat
 albumasar contiget q̄ sarraceni
 destruentur. aut p̄ tartaros
 aut p̄ christianos sicut iā
 tūc maxima pars sarraceno-
 rū destructa erat p̄ tartaros
 ⁊ caput regni qd̄ fuit baldach
 et caliph q̄ fuit sicut papa eo-
 rū. Sed his nō obstātibus
 licet iā postea tēpus magnū
 lapsū sit. tū experientia docet

q̄ nōdū secta illa pditiōis de-
 structa ē. sed p̄thdoloꝝ sepe et
 multū cōtra christianos iua-
 lescit. vnde patet q̄ ī hac opi-
 nione fragilis ē. et exigua seu
 inualida certitudo. Sexto
 dicit iste doctoꝝ q̄ quia credi-
 mus q̄ post legē machometi
 nulla secta veiet nisi ātichristi
 et astrononi s̄l̄r ī hoc cōcoꝝ
 dāt q̄ erit aliquis potens qui
 legē sedā et magicā cōstituet
 post machometū que oēs ali-
 as suspēdet: ideo multū esset
 vtile ecclie dei q̄siderare de tē-
 pore istius legis an cito veiet
 post destructionem legis ma-
 chometi an multū longe. Et
 ethic⁹ philosophus dicit ī sua
 cosmographia q̄ gens q̄ fuit
 clausa inter portas caspias ir-
 ruet in mundū et obuiabit ā-
 tichristo et eū vocabit deū de-
 orū. Jā vero (ut dicūt) tartar-
 ri q̄ fuerūt iter portas illas ī-
 de exieūt. nā porte ille fracte
 sūt sicut retulerūt aliqui chri-
 stiani qui p̄ mediū earū trāsi-
 erūt hoc ergo iducit quasi si-
 gnū. p̄ximi aduētus ātichristi
 Vnde q̄cludēdo dicit scio q̄ si
 ecclia vellet reuoluere textū
 sacrum et prophetias sacras
 atq̄ prophetias sibille et mer-
 lini aquile et ioachim et mul-

torū alioꝝ insup hystozias et
libros philosophorū. atqz nu-
beret q̄siderari bias astrono-
mie iueniretur sufficiēs suspi-
cio vel magis certitudo de tē-
pore ātichristi. Sz his vide-
tur obuiare dictū christi. Nō
est vestrū nosse t̄p̄ra vel mo-
mēta que pater posuit in sua
ptāte. et illud. de die aut illa &
hora nemo scit. & cetera. Quid
aut sup his dicendū sit nō est
p̄sentis opis diffinire. Sed de
hac materia tractavi in quo-
dā sermone de aduētū dñi su-
per verbo scitote quoniā pro-
pe est regnum dei

Capitulū quītū q̄tra p̄edi-
ctas opinioes qualdā iducit
probabiles rationes.

Item Vo p̄missa oīa iste
doctoz iducere videatur
ad fidei cōfirmationē & legis
christi laudē. tñ multa ex eis
p̄spicaciter q̄siderāti apparēt
magis ifirmare q̄ confirma-
re fidē. nec esse vere laudatio-
nis/ sz magis fide adulationis
legis seu religionis christiane
Vñ cōtra eius opinionē p̄ce-
dere videntur rationes quas
libro p̄allegato facit dictus
guillermus parisiensis cōtra
opinionē antiquā sup̄recita-
tam. Quarū p̄ia est qz vera

fides docet stellas & planetas
esse subditos cultui diuino et
legi et nullatenus econuerso
Nā iubēte iosue et dicēte (sol
q̄tra gabaon. ne mouearis) o-
bediuerūt sol et luna. stetitqz
sol i medio celi spacio vni⁹ di-
ei et nō festinauit occūbere et
sic duplicata ē dies. que dupli-
catio ex necessitate toti mun-
do visa est. & p̄ q̄sequēs sēsibili
testimonio celozū error iste de-
struitur. Obediuerūt etiā sol
et luna iosue cultozī dei et mi-
nistro legis ei⁹ et nō nisi pro-
pter dei cultū legisqz mister-
ium. quare manifestū est ip̄m
dei cultum. et legis. sup̄iores
esse et fortiores sole & luna. su-
perioresqz facere ac fortiores
eis huiusmodi cultozes atqz
ministros. Nullatenus ergo
cultus dei et lex eius sub sunt
planetis sed magis econuerso
Ad idem facit retrocessio sol
et reuersio ombre per decem
lineas que facta fuit ezechiesi
cut in libris regum legit i p̄-
saia Secūda ratio quia celi
et stelle aut sciēter et volūta-
rie ista operantur que eis im-
ponunt aut naturaliter sicut
ignis calefacit. et lux illumi-
nat. Si primo modo iducūt
sectas perditionis quibz con-

7
tradicitur cultui diuino & legi
necesse est eos grauissime pec
care i deū et i animas quas a
cultu eius et lege auertūt et i
errores impietatis adducunt
quare et maleficos eē et dei
capitales inimicos dubitari nō
potest. Item malicia ista at
esset eis innata aut aduēticia
et acquisita. Si primū dicatur
erunt igitur naturaliter ma
li. Et cum nichil habeāt natu
rale quod de⁹i eis nō creauer
rit. non solū eos malos creaf
set deus. sed etiam maliciā cre
asset i eis. Qd̄ q̄longe sit a di
uina bonitate palā est. Nam
si maliciā creasset deus. contu
meliā creasset. et aduersus se
metipm̄ q̄tradictionē & inimi
ciam capitalē. Si vero sedm̄
dicatur: tūc necessario corru
pti sūt atq; decepti. mutatiq;
a suo statu & bonitate natura
li quasi locū habeat apd̄ aīas
eorū imutatio & corruptio cū
corpora eorū naturaliter icor
ruptibilia esse q̄stet. et hoc or
do nature nō patitur ut i eis
nobilior sit status corporū q̄
aīaz. Restat igit̄ ut nō sciēter
et voluntarie opentur talia.

Si vero dicatur q̄ ista ope
ratur absq; sciētia et volūta
te pure naturaliter. quēadmo

dū lapis adamas attrahit fer
rū: hec ergo potentia necessa
rio et nō libere opatur v̄l nō
opatur que q̄dē opat. o euilis
est. sicut dicit philozophus q̄
natura opatur p̄ modū ser
uitutis. Hoc aut̄ videtur ipos
sibile. qm̄ virtus sic opās igno
bilis est. et vilis. cōparatōe vir
tutis libere opantis. scilicet q̄
potest i vtrūq; oppositorū. id
est sup̄ suū operari et suū nō
opari. Vilius aut̄ impossibile ē
eē causā rei nobilioris. quare
virtutes celorum ipossibile ē
causare in nob̄ sapientiā vel
virtutes. vel bonos mores. v̄l
etiā q̄scūq; artes vel volūta
tes. q̄ oīa hec nobilioza sint oī
bus huiusmodi. que ipi ponūt
i celis. Tercia ratio est. qz
virtutes celorū ex quibz sunt
huiusmodi opatōes. aut sunt
corporales. aut spirituales. Si
corporales: igit̄ nō possūt na
turaliter imprimere dispositio
nes spūales. qz naturales ope
ratōes p̄ similitudinē fiunt. q̄
agens naturaliter intēdat da
re quod habet. & assimilare si
bi recipiēs. Manifestū est igit̄
q̄ nec leges. nec secte. nec alia
huiusmodi ex talibus esse pos
sūt. p̄pter naturalē dissimili
tudinē. et qz hec nobilioza sūt

eis. cū impossibile sit i natura
vt causa sit ignobilior causa/
to. Item corporales virtu
tes nō agūt nisi p contactū a
gētis et patiētis vel medi. q̄re
i his qui i antris vel locis sub
terraneis nascūtur et degūt.
nichil poterūt virtutes huius
modi. et ita nō poterunt eos
mutare ad mores vt leges at
sectas. Si vero dicatur has
virtutes celoz esse spūales: q̄
tales virtutes nō operētur ni
si itelligēdo/ymaginādo/ et de
siderādo primo apud se. neces
se ergo erit celos itelligere p
mū. et desiderare huiusmodi
impressiones in hominibz. Et
ex hoc sequitur (vt pri⁹ dictū
est) q̄ scienter et volūtarie ma
la preuominata et nō solum
bona imprimāt hominibz et aia
bz hūanis. Et etiā huiusmodi
operationes nec loco nec tpē
adiuuātur siue impediunt si
cut apparet i opationibz aia
rū nostrarum. Equē enī in
telligunt et equē libere volūt
equē ymaginantur et deside
rant in vno loco sicut in alio.
et p cōsequēs quelibet stellaz
equē potens est ad huiusmodi
operationes in vno situ vel lo
co. sicut i alio quocūqz. Equē
igitur in ortu ut in occasu. eū

in vno signo/ut in alio quocū
qz. Non ergo locū habet apud
eos domiciliū neqz exaltatio
neqz casus. aut aliquid alioz
vnde cum que hi non sapiētes.
sed somniantes eis attribuūt
alioquin debiliores essēt intel
lectus et ymaginatio ac volū
tas et desiderū apud eos. q̄
apud nos. Ad cōfirmatio
nem istius rationis multa sū
dit. ex quibus aliqua nō solū
videntur pbare ppositū qd
in materia presenti queritur.
sed vltra hoc etiam reprobare
viderentur magnā partem a
stronomie de iudiciis hoc au
tē facere non est presentis itē
tionis ideoqz de illis p trāseo
Nam ad ea scōz astronomos
etiam dari posset probabi
lis responsio. Quarta ra
tio est. quia aut iste constella
tiones siue stellarum positio
nes sunt signa tantum istorū
euentuum inferiorum at sūt
signa et cause simul / si signa
tantum: aut erunt concomi
tantia res de necessitate / aut
non. Si sic: cum ipsa signa ne
cessaria sint hoc est que auer
sibel mutari nullo modo pos
sunt. erunt ipsi euentus immu
tabiles et inuersibiles et ita
oia de necessitate eueniēt mo?

8

talibz. Si vero sunt signa que non
de necessitate concomitantur euen-
tus inferiores: erunt possibilis
separari ab ipsis. Signum autem
a quo separata est res eius si-
gnata. signum mendax est. qua-
re possibile est huiusmodi signa
fallere. Non est igitur scientia
de significationibus eorum. Scien-
tia enim et ars non sunt de falli-
bilibus. Si vero signa sunt et cau-
se istorum euentuum. que in se necessa-
ria sunt: erunt euentus ex necessi-
tate necessarii. Motus enim ce-
lorum cum omnibus dispositionibus su-
is necessarius est. et immutabilis
quare euentus omnes causati a con-
stellationibus similiter erunt necessa-
rii. Ex premissis finaliter con-
cludit quod secte perditionis et erro-
res atque vicia et peccata quibus dei
iusto iudicio eterna damnatio
reddenda est. nullatenus cele-
stibus creaturis attribuenda
sunt. quia nec naturaliter nec vo-
luntarie a bonis dei creaturis
tante dei contumelie. tante que per-
ditiones hominum effici possunt. siue
creature iste celestes anime sit
et animalia ut ipsi opinantur. siue
non. De omni vero lege bona om-
nia salutari credulitate nulla-
tenus dubitandum est. quin sit
ab actore fonteque vniuersali
ac primitiuo bonorum qui est de-

us altissimus. Adhuc autem
ad confirmationem omnium premis-
sorum induci possent rationes eius-
dem doctoris que facit in libro suo
de vniuerso parte prima con-
tra astronomos. qui blasphemant
contra bonitatem dei altissi-
mi. dicentes quosdam ex plane-
tis vel stellis malos esse. et eos
expresse vocantes infortunia. et
tribuentes eis magnam partem
malorum que fiunt in hoc mundo.
ut homicidia. furta. rixas. ce-
des. prelia. lites. et iurgia. frau-
des et alia huiusmodi. Hec est
infamatio quam specialiter duo-
bus planetis attribuunt videlicet
saturno et marti in blasphemiam
directe refunditur creatoris
ut diffuse probare nititur.
et hanc aliasque multas quorum-
dam astronomorum vel magorum
supersticiones ibi rationibus va-
riis prosequitur. Tandem vero post
quam de celis et stellis et earum vir-
tutibus multa tractauit utilia
concludit quod virtutes celestes
non per modum quem putauerunt
astronomi possunt in leges
vel sectas nec in artes vel disci-
plinas vel mores hominum. Similiter
nec in honores vel dignitates
principatus vel dominationes
rerum humanarum.

Capitulum sextum aliqua reci

tat que p̄dictas rationes quo
dammodo soluere seu aliquo
modo temperare videntur.

Ed̄ q̄uis huic opinioni
multū fauere videant̄
dicta sanctorū sicut augusti
ni de ciuitate dei et pluriū ali
ozum: tamē huiusmodi q̄clu
sio et rationes huius doctoris
ad eam p̄bandā inducte i illa
generalitate qua tradite sunt
nimis apparet eneruare et p̄
magna parte penitus anulla
re astronomie scientiā & astro
nomicā potestātē. Vnde videt̄
q̄ hec opinio possit restringi
possintq; aliquomodo tēpazi
p̄bationes ipsius p̄ aliqua ad
excusationem astronomorū
apparenter i ducta ab illo do
ctore anglico p̄memorato cu
ius dicta breuif̄ recitabo. Pri
mo ergo dicit q̄ sc̄dm astro
nomos et precipue catholicos
et fideles licet secte aliquomō
sint a cōstellationib; celestib;
tamen huiusmodi secte vel le
ges pendent ex libertate ratō
nis cum nō imponant aliquā
necessitatem libero arbitrio
dicentes planetas esse signa
inuentia nobis ea que deus
disponit ab eterno fieri siue
per naturā siue p̄volūtatem
humanā siue p̄ rationē p̄p̄riā

secundū placitū siue voluntā
tis sicut dicitur libro de cursi
bus planetarū. Sc̄do dicit
q̄ secūdu astronomos licet vo
luntas nō cogatur: tamē cor
pus alteratur p̄ virtutes celo
lozum. et tunc anima corpori
vnita excitatur fortiter & idu
citur efficaciter (licet nō coga
tur) ut velit sequi licet gratis
seu libere inclinationes corpo
ris ad actus priuatos siue pu
blicos & ad bonos sicut ad ma
los ut sic opinionēs et secte ad
mutationes consuetudinū in
ducātur p̄ aliquē famosum i
populo & potentē sc̄dm q̄ pre
uisum fuit et p̄cognitū a deo
ita q̄ planete sic nō solū sit si
gna: sed aliqd̄ faciāt in excitā
do. Et in hoc vltimo verbo
multū bene dixit meo iudicio
q̄ nō videtur michi bene itel
ligibile q̄ q̄stellatōes sit signa
inuentia futura, nisi aliq̄mo
do sit eoz causa. Tercio di
cit q̄ cū aliqui astronomi po
suerunt dñm iesū christū esse
deum & hoīem ut ethicus ma
nifeste dicit i cosmographia
& alcuinus s̄l̄r. et sicut in pre
allegato libro de vetula deū i
carnari in christo exp̄sse q̄clu
dit̄. attribuūt ista christo non
tanq̄ puro homini. cum ista

naturaliter homini denegen-
 tur. nec volunt q̄ dispositio
 celestis potuerit esse signum
 conceptionis virginis & nati-
 uitatis illius hoīs de virgine
 inq̄tum homo: sed sicut dicit̄
 in libro cursuum planetarū.
 planete omnes et cetera stelle
 aliter deo homini facto. aliter
 puro homini. aliter q̄ creato-
 ri. aliter creaturis famulant̄.
 Voluit ergo de⁹ res suas sic
 ordiare ut quedā que futura
 preuiderit rationabili⁹ p̄ pla-
 netas ostēderit ideo scilicet ut
 mens humana dei mirifica re-
 cognoscens in amorem sui cō-
 ditoris succensa excreceret. &
 ideo volunt q̄ inuere et signi-
 ficare possūt celestia hoc op⁹
 deificum conceptionis et nati-
 uitatis quatenus creatura at-
 testetur suo creatori in carnē
 venienti. sicut contra naturā
 sol obscuratus fuit in passiōe
 propter quod philosophi hoc
 videntes dixerunt. q̄ aut de⁹
 nature patiebat̄. aut tota mū-
 di machina dissolueretur. & p̄
 euldubio volunt q̄ impossibi-
 le sit deū subici creature. nec
 illud opus diuinū inq̄tum fu-
 it cum virtute infinita et sup̄-
 naturā fuit aliquo modo sub-
 iectum dispositioni celesti. iā

vero in hoc dicto videtur iste
 discedere a via scientie natu-
 ralis et q̄ astronomi natura-
 liter non habuerūt precogni-
 tionis astronomice scientiam
 respectu huius operis diuini
 nec per consequens future le-
 gis ch̄risti que tota diuina est
 et supernaturalis. Quarto
 dicit q̄ licet illud opus mi-
 rificum inq̄tum supernatu-
 rale non fuerit subiectum ce-
 lesti constellationi tamen in-
 q̄tum virgo mundissima fu-
 it vera mater et naturalis do-
 mini iesu ch̄risti et aliquo mo-
 do operata fuit ex virtute na-
 turali in preparando materi-
 am et fouendo et in hoc posu-
 erunt virtutem celi coopera-
 tā fuisse virtuti naturali vir-
 ginis et excitasse eam inquan-
 tum naturaliter operabatur
 quia homo generat hominē.
 et sol. Si enim aliquid natura-
 le fuerit in illa q̄ceptione per
 materie preparationem et fo-
 mentum in vtero. et hoc inq̄-
 tū fuit vera et naturalis ma-
 ter: non estimant inconueni-
 ens ponere celestem dispositi-
 onem esse plusq̄ signum illi⁹
 Sed tandem cōcludit q̄ quid
 quid isti dicunt ī hac parte ad
 regulā fidei reducendū est vt
 b i

a catholica Veritate non discedet & licet oia ad plenū nō sufficiāt ostēdere secreta hui⁹ secte: tamen an sit & q̄lis sit in uersa li pulcre attestātur. Unde in hoc excusare debem⁹ ignorantia eorū quia defecerūt a plena certificatione rit⁹ christiani, cum in eo non fuerint instructi & laudare q̄ nobiscū concordant et nostrā p̄fessionem confirmant

Capitulū septimū tres conclusionēs p̄suadet quibz patet quid in hac materia probabilius sit tenendū

¶ p̄missis manifeste patet q̄ diuerse sint et aduerse sententie in hac materia. Sed tamen vtile iudico licet sit difficile inter extrema medium eligere et ad hoc aliquas conclusiones hic probabiliter explicabo. Prima est q̄ omēs leges vel secte optum ad illa que in eis naturalia sūt et naturaliter fiunt astronomice potestati seu constellationi vel dispositioni celesti aliquāliter subesse possunt. & hec est in hoc fundata, quia orbis iste inferior infra sperā lune contiguus est et subiectus lationibus superioribus id est celestibus corporibz ut scdm aristo

telem tota virtus ei⁹ gubernetur ide et hoc verū est non de his q̄ pure libere vl' miraculose fiūt. Sz de his q̄ naturalia sūt & naturalr p̄cedūt. Nam de his tā ratōe q̄ exp̄ientia manifestū est q̄ aliqua celesti dispositioni subsūt ut in libro p̄allegato dictus guillerm⁹ parisiēsis pulcre declarat. cū ergo nō appareat maior ratio de aliquibz rebz naturalibz q̄ de aliis. q̄cludēdum ē de oibz q̄ sic naturalr subsunt q̄re optū ad hoc nō erit istd icōueniēs dicē de legibz vl' sectis etiā de lege christiana. Vbi gr̄a christ⁹ legislator n̄r a sua natitate valde bonā cōplexionē naturalē dī habuisse. nō ē ergo fidei dissonū & ē rationi naturali q̄sonū q̄ s̄b bona celi dispositione seu q̄stellatōe nat⁹ fiūt. a q̄ cōplexiois bonitas naturalr in eo depēdē potuit. sicut etiā supra dictū ē de q̄ceptōe in vtero v̄gis optū ad naturalē p̄parationē materie & fomētū. Vñ iuxta hūc modū nō videt̄ inutile figurā natitatis christi vaci calculatōe describē ut inotescēt scdm astronomos q̄lis tūc erat dispositio celi. Ad q̄firmationē aut hui⁹ rei p̄ similitudinē potest iduci vñ exēplum

legis moysi scilicet de diluuiio
de quo tangit dictus parisien
sis libro preallegato. Quia ubi
tractat de catharactis celi de
quibus loquitur moyses expo
nit quod per eas intellexit prophe
ta partes illas celi que genera
tiue sunt pluuiarum et iunda
tiones aquarum quales sunt si
gna aquatica ut cancer et pi
sces. similiter pleyades et ori
on. de planetis vero mars/ve
nus et luna. Catharacte ergo
huiusmodi tunc aperte intelli
guntur cum cause huiusmo
di ad istas operationes pluui
arum nutu creatoris laxate sunt
et etiam confortate. Cum igitur
hec dicat de diluuiio illo quod
tanquam miraculosum narrat lex
hebraica. quare non similiter
dici poterit de pluribus aliis
que in eadem lege. vel etiam i
lege christiana leguntur. Hec
autem et alia possent ad predi
ctam conclusionem iduci. Sed
breuitatis gratia his contenta
ri expedit. Secunda conclusio
est quod leges vel secte que vel hu
mana adinventione vel dya
bolica suggestione introducte
sunt sicut secta machometi vel
supradicte secte ydolatrie aut
alhe huiusmodi celesti disposi
tionem naturaliter subsunt. et

10
hec ex premissa conclusione se
quitur. nam cum in huiusmo
di sectis nichil miraculose aut
supnaturaliter fiat. consequens
est ut totum a causis natura
libus aliquo modo dependeat. li
cet ad eas principaliter corru
pta hominum voluntas libere ope
retur. nec propter hoc stelle et
planete dimittendi sunt de ma
licia vel infortunio. ut bene p
bat preallegatus doctor ubi su
pra tactum est. Unde saturnus
et mars nominandi sunt
boni. et fortunati. et fausti. cum
iste nominationes debeantur
eis naturali bonitate. quam nec
casus nec accidētia alia huius
modi eis auferre poterunt.

Et ideo per hoc responde
tur rationibus eiu dem supra
factis quod corpora celestia vel ce
lestes intelligentie sicut natu
raliter bona quedam excellē
tia sunt: ita optimum in eis est bo
na efficiunt. que ab eis proce
dunt. quare in huiusmodi se
ctis perditionis. nec naturali
ter nec voluntarie mala iten
dunt. seu errores vel peccata
que in eis sunt. Sed hec preter
eorum naturalem intentōem
accidunt. Et ideo astronomi
qui saturno vim vel potenti
am adiuuandi vel dirigendi

animam intellectiuam huma-
nam attribuunt. nullo modo
debēt eidem attribuere corru-
ptiones aut peruersitates ipi-
us. nec inclinationem ad frau-
des. dolos. astutias. atq; mēda-
cia. sed hec omnia fieri ibi in-
tellectiua humana per inepti-
tudinem sive inabilitatem su-
sceptibilitatis. et hec ineptitu-
do est ei ex parte corporis. si-
cut est exemplum in operatō-
ne lucis solaris que in aliq; bz
visū adiuuat. in aliis ledit vel
tollit. iuxta dispositionē susci-
pientis. Sic ergo dicendum est
de hoc. q; cum ipse scdm eos i-
tendat dirigere et illuminare
vim intellectiuam ad ea intel-
ligenda que recta et vtilia sūt
& interdum (ut dicūt) vsq; ad
splendorem prophetie: tamen
impeditur propter hoc inten-
tio ei⁹ et operatio a parte cor-
poris. quod ipi anime coniun-
ctū est. Et cum ex hac illumi-
natione deberet quis esse stu-
diosus circa scientias sacras
et diuinas: efficitur curios⁹ cir-
ca alias. et melancolicus ac co-
gitator banarum rerum. vel
noxiarum. quales sunt frau-
des et doli. Hoc autē etiā de
aliis planetis secūdu eoz pro-
prietates consimiliter decla-

rat iste doctoz pulere et vtili-
ter. Per hoc tamē q; hic dicit
de huiusmodi indispositione q;
est ex parte corporis nō tollit
quin p:ncipaliter ad hos er-
rores & peccata sectarū predi-
ctarum operetur deprauatio
libera volūtatis de qua re plu-
ra possēt dici. Sed hec ad pre-
sens sufficiāt. Tercia con-
clusio est q; leges vel secte di-
uine id est nō humanitus sed
diuinitus inspirate. qualis est
lex chzisti et qualē fuisse credi-
mus legē moy si inq; tū a diui-
na volūtate libera supnatura-
liter & miraculose pcedūt
nullatenus astroz legib⁹ seu
eoz constellationibz subiecte
sūt. nec ad eas vel earū verita-
tes sublimes. et rationem na-
turalē excedentes. astronomi-
e sciētie potestas aliquaten⁹
se extendit. Et hec patent pri-
mo quia cū celestis constella-
tio sit virtutis naturalis. cū
etiā astronomia sit naturalis
scientia eoz ptās: vires natu-
rales nō excedit nec ad ea q; q;
tra aut sup naturā sūt se ex-
tēdit cuiusmodi sunt ea q; mi-
raculose & supnaturaliter fi-
unt. quales sūt leges predictę
et plurime veritates. que secū-
dum eas docent et credūtur

Non ergo attribuetur lex christi mercurio sicut dixit doctor ille anglicus. sed soli deo altissimo nec celesti constellationi sed almo syderum conditori. Que enim conuentio aut colligantia. que concomitantia aut connexio difficultatis motuum mercurii ad difficultates veritatum fidei. & precipue illarum que facultatem nature et naturalem excellunt in intellectum. sicut sancte et indiuidue trinitatis. eterne generationis. ypostatice vnionis. conceptus virginalis. et aliorum huiusmodi articulozum legis christiane? Si vero ille dixerit quod certum ad ista supernaturalia mercurius et difficiles eius circuitus seu queuis alie dispositiones celestes non se habent sicut cause sed sicut signa. iam supra tetigi hoc non esse intelligibile. Pro cuius declaratione sciendum est quod figura celi seu dispositio est velut quidam liber materialis manibus dei scriptus. sicut a principio tactum est. in quo tanquam litteras seu quasi scripturas legibiles fecit luminaria celestia sicut ipse per moysen testatur. ut essent in signa et tempora. Ibi ergo re-presentantur futura. non que

cunquam: sed naturaliter fieri possibilia et respectu istorum sunt in celo signa. non quidem ad placitum. sed naturaliter significantia. Ideo non possunt esse signa rerum. quarum non sunt aliquo modo naturalis causa cum ad illa signa naturaliter sequatur eorum signata sicut posita causa ponitur effectus Ex his ergo patet propositum et quod ex huiusmodi celestibus signis non potuerunt astronomi pronosticare de lege christi. et precipue de supernaturalibus veritatibus predictis. Si vero quis dixerit quod de huiusmodi veritatibus multa predicterunt infideles. sicut hermes termegistus de verbo eterno et sibille de christo multa scripserunt. sicut docet lantantius et in libro de ciuitate dei recitat augustinus. vnde et de sibillinis versibus canit ecclesia ad hoc respondeo quod hi seu alii gentiles vel philosophi vel astronomi qui de his scripserunt non hec habuerunt per astronomiam seu naturalem scientiam: sed hec receperunt ex diuinis scripturis quas forte aliqui legerunt. vel ad hec precognoscenda eleuati sunt per reuelationem diuinam quam propriebo

camus prophetiā quā nec a sa-
turno nec a celo sicut fabulā-
tur astronomi. sed a solo celo
rum creatore credimus pue-
nire. Sed adhuc ad confir-
mationem propositivam fa-
cio rationem que velut achil-
les fortior est. nam signemus
figuram celi seu constellatio-
nem que significat secundum
albumasar vel alios astrono-
mos super legem christi futu-
rā: tunc quero ab eis an simi-
lis constellatio aliquando pre-
cesserit vel non. Si dicāt q̄ sic
ergo tunc similis propheta. et
similiter natus de virgine. si-
milis lex v̄l secta. similes legis
veritates precedere debuerūt
cum similit̄ causam sequi de-
beat effectus similis. seu ad si-
mile signū simile signatum.
Hoc aut̄ consequēs nullus fi-
deliū diceret. Nam fides do-
cet q̄ lex ista (sicut et legistato-
ris mater incorrupta) nec pri-
mā similit̄ visa est nec habere
sequentē. Si vero dicāt q̄ nū-
q̄ similit̄ constellatio precesse-
rit aut futura sit nec similis
causa in celo aut simile signū
vnde sequi possit talis quētus
aut euenire similis effect⁹: se-
q̄tur q̄ ipsa at̄ alii auctores a-
stronomie p̄decessores ip̄orū

nō potuerūt habē expiētā nec
per consequēs naturalem sci-
entiam q̄ huiusmodi constel-
latio esset aliquo modo causa
efficiens vel signum prenosti-
cans huius legis vel secte futu-
re. quare nec talem eam futu-
ram esse ex huiusmodi cōstel-
latione naturaliter potuerūt
p̄cognoscere. Insuper si hoc
concedatur q̄ nūq̄ similis q̄-
stellatio aut precesserit aut se-
cutura sit: sequitur ex hoc q̄
motus corporum celestium seu
reuolutiones celestes sint im-
porzionales et incommensu-
rabiles ita q̄ precise et p̄cti-
aliter nūq̄ celum reuoluitur
ad eundem statum. cui⁹ oppo-
situm supponere videtur com-
munis astronomorum opinio

Ex p̄missis ergo conclusio-
nib⁹ & earū rationib⁹ satis pa-
tet. quid i p̄posita materia. p̄-
babilius sit dicendum.

Capitulū octauum occasi-
one p̄missorū querit de cōmē-
suratiōe motuū celestium et ad
vnā partē questionis arguit.

Ed adhuc p̄ maiori hu-
ius materie. declaratiōe
& specialiter hui⁹ qd̄ ē i vltia ra-
tōne p̄tactū. hic ratōabilr̄ q̄ri
potest qd̄ de p̄missa i q̄mēsurati-
ōe motuū celestium sit tenēdū

et btrū sint proporzionabiles
vel non. Vnde sciēdum est q̄
ad vtramq̄ questionis partē
rationes probabiles inducte
sūt quas hic recitare breuiter
non videtur inutile. Pars
ergo affirmatiua probatur q̄
duplici ratione. quarū p̄ma
fundatur i hoc q̄ pars cōtra-
ria diuine bonitati detrahit. Se-
cūda q̄ ipsa celi decorē totius
q̄ mundi perfectionem tollit
vel minuit. Tercia quia scien-
tie arismetice magnam iniu-
riam attribuit. Quarta q̄ ho-
minibus et maxime antiquis
philosophis multam ignoran-
tiam imponit. P̄tia itaq̄ ra-
tio est. quia omnis incommen-
surabiliū p̄porcio a ratione nu-
merali quodāmodo secludit̄.
et inde a p̄prietate rei irratio-
nalis nūcupatur. igitur diui-
ne bonitati indignū esse vide-
tur ut ip̄e motus celi proporz-
cione irrationali quasi indis-
creta quadā habitudine cōne-
xisset. per quos ceteri motus
debite et rationabiliter ordi-
nant̄. Et confirmatur q̄ i-
ter figuras et numeros qui-
dam a sapientibus digniores
reputati sunt. aut quadam se-
creta ratiōe nature aut quia
rebus perfectioribz insūt. sic

12
circulus apud aristotelem di-
citur p̄fectissimus figurarū
et ternarius p̄fectissimus nu-
merorū de quo etiam virgili-
us ait. Numero deus impare
gaudet. Et sicut ita est in figu-
ris vel numeris ita oportet di-
cere de eorum proporzionibz
vnde dicit anaxagoras q̄ antiqui
multum commendabant pro-
porcionem duplam de qua q̄-
dam ait. Infima supremis p̄-
porcio dupla ligauit. Quo sup-
posito. vnusquisq̄ quasi na-
turali instinctu concederet
proporziones rationabiles fo-
re aliis irrationalibus digni-
ores. Sicut ergo celestibus or-
bibus conuenit figura perfe-
ctior: ita eorum motibus con-
uenit p̄porcio nobilior. ut cor-
poribus que propter nobilita-
tis excellentiā aristoteles glo-
riosa vocauit nullus desit de-
cor corpore. Cū igitur ipsa
irrationalis proporzio aut in-
commensurabilitas potius dis-
proporzio dicenda sit. seu pro-
porcionis priuatio et habitus
priuatione melior et pulcior
sit: sequitur q̄ diuine bonita-
ti et sapientie conuenit ut i ce-
lestibus corporibus et eorum
motibus proporzionem et cō-
mensurabilitatem posuerit:

nec carentiā seu privationem
huius pulcritudinis atq; per
fectionis in eis esse pmiserit .
Sedā ratio est. qz oīs pulcri
tudo in quadā proporzioe et
cōmensurabilitate consistit. si
cut iam tactū est. Vnde scdm
perspectivos. omne quod de
lectat intuitū q̄sistit ī proporzio
ne rationali . Et armonie q̄
mulcent auditum. oīm qz sa
porū et odorū q̄fectōnes de
lectabiles. certa et proporziona
li cōmensuratione miscentur
Nec tñ omēs proporzōes ra
tiōales inducūt sensibz volu
ptatem sed determinate. de q̄
bus aristoteles ait. Siphonie
vero pauce . Et iste reputate
sunt inter alias digniores. E
contra autem omnis irratio
nalis proporzio offendit in so
nis auditum. in saporibus gu
stum. et sic de aliis ut vult ari
stoteles. Nec solum ledit sen
sum. sed etiam intellectum .
Proter quod aliqui dixerūt.
animam cōstare quadam nu
merali et armonica ratione .
Cum igitur (ut ex premis
patet) non solum sensibus no
stris: sed etiam intellectibz dis
conueniat atq; displiceat irra
tionalis proporzio: q̄tomagis
intelligentis celestibz. Quo

modo ergo ponemus eas cele
stia corpora cū tali incōmēsu
rabilitate et inamena. et trista
bili disparitate mouere. cū se
cū dū philosophum in motu
suorū orbium optimā vitam
ducere et gaudere atq; delecta
ri asseruntur Et confir
matur ratio quia si quis face
ret horologiū materiale: vti
qz efficeret omnes rotas mo
tusq; earum cōmensurabiles
q̄tum posset. Quantomagis
ergo opinandū est hoc de ar
chitectore sūmoq; opifice deo
qui omnia fecisse dicitur nu
mero pondere et mēsurā Vn
de ait boecius. q̄ omnia que a
primena rerū origine proces
serunt. ratione numeroq; for
mata sunt . Plato quoq; ait
mundi opificem quatuor ele
menta in proporzionabilitate q̄
tinua connectēte duos nume
ros cubitos et duos eorū pro
porcionaliter medios cōnexis
se. hinc ē illud boecii. Qui nu
meris elementa ligas et cetera.
Si ergo ita sit in horologi
is artificialibus. et in elemētis
pluribz qz rebus corruptibili
bus: q̄tomagis in corporibus
motibusq; celestibus dicere o
portet q̄ eos considerat rati
onalis cōmensuratio et analo

13
gia numeralis. Cum vero in
his inferioribus contingat quod propter
variationem continuam aliqua pro-
portio non incommutabilis
et hoc fit iuxta verba aristote-
lis. quia ista inferiora sunt ple-
na turbine propter longe di-
stare a commodo diuino. id est
a deo qui talem inordinatorem
prope se in celestibus non per-
mittit. Ex quibus omnibus con-
cluditur quod huiusmodi incom-
mensurabilitas celestium mo-
tuum. et diuine derogat boni-
tati. ac pulcritudini totius vni-
uersi. Tercia ratio fundatur
in hoc quod scientie arismetice fie-
ri videtur iniuria si ad celestes
motus numerorum proportio
nequeat applicari. Cum enim mu-
sica ad sonos contrahat nume-
ros. cur eos non poterit astro-
nomia ad motus celestium co-
artare. cumque per eam numerentur
astra. cur eorum motus non
poterunt suis numeris mensu-
rari? Cum insuper arismetica
cum deo habitet. quia vnicus
et trinus est. quomodo a celi
motibus excludetur? Ipsa ve-
ro inde excludi videtur. si in ce-
lestibus motibus proportio ir-
rationalis esse ponatur. Nam
talis proportio seu potius me-
sure privatio ipsi arismetice.

ymmo cunctis rebus discorveni-
ens. et dissona iam superius pro-
bata est. Et confirmatur:
quod talis proportio irrationalis
non solum a celo excludit
arismetice: sed etiam scien-
tiam sibi subalternam scilicet
musicam. Nam proportio hu-
iusmodi est ab omni consonan-
tia aliena magisque apta est hor-
rendis luctibus inferni. quam ce-
li motibus. in quibus dulcissi-
ma musica secundum multorum phi-
losophorum testimonia creditur
resonare. et dei gloriam enarra-
re. Unde pitagoras ibi supre-
mam consonantiam se fatetur
audiuisse. per cuius dulcedinem
mundi opifex nexum mode-
rari creditur vniuersae fabri-
ce mundi. Narratur etiam in
sexto de republica somnium sci-
pius ubi dicitur quod implebat
aures eius cantus dulcissimus
qui pulsu et motu ipsorum or-
bium celestium efficitur. Quod
exponens macrobius allegat
platonem. qui in de republica
sua. cum de sperarum celestium vo-
lubilitate tractaret. ait spera-
rum motum cantum numeris
exhibere. Theologi quoque gen-
tilium id est poetarum. nouem mu-
sas octo sperarum musicos can-
tus et vnam maximam conso-
nans
b b

nantiam que conficitur ex oibus esse voluerunt. Ad hoc ppositum macrobius allegat esiodum et multa subdit de illa musica celesti. concludēs q̄ ideo i hac vita omnis aia musicis sonis capitur. quia i cozpus defert memoriam musicē. cuius in celo fuit q̄scia. Sz etiam boetius affirmat q̄ nō frustra a platone dictum est mundi aiam musica consonātia fuisse compactā et q̄ non potest dubitari q̄n anime nostre et cozporis status eisdem quodāmodo proporzionibus videatur esse compositus quibus armonice modulationes copulantur. Idem quoq̄ boetius trinam posuit musicam. Primāq̄ vocauit mundanā. de qua dicit. q̄ in his inspicienda est que in celo vel in cōpagine elementozū aut tempozū varietate visuntur. et subdit. vnde non potest ab hac celesti vertigine rectus ordo modulationis abstinē. Hermes isuper p̄ philosophozū ait. Nō i merito in hoīm cetū musarū chorus est a sūma diuinitate demiss⁹. scilicet ne terren⁹ mūdus videretur incultior. si modozum dulcedine caruisset: sz potius in musicatis hoīm cā-

tilenis. cum q̄celebrarēt laudibus qui solus est omnia. aut pater est oīm. atq̄ celestibus laudibz nec i terris armonie suauitas defuisset. Hec enī rationalis pporzio celestē musicam faciens. in sacris tāgitur eloquiis. vbi dicitur. Quis enī narrabit celozum rationem aut cōcentum celi quis dinumerare ferat? Vnde cassiodoz⁹ recomēdās musicā ait Quid enī prestanti⁹ q̄ celi machina. q̄ sonora dulcedine modulatur. et nature q̄tinentiā vbiq̄ dispersā virtutis sue gratia comprehendit? Ex p̄missis ergo patet in celestib⁹ motibz esse musicā et p̄ cōsequēs rationalē pporzionē arismetica. Vnde opinionē contrariā cōstat sciētie arismetice magnā afferre iuriam. Sciēdū tamē est q̄ plato voluit celi motum rationabilē fieri sine sono. Nec placet aristoteli q̄ motus orbiū faciāt strepitū sine sonum audibilē. Et ita scdm̄ predicta erit siphonia sine sono. Non ergo itellexerūt philosophi mūdi musicā fore auribus sensibilē/ sed aīo itelligibilem Et hoc secundū hermetem a paucissimis q̄ pura mēte predotati sortiti sunt celi su-

147
spiciendi venerabilē curā. Unde
de secūdum eūdem musicam
nosse nichil aliud ē. nisi cūcta-
rum rerum ordinē scire et q̄
que ratio diuina sortita est. Or-
do enī singularū rerum ibnū
collatus concentū quendam
dulcissimū verissimū qz cōfi-
cit. Unde q̄ hec mūdāna mu-
sica non sit pceptibilis auribz
corporis cassiodor⁹ asserit di-
cens. Armonia celi humano ē-
mone nō potest explicari. quā
animo tantū ratio dedit s̄ au-
ribz natura nō prodidit. Qua-
lis vero in celo sit musica ma-
nifestius ostendit quādo de li-
ra ait. q̄ cā mercuri⁹ dicit̄ iue-
nisse quā astrologi itez stellas
requirēdā esse putauerūt per-
suadētes celestē esse musicam
q̄ lune formā q̄prehenderūt
iter sydera collocatā. Unde q̄
dā poeta. Solis opus cithara.
studiū lira mercuriale. Sic e-
tiā antiqui pie ymaginati sūt
septē planetarū tetracordū q̄
bz celi armonicū tripudiū a-
mena taciturnitate q̄ficiť nec
solū in celis planetarū s̄ et iā
supra posuerūt musicā. qz sic
idem cassiodorus ait. dicūt de-
bere credi q̄ btitudo sup̄cele-
stis illis musicis oblectatōibz
p̄fruat̄ q̄ nec sine deficit/ nec

aliqua itermisione marcessit
Nō est aut̄ ex his itelligendū
q̄ i illa btitudo sit musica. seu
musicalis delectatio sensualis
sed spūalis. qz aliter dicere es-
set declinare ad itēronē loquē-
tiū de paradiso sensibluū vo-
luptatū iuxta errorem gētis
sarracenoarū. sicut docet p̄di-
ctus guillerm⁹ parisiēsis par-
te p̄ma libri de bñiūso. Quar-
ta ratō est. qz qui negat mot⁹
celi numerali p̄porzione cō-
mensurari. ponit in homibz
magnā et multiplicē ignorā-
tie cecitatē. Nā sic nullus po-
terit planetarū conūctiones
et alios aspect⁹ p̄ecognoſce-
re. nec eozū effect⁹ p̄uidere
et per consequēs peribit astro-
logia nec erit iter sciētias ma-
thematicas numeranda. Fru-
stra ergo mūdi opifex os ho-
mini sublime dedit. celū qz vi-
dere iussit/ et erectos ad syde-
ra tollere vultus ut ait ovidi⁹

Et confirmatur quia non
solū ex hoc sequitur ignoran-
tia astronomie sed etiā oīm q̄
si philosophorū error grauif-
simus. Et quidē primo q̄ er-
rasset aristoteles grecoz phi-
losophorū princeps. diffiniēs
tēpus q̄ est numerus motus
celi si huiusmodi mot⁹ celi nō
b vi

posset numero mēsurari. Et ex hoc sequeretur q̄ oēs tabule astronomice essēt false. Sequitur etiā q̄ falsa sit cōmunis illa philosophorū opinio qui dixerunt corpora celestia redire ad statū similit̄ omnium circulationū reuolutioē. quā vocant magnū annū de quo plato in thimeo diffuse loquitur. quod etiā appoloni⁹ pulcherrime explicauit de q̄ scripsit macrobius. De sole quoq̄ in diuinis scripturis dictū est. Oritur sol et occidit. et ad locum suū reuertitur. Et tamen si motus solis sint icōmensurabiles: impossibile est vt in suos circulos reuertat̄. Ibi etiam scribitur. Quid est quod fuit. Ipsū quod futurū est. Quid est quod factum est? Ip̄m quod faciendū est. Nichil sub sole nouū. nec valet quisq̄ dicere. Ecce hoc recens est? Hoc autē verū non esset si foret incōmensurabilitas i motibus celi. Sed semp̄ essent cōstellationes et effect⁹ earū. quales nō fuerūt i perpetuū. Vnde huic multū cōtrariatur illoꝝ philosophorum opinio. qui in magno āno posuerūt om̄es effectus reuerti similes sicut ante. imo plato

nici dixerūt eosdē hoīes iterū redituros illa magna reuolutione peracta. quos i sequitur poeta claudiauus dicēs. Certisq̄ ambagibus eui rursus corporeos aīe mittūtur in artus. Similiter et virgilius vbi ait. Has om̄s vbi mille rotam voluere p̄ annos. Rursusq̄ incipiunt i corpora velle reuerti. Et itelligit p̄ rotam mille annorū circuitus reuolutio nū quos vocāt magnū annū de quo etiā predicauit pitagoras sicut recitat ouidi⁹. Ex q̄ bz oībz satis psuasum esse videtur id qd̄ a principio q̄rebat̄

Capitulū nouū ratioēs ad alterā partē q̄stionis inducit prioribus rationibus aliquantulum responsiuas.

Ed in cōtrarium p̄missorū sūt quedā psuasue rationes atq̄ probabiles. et apparet̄ prioribus rationibus responsiue. Quarū prima ē qz licet (ut p̄ tactū est) in proportionibus rationabilibus consistat quedā p̄fectio: verū tamē celestia. nō minori sed multo ampliori decore fulgere videtur. si corpora sint cōmensurabilia. et motus sint icōmensurabiles. saltē aliqui q̄ si foret oīa cōmensurabilia. ut scilicet

irrationabilitate et regulari-
tate coniunctis regularitas ir-
rationalitate varietur et ir-
rationalitas regularitate de-
bita non fraudetur. Propter
quod etiam quilibet motus simplex
specie est secundum partes sub-
iectivas difformis et secundum
partes temporis regularis. Unde
siue rationabilis proportio
irrationabili sit nobilior siue non
earum tamen congrua mixtio
et communicatio uniformi sin-
gularitate pulchrior est. Sic etiam
videmus in aliis. Nam mixtum
ex elementis melius est opti-
mo elemento, et celum pulchrius
est stellarum varietate distin-
ctum quam si essent undique stelle si-
miles per totum celi circuitum.
Sed in universum est perfectius (ut
quidam aiunt) propter corruptibi-
litatem et etiam propter monstra-
tiones quodque consonantiam va-
riatus dulcior, quam si opti-
ma consonantia fieret continua
scilicet diapason. Et pictura
variis coloribus speciosior effi-
citur, quam si colore pulcherrimo
tota superficies uniformiter de-
coratur. Sic igitur celorum ma-
china nullo carebit decore, si
talibus varietate componatur, ut cor-
pora id est magnitudines nu-
meris motusque mensura con-

25
stent. Singulorumque horum pondere
Que mensura si esset nume-
ralis frustra dictum esset nume-
ro et mensura. Hec ergo me-
sura ad continuitatem illam refer-
tur que non potest per numeros
dimetiri, et dum eam apprehende-
re non possumus: ipsam irratio-
nabilem et incomensurabilem ap-
pellamus. ipsam tamen distincte
cognoscit dei ratio et sapien-
tia, et suo conspectui patet et pla-
cet celestes circuitus ex hoc ef-
fici pulchriores licet hoc huma-
ne imbecillitati lateat absconditum
sicut solet etiam sepe contingere
ut homo subtilis in multa vari-
etate pulchritudinem percipiat cu-
ius diversitatis ordinem homo
rudis non advertens totum esti-
mat esse confusum. Secunda
ratio, quia cum huiusmodi opi-
nio nec divine bonitati aut sa-
pientie, nec decori aut perfectio-
ni universi repugnet, ut iam pa-
tet ex premissa ratione, conse-
quens est quod nec proportionibus ra-
tionales nec numeros aut ar-
ithmetica a celo interdicit exclu-
dere. Sed si cum eis in celo (ubi omnia
relucent) etiam proportionibus alie
esse dicantur: nullum inde pati-
tur arithmetica aut musica de-
trimentum. De his tamen que de
celi musica dicta sunt, videtur

q̄ non debet credi huiusmodi
testibz sibi inuicē discordibus.
Unus eī dicit q̄ illa armonia
fit cū sono audibili. alter vero
negat. Unus asserit q̄ orbis
supremus resonat acutius al
ter vero q̄ infimus. Unde
secundum plinium libro secū
do naturalis hystorie. Hec et
his similia iocunda magis q̄
necessaria subtilitate dicta sūt
quasi diceret q̄ volūtarie & po
etice ficta sunt sine physica ra
tione. Sed adhuc supposito q̄
celi facerent aliquā cōsonantiā
tacitā tamē nō ē proportio sono
rū sicut velocitatū. Unde pi
tagoras nō maleatū motū.
nō lacertozū mensurauit ri
gorē. Sed maleoz̄ proportionē
quesiuit quātitatē qz eoz̄ per
pondera nouit. igitur acucies
soni nō sequitur velocitatē. sz
potius corpoꝝ sonatiū quāti
tatem aut figurā at̄ rigorē at̄
in cordis asperitatē maiorem
vel minozē aut q̄titatem p̄p̄
si aeris. ut vult aristoteles i p̄
bleumatibus. aut plura istoz̄
seu pluriū cōcurū. Insuper
proportiones velocitatū celi
nō sūt simphonice. sicut dicūt
aliqui. q̄ solis ad venerē p̄por
tio seu siphonia sit die sis. Quā
mot⁹ celoꝝ a sapientibz nō po

nūtur scdm aliquā q̄sonantiā
p̄cipalē p̄porcionaliter q̄mē
surari. Si igitur spere celi fa
ciant aliquā talē q̄sonantiam
in mouēdo illa nō est attendē
da penes velocitates motuum
sed scdm capacitates sp̄arum
seu penes orbū q̄titates. Ne
gata igitur cōmensuratione
motuū. dū tamen q̄mensura
tio corpoꝝ celestiuū q̄cedatur
in nullo p̄iudicatur musice
q̄n ip̄a in celesti choro et si nō
sēsibiliter tñ spiritualiter seu
intelligibiliter plaudent. i quo
tamē plausu varietas pl⁹ de
lectatq̄ vniuersitas oimoda
sicut cātilena multoties repe
tita nō tantū placet: sed fasti
diū generat. Unde nec bonus
musicus est qui nouos musice
modos nescit multipliciter va
riare. Tercia ratio est. qz si
oīs motus celi essent cōmen
surabiles: necesse esset eosdem
motus vel similes. et eoz̄ effe
ctus eoz̄dem aut q̄similes si mū
dus in infinitū duraret i fini
ties iterari. et illū magnū an
nū fieri de quo ibi tactum est
Sed p̄fectius est. et diuinitati
cōuenienti⁹ q̄ nō totiens repe
tatur idem. et q̄ de⁹ nouas et
dissimiles p̄ioribz q̄stellatio
nes effectusqz varios semp̄ p̄

26
ducat. ut illa seculorum proluxa
series quā pitagozas p̄ cathe-
nā aureā intellexit nō redeat i
circulū. sed recte procedat sp̄
in longū. Quod fieri non pos-
set. sine aliqua incōmēsurabi-
litate motuū celestiuū. Nec cre-
dendū in hoc est illis philoso-
phis poeticis. qm̄ (sicut de ali-
is dictū est) ipsi inuicē nō con-
cordāt in quantitate illi⁹ ma-
gni anni. Nec dicta eorū pos-
sunt stare cū experientis ab
astrologis hacten⁹ observa-
tis licet tamē (sic recitat guil-
lerm⁹ parisiensis libro preal-
legato) aliqui astrouomi hūc
magnū annū posuerunt. ⁊ di-
xerunt eū cōtinere xxxvi mi-
lia annorū. ⁊ hoc. quoniā secū-
dū probatōnē ptholomei bna
queqz stellarū fixarum mo-
uetur singulis centum annis
vno gradu. Circulus autem
celi continet trecētos et sexa-
ginta gradus. quare quemli-
bet circuitū cōplet in trecētis
sexaginta centenariis anno-
rum. que sūt triginta sex mi-
lia annorū quos ille ann⁹ ma-
gn⁹ cōtinet. quo numero etiā
planete ad statū suū primiti-
uū reuertentur. vt quidā eorū
dixerūt. Aliqui tamē (vt ipse
ait) dixerunt annū istū quiqua-

ginta mille annorū spaciū cō-
tinere et hoc forsan p̄pter di-
uresitatē reuersionis septem
planetarū. Hanc autē opinio-
nē doctor iste diffuse reprobat
maxime quo ad hoc q̄ ponit
res eadem numero in huius
magni anni reuersione redire
seu in eius reuolutione reno-
uari. Et inter sex causas hui⁹
erroris. primā ponit quia cre-
diderūt celestē circuitū habe-
re principatū causalitatis su-
per mundū istū inferiorē. et
posuerūt i eo mutatōnes ma-
gnas fieri. iuxta dispositōnes
stellarū et luminariū qualis
fuit mutatio hūani generis p̄
diluuū vniuersale. Similiter (ut
ipse ait) p̄mutatōnes magnas
itelligit mutationes legū ⁊ se-
ctarū atqz magnorū regnorū
ex quibz patet q̄ hec opinio q̄
ex cōmensurabilitate celestiuū
motuū depēdet. fauet nō mo-
dicum errozi. q̄ lex cristiano-
rum et natiuitas legislatoris
ex virgine alias et fuerit ⁊ fu-
tura sit ex cōstellatōe stellarū
quod superi⁹ reprobatum est.
Quarta ratio fieri potest.
Et si omnes mot⁹ celi essēt cō-
mensurabiles: impossibile esset
solem et lunam cōiūgibel op-
poni eternaliter p̄terq̄ i pau-

eis punctis celi et ita de aliis a
spectibus et de reliquis planetis.
Similiter essent multi gradus ce
li in quibus aliqui planete non
possent convenire et ita de mi
tis similibus que non sequeren
tur ex incomensurabilitate mo
tuu celestiu. Que tamen non
videtur verisimilia nec congru
entia ordini ac pulcritudinib
niuersi. quare enim una pars li
nee ecliptice magis quam alia pri
uabitur a coniunctione solis et lu
ne et alia coniunctione notabili
planetarum. Magis ergo erit
dicendum quam ipsius ecliptice nul
la est proportio tam modica in
qua aliquando non sit solis et
lune coniunctio. et sic de similibus
que incomensurabilitate motu
um sequuntur. Illud quod ob
icitur de ignorantia hominum cir
ca astronomiam non excludit con
trarium. Sufficit ei astronomis
scire coniunctionem vel eclipsi fu
turam esse infra aliquem gradum
vel minutum ipsius mobilis vel
temporis. nec oportet predice
re in quo puncto aut instanti quomodo
hoc non est possibile ut post tam
getur. Nam etiam si motus punctu
aliter essent noti et ille magnus
annus fieret possibilis. iam omnia
ventura totusque ordo eventuum
futurorum posset ab hominibus pre

videri et sic forent in hoc simile
deo immortali. Magis ergo po
nenda est inmensuratio huiusmo
di motuum ex qua hec incon
uenientia non sequitur. Nam etiam
quibuslibet ignotis magnitu
dinibus demonstratis. verisimi
lius est illas esse incomensura
biles quam contrarium. sicut quacun
que multitudine opposita. veri
similior est coniectura quam non sit
perfectus numerus quam perfectus.
quare similiter de proportione
quorūlibet duorum motuum nobis
ignota. verisimilius est ipsam ir
rationalem esse quam rationalem
si non obstet alia ratio que in
proposito non apparet.

Capitulum decimum concludit
questionem premissam ad arbitri
bet disputabilem. et inde duplicem
errorem astronomorum excludit
et premissis igitur rationi
bus hinc inde tactis que
non demonstratiue et euidē
denter sed solum persuasiue et
apparēter concludunt. probabi
liter infertur quam proposita que
stio de comensurabilitate mo
tuu celestiu est problema neu
tru de quo naturaliter habe
ri non potest euidens certitu
do. Sed (quod maius est) de quibus
dam celi motibus qui ab a
stronomis comensurabiles esse

se probati sūt. pūctualis certi-
 tudo precisa qz eozū propoz-
 tio adeo difficilis iuentionis
 est. ut humana ī his occupatō
 videatur esse afflictio spiritus
 et labor interminabilis huma-
 nū transcendēs ingeniū. Nec
 mirū cū etiā in rebz inferio-
 ribz et nobis sensibilibz neq̄
 at sepe pūctualis precisio dep̄-
 hendi. Sed minor pars quam
 millesima equalitatē tollat. ⁊
 proporzionē de rationali ad
 irrationalē cōmutet ⁊ hoc do-
 cuerūt sapientes astrologibz
 de asserit abbategni auctori-
 tate pholmoei q̄ in tāti magi-
 sterii excellentia veritatē ad
 vnguem cōprehēdere non est
 cuiq̄ possibile. cui⁹ causā post
 ea assignat dicēs q̄ forte ē ali-
 quis motus celi qui nūdū ho-
 minibz inotuit. aut ppter ip-
 si⁹ tarditatē. aut propter ipsi⁹
 ad aliū vicinitatē. et ideo bene-
 dicit plini⁹ q̄ celi mēsurā nō
 venit in digitos. Ex quibz
 omibz manifeste colligitur ⁊
 colliditur multiplex error ho-
 minū. Primus est quozūdam
 presūptuosozū qui iactant se
 almanac seu verum kalenda-
 riū perpetuū tradere cū tale
 quid inuenire forte sit possi-
 bile. vel saltē impossibile cogno-

scere se aliqd' huiusmodi rep-
 perisse. Cuius rei signū est q̄
 non obstante sūma antiquo-
 rū diligentia nūdū q̄ntitas ā-
 ni solaris cū precisa certitu-
 dine creditur adinuēta. sicut
 ex compoto linconiēsis appa-
 ret. Nā cum ān⁹ sit reditio so-
 lis ab aliquo puncto in zodia-
 co fixo ad eūdē pūctū ut ab e-
 odē solstitio ad idē solstitiū ut
 ab eodē eq̄noctio ad idē eq̄no-
 ctiū. ī quātitate hui⁹ āni fūda-
 tores kalendarii nostri secuti
 sūt doctrinā abzachis que re-
 motior est a veritate quā do-
 ctrina ptolomei qz dixerunt
 q̄ntitatē anni. CCC. lxxv dies
 et sex horas. et posuerūt tres
 annos continere vnumquēqz
 CCC. lxxv. dies dimittēdo mi-
 nutias ⁊ quartū ānum consti-
 tuerunt ex trecentis sexagin-
 ta sex diebus. et diem interie-
 ctum in quarto anno vocant
 diem bissextilem quia inter se-
 rūt eum ī februario sexto ka-
 lendas marcii. et super eandē
 litteram in kalendario bis di-
 cunt. vi. kl. et sic computant ī
 anno bissextili super eadem
 littera duos dies. Vnde si ve-
 ra esset dicta opinio de quan-
 titate anni. sol rediret ad idē
 punctum a quo incipit moue-

ri a principio eorūdem anno-
rum. et non egeret kalendari-
um nostrum alia verificatio-
ne q̄ interlatione seu interpo-
sitione diei bissextilis. Sed se-
cundum ptolomeum quanti-
tas anni minor est q̄titate p̄-
dicta de trecentesima parte v-
nius diei et ita in trecentis an-
nis kalendarii nostri erit sol-
stitium ante finem anni p̄ diē
vnum. Ideo si a trecentis an-
nis kalendarii exciperetur di-
es vnus: sol esset in fine illoꝝ
trecentozum annozum reuer-
sus ad idem punctum: et sic ve-
rificatum esset kalendarium
nostrum. Sed secūdum ab-
bategni quantitas anni est mi-
nor quātitate p̄dicta quam
ponit abzachis q̄tum est vna
cētesima vnius diei. et sic si de
quibuslibet centum annis ka-
lendarii nostri exciperetur di-
es vnus: esset in fine centum ā-
nozum semper reuerso solis
ad idem punctum. et per hoc
verificatū esset kalendarium
nostrum. Vnde si vera esset
opinio abbategni: in quibusli-
bet centum annis kalendarii
nostri deberet solstitium no-
strum procedere die vno pro-
pter defectum p̄dicte exce-
ptionis. et hoc sicut dicit linco-

niensis plus consonat ei quod
inuenimus per experimentū
nri temporis de antecessione
solstitii quia dñs noster iesus
christus natus fuit in solstitio
hyemali secūdum scripturas
nunc autem precedit solstitiū
circiter tot dies quot sunt cen-
tenarii annozum ab eius nati-
uitate iam lapsi. Sed istud
dictum linconiensis nō est vni-
diq̄ verum. Pro cuius decla-
ratione sciendum est q̄ scdm
ptolomeum quantitas āni est
CCC. lxxv. dies. v. hore. lv. mi-
nuta et. xii. secunda. Et sic an-
nus kalendarii nostri in tre-
centis annis excedit per vñū
diem et hoc bene concordat q̄
dicto linconiensis q̄tum ad o-
pinionem ptolomei. Sed scd̄z
abbategni quātitas anni non
est tanta. quia cum illis quin-
q̄z hore nō ponit nisi quadra-
gintaseptem minuta. et vñū
secunda. Et sic in. C. et. xii. an-
nis excedit annus kalendarii
nostri non de vna die integra
sed solum de viginti tribus ho-
ris quinquagintanouem minu-
tis et duodecī secundis. Vnde
patet q̄ hic linconiensis defi-
cit secūdū opniōinē bbategni
Insuper deficit magis scdm
opinionem magis q̄mūnem.

quia cōmuniter ponitur q̄ li-
cet quantitas anni sit minor
q̄ illa quam ponit ptolome⁹
tamen etiam maior est q̄ illa
quam ponit abbatigni, quod
apparet ex hoc, quia secundū
aliquos equinoctium per cen-
tum et circiter viginti annos
mutatur ascendendo per vnā
diem, secundum alios vero p̄
centum et circiter viginti quī-
qz annos, quia dicūt q̄ hoc tē-
pus satis conuenit cum nume-
ro annoꝝ christi ut semp̄ vn⁹
dies minuatur de q̄titate āni
et denotet mutationem solsti-
cii et equinoctii, hoc autē non
est precise verum, Vnde q̄-
dam magis appropinquātes
veritati, dixerunt q̄titate ā-
ni minozē esse illa qua vtitur
ecclesia, quasi de vna centesi-
ma tricesima parte vn⁹ diei,
ita q̄ in cētum triginta annis
si auferetur vna dies esset ka-
lendarium correctū. Et huic
opinionī satis videtur conco-
dare tabula de introitu solis
in signa que ponitur in kalen-
dario regine, quia secundum il-
lā solstitia ⁊ equinoctia ascen-
dunt ī vno anno vndecim mi-
nutis vnus hore, et sic in quī-
qz annis ascendunt quinquā-
ginta quinqz minutis, sicut pa-

118
tet ex canone dicte fabule, qz
licet tabula signet pro quinqz
annis vnā horem, tamen in
sexagesimo anno cessat a cō-
putatione vnus hore pro quī-
qz annis, ex eo quia singulis
quinqz annis deficiunt quī-
qz minuta de vna hore ⁊ sic se-
cundum eum in, Cxxx. annis
solstitia ⁊ equinoctia non mu-
tant̄ ascendēdo nisi per vnā
diem, et adhuc deficiunt decē
minuta vnus hore que sepe su-
peraddunt vnum annum, et
per consequens ascendunt ī
kalēdario de vno die ī, Cxxxi,
annis excepto vno minuto.

Licet autem hec calculatio
sit veritati propinqua: tamen
adhuc non est precisa. Nam
secundum opinionem alphō-
si (que communiter censetur
vior) q̄titas āni ē, C C C. lxv
dies, xlix, minuta, xvi, scda ⁊ sic
ānus kalēdarii nrī ī, Cxxxiiii
annis excedit de viginti tribz
hore, lviii, minutis, xviii, secū-
dis, xxxvi, terciis et, li, quartis
Vnde quantitas anni vera mi-
noz est quantitate anni kalen-
darii nostri modicum plus de
sexta parte vnus hore, et per
cōsequens oportet q̄ solstitia
et equinoctia ⁊ alia fixe signa
ta in kalendario nostro, ascē-

dant. circiter per vnam diem
in centumtrigintaquatuor an
nis. et sic si i tot annis auferre
tur vna dies: verificatum eēt
kalendariū quod satis conue
nienter fieri posset cessando
vno anno a bissexto. Adhuc
tamen hic oritur alia difficul
tas propter opinionem thebit
q̄ ponit zodiacū mobilem cō
positum ex ymaginibus stel
larum fixarum in octaua spe
ra moueri super capita arie /
tis et libze zodiaci fixi valde
tarde secundum motum octa
ue spere. cum qua secūdum e
um mouentur omnes spere
planetarū et auges eorū. nec
habent auges motum alium.
et hic motus primus vocatur
motus accessus et recessus. et
secundum hunc motum solis
et stellarum erit q̄ntitas anni
nō reditio solis ab eodē solsti
tio vel eq̄noctio ad eūdē p̄ictū.
Sed erit reditio solis ab eadē
stella fixa ad eandem stellam
fixā. qz hec quantitas est sēper
vna. reditio autem solsticii ad
solsticiū secūdū istū modū. nō
est vnius quantitatatis. quanti
tas itaqz secūdū thebit est tre
centi sexaginta quīqz dies et
quarta diei et ultra vigintitria
secunda vni⁹ diei. et sic maior

est quā supra dictū est sicut re
citatur linconiensis. Iterū a
lia difficultas hic oritur quia
aliq̄ tabulas alphonſi redar
guūt eo q̄ supponūt tempus
anni solaris seu circuit⁹ solis
sēper equale et inuariabile per
manere et sic secundū eorū o
pinionē non est aliqua certa
anni q̄ntitas signanda. Sed
in his opinionibz et his que ex
eis sequūtur non insisto quia
his nō inicitur ecclia. et isup
qz secundū aristotelē predicti
modi motuū celestiuū sūt pos
sibiles in ymaginatione sola
et vt dicit linconiensis impos
sibiles sunt in natura. qz secū
dū philosophū om̄s spere no
uem concētrice sunt et habet
quelibet spere motū sibi pro
prium ab oriēte i occidentem
super polos proprios. et quel
bet octo sperarum inferiorū
preter motum sibi proprium
mouetur motu diurno a vtu
te spere prime ab oriente i oc
cidentem nec secundum ip̄m
planeta habet alium motum
propriū a motu spere sue. et
motus in ecentrico et epicyclo
secūdum eum nichil est. ut al
petragius nuper inuenire cre
didit modum qualiter possibi
le est saluare p̄cessionēs et sta

itiones & inflexiones & reflexi
ones atq; retrogradationes
planetarum et omnia appa
rentia per modum aristotelis
absq; eccentricis et epiciclis.
Sed ista opinio aristotelis et
adimentio alpetragii non est
adhuc bene certitudinaliter
nota. tamen secundum eum
necesse est qd̄ ānus sit reditio
solis ab uno solstitio ad idem
solstitium vel ab uno equino
ctio ad idem equinoctium. De
q̄ritate vero anni nichil ar
stoteles dicit vel alpetragius
aliud ab eo quod adiuuenit.
ptolomeus. insup̄ ecclesia nū
dum certificata de q̄ritate an
ni) ut sup̄a patet) non muta
uit antiquam doctrinam de i
ueniendis solstitiis et equino
ctiis. Posuit enī equinoctium
vernale duodecimo kalendas
aprilis quia ibi secundum ra
bannum fuit equinoctium i p̄
mo anno scilicet forte ibi fuit
equinoctium tempore eorum
qui hanc doctrinam tradide
runt. Ibi vero nunc accidit ez
ror in kalendario propter an
tecessionem solstitiorum et e
quinoctiorum qui nundum ē
per ecclesiam correct⁹ sed ta
men potest corrigi per verifi
cationem q̄ritatis anni. vlt̄ eti

19
am absq; huiusmodi verifica
tione potest cognosci veracit̄
dies equinoctii vel solstitii per
instrumentum consideratōis
vel per tabulas astronomical
verificatas ut hoc in compo
to lincomiensis plenius q̄tinet̄
Vñ ex hoc patet qd̄ solstitia
et equinoctia non debent i ka
lendario poni diebus fixis ac
si semper fuissent aut ibi fo
rēt in eternū. cum certum sit
ea ascēdere in kalendario ut
dictū est. Et sicut nō sūt fixa
hui⁹ modi solstitia & eq̄noctia
in kalendario sed mutantur
sic etiam priuationes lune lu
cent tardius. Nam in trecen
tis annis et quatuor fit muta
tio binus diei i kalendario. sz
hoc non est presentis specula
tionis seu intentionis. cum e
tiam premissa solum occasio
naliter et gratia exempli reci
tata sit. Hec ergo de motu so
lis et anno solari ideo hic col
legi. quia cum sol et eius mo
tus inter alios planetas sit no
bis notior: tamen circa ipsum
maxima difficultas est. & incer
titudo quare in aliis maiorē
esse manifeste concludendum
est. Addit autē ad difficulta
tem et incertitudinem q̄mis
sorum. qd̄ nundum certifica

si sunt motus augium plane-
tarum. Nam secundū actorē
de theozica eozundem auges
dicuntur moueri versus oriē-
tem septē gradibus nongen-
tis annis. et tantum versus oc-
cidentem. ī aliis nongentis ā-
nis. Iterum dicuntur moue-
ri ab abbategni in sexaginta
annis et quatuor mensib⁹ gra-
dubno semper versus orientē
Alphraganus aūt narrat eal
moueri in centum annis vno
gradu semper versus orientē
De aliis q̄q̄ motibus inume-
re sunt difficultates sicut pa-
tet ī dicta theozica planetarū

Sed auget adhuc difficul-
tatem huius materie quozun-
dam opinio qui ponūt q̄ aux
mouetur secundum motum
stellati celi. videlicet per ascē-
sum ⁊ descensum polozum e-
ius. vel per motum capitum
arietis et libze celi stellati. in
paruo circulo. circa capita a-
rietis et libze fixa que sunt in
circulo nono. quo quidē motu
capita cācri ⁊ capcozni mouē-
tur p̄grediēdo ⁊ regrediēdo ī
supficie ecliptice zodiaci imo-
bilis nunc ad orientem. nunc
ad occidentem. sicut apparet
ex ymaginatōe thebit. qui su-
per opera ptolomei addidit ī

hac parte iuxta sententias in-
dozum. Sic enim assignatur
motus octaue spere. ⁊ ī hoc ar-
zachel in tabulis ⁊ canonibus
concordat et albumazar in li-
bro coniunctionum. et omēs
astronomi. sic mōbtunt Sz ⁊
sic ponūt augem solis progre-
diendo et regrediendo moue-
ri. et ita non recedit a gemino-
rum signo. propter quod va-
dit in circuitu terre. ut oppo-
situm augis aliquando contī-
gat terras inhabitabiles. quia
tunc fierent inhabitabiles. et
econūso habitabiles fierēt ha-
bitabiles. quod eis videtur ab-
surdum. Ex quibus omnibus
manifestum est quanta sit dif-
ficultas de motu solis et eius
anno et q̄ diuersa et aduersa
sit opinionum varietas in hac
parte. quare patet illoz erroz
qui presumunt almanac seu
kalendariū precisū ⁊ perpetu-
um cōponere de omnibz mo-
tibz planetarū Vnde ex his
iterum concluditur et confū-
ditur erroz alius peioz prioze
videlicet quozundam super-
sticiosozū qui per astronomi-
am de iudiciis presumūt. non
solū generaliter sed particu-
liter et distincte precognoscē-
atqz predicere euentus conti-

gentium futurorum. Nam cum in astrologia de motibus tot et tante difficultates sint et incertitudines ut predictum est: necessario oportet quod in astronomia de iudiciis plures sint et maiores cum hec ex illa dependeat et ultra eam multa incerta presupponat que magis videntur voluntarie dicta quam ratione probata. Sed quia ab antiquis scripta sunt: sola fragili auctoritate et hystorica narratio creduntur. Ideo videtur esse humana superbia ex huiusmodi coniecturis velle pertingere ad talem prescientiam contingentium futurorum. Unde talem prescientiam deus sibi soli creditur reservasse. saltem respectu aliquorum futurorum. Non ideo quia deus humane scientie inuideat. sicut mentitus est esiodus qui propter hoc deos inuiquos appellavit. Cui alter poeta contradixit. Non hec invidia inquit nec ei inescere fas est. aut nocuisse deos. Et plato Ab optimo deo longe invidia relegata est. Et boetius. Forma boni liuore carens. Non igitur invidia sed beniuola prouidentia sua voluit deus hanc scientiam ab hominibus multis difficultatibus

abscondere. ut humanis viribus ad eam perfecte posse attingere non presumant. Melius ergo fuit ut de rebus tam excellentibus aliquid ab hominibus esset scitum. et semper aliquid restaret ignotum et ulterius inquirendum. quod quadam preguustata dulcedine genios aios a terrenis abduceret et excitato desiderio in celestium considerationem venerabili exercitio occupatos teneret. ut sic etiam ex consideratione celestis operis in contemplationem sui opificis eleuaret. Quod ipse nobis concedat qui in celis gloriose viuit et regnat per infinita seculorum secula Amen.

Explicit tractatus de legibus et sectis contra superstitiosos astronomos a domino petro de ailliacio episcopo cameracensi compilatus. Anno domini millesimo quadringentesimo sedecimo mensis decembris die vicesima quarta.

Deo gratias.

AME

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Tractatus editus a iohanne de gerlono. aduersus obse-
uatōes dierū tāq̄ istaustoz et
p̄sertim de die innocentium.

Ulp̄at apostolus eos
qui dies obseruabant
et annos. quales mul-
ti sunt qui dies egiptios putāt
infaustos. imo et diem inocen-
tium per āni circulum pesti-
ferum esse credūt

Contra
quos sit talis argumētatō Si
dies innocentium dicitur infor-
tunatus vel infaustus. ad aliqd̄
inchoandū et alii dies q̄ sequē-
ter per totum annū similit̄er
situati: oportet dare causam
radicalē huius ifortunii. quia
nullus effectus est sine causa
faciente. Sumit̄ ergo cū alio
modozū sequētū sufficēti di-
uisione. **P**rimo vel ex dispo-
sitione syderū secundū astro-
logiam. **S**ecūdo vel ex dispo-
sitione corporū inferiorū secū-
dum medicinā. **T**ercio vel a
formali q̄ditōe seu a tota spe-
cie secundū naturalē philoso-
phiā. **Q**uarto vel ex dispositōe
mōz scdm̄ moralē disciplinā
Quinto vel ex diuina ordiatōe
scdm̄ theologiā. **S**exto vel ex
demonū actōe scdm̄ artē ma-
gicā. **S**eptimo vel ex scōz inocē-
tū merito seu opatōe secundū

religionē christianā. **O**ctauo
vel ex obseruantie fātalī at̄
ymaginatione que allegat ex-
perientīā. **S**ed nulla causarū
istarum sufficēs est aut rati-
onabilis ut hec ponatur obser-
uatio. nec oēs simul. **T**alis igitur
obseruatio vana est. at̄ re-
p̄bāda. **E**t p̄tio de quīqz p̄o-
ribus causis. arguitur p̄ indi-
rectū. et per locū ab auctorita-
te q̄ dari non possit. **U**nde si
detur causa per astrologiā: i-
terrogādi sūt astrologi. i-
nue-
nit̄ hoc esse q̄trariū suis regu-
lis atz p̄cipiis. qm̄ astrologi
uariāt sua iudicia secundū vari-
etatē horoscopi id est positōis
siderū. ita ut nō possit q̄fici al-
manaebniforme et p̄petuū. qz
dies lune exēpli gratia q̄ mo-
do est idisposita vel ifausta se-
cūdū regulas eoz. si etiā essēt
vere: erit ebdomada sequēti di-
spositōis alteri. attēto maxie
q̄ i eis q̄ q̄er nūt arbitrii lib-
tatē astra nō iponūt necessita-
tē iuxta dictū p̄tholomei q̄ sa-
piēs dñabit̄ astris. **E**t hec ratō
fieri solet efficacit̄ q̄ signatio-
nē q̄ repit̄ i kalēdario de die-
bus egiptiacis seu piclosis. **E**t
sequit̄ p̄ locū ab auctoritate sic
arguēt̄ de medicis sic de philo-
sophis natalibz sic de philoso-
ci

phicis moralibus sic de theologia
nā cuilibz i sua arte vl sciētia
magis credēdū ē q̄ ydiotis & i
sciis. Nec oportet satagē ad re
pbatōem subtilē p̄ p̄ncipia p̄
dictarū scientiarū cōtra tales
inexpertos. quia nec intellige
rent. nec assentirēt. Si autem
credere nolunt edoctis: gratul
errāt & vltro se seducūt. Su
pest igit̄ discurre p̄ alias tres
causas. Et p̄rio de actōe demo
nū. Si allegēt q̄ causant ifor
tuniū: hoc manifeste v̄git i ydo
latriā. si q̄rant placari per ni
chil agēdū. tāq̄ pl̄ i hoc time
antur q̄ deus ipse & sancti sui

Rursus qz nō i his tm̄. sed
assidue (sicut dicūt petr̄ & pau
lus) aduersarius noster diabo
lus tāq̄ leo rugiēs circuit que
rēs quem deuoret. cui resisten
dū est fortiter i fide. non in va
na supersticione. Preterea
sicut deducunt sacri doctores
p̄cipue augustin̄. tales agūt
illicite & q̄tra baptismalē scita
tē. ita q̄ euenit iā baptizatis p̄
tales obseruatōes illd̄ de euā
gelio. Dū imū d̄ spūs exierit
ab hōe. scilz i baptismo. sequit̄
q̄ reuertēs adducit septē spi
ritus neq̄ores se. & fiūt nouissi
ma hōis illi q̄ eos recipit peio
ra prioribus. Melius est enī ve

ritatē non cognoscere: q̄ post
agnitiōē puer se viuere. eam
qz factis aut verbis abnegare

Rursus attē datur hic nul
lam diem esse q̄ non plena sit
ifortunis. nūc istoꝝ nūc alio
rū. pro quibz tamē non est di
es quilibet euitādus aut timē
d̄. sz hōim ifelicitas vl misan
da ē vel culpāda. qz opatiōes
male faciūt iuxta v̄bū augu
stini. malos dies. Deniqz ni
chil ē fallaci⁹ stultibulgi tradi
tiōibz. q̄ ut sepi⁹ faciunt de nō
causa causā. Exempli gratia.
Precipitabitur aliq̄s ab equo
effreni et indomito in via pu
blica. vel i flumine submerge
tur. confesti bulgares ut au
dierit assignabūt hui⁹ ifortu
ni causas diuīsimode. q̄ tamē
nullatenus sūt hui⁹ cause. Di
cet vn⁹ q̄ i exitu dom⁹ obuiū
habuerat vnū catū vl leporē.
q̄ i egressu hostii offēderat pe
dē. vl q̄ mane camiliā euerlā
iduerat. at̄ calce⁹ sinister p̄ de
xtro acceptus fuerat. quod si
gnū cesaraugust⁹ reputabat
ifauustissimū. Dicit ali⁹. Ego
sic cōniauerā Trocitabat. cor
u⁹ sup̄ tectū. at̄ bubo q̄ strido
re sup̄ uolitatat. vl gall⁹ p̄ter
horā vocē dederat. Dicit ali⁹
Ecce mala dies erat & ifortu

38
nata vel egra. Dicit alius Lu
na quarta erat vel septia. at sol
in ortu nubibus obvolutus pallu
erat. aut stella decidens per aera
micauerat. vel (sicut apud co
miciu legitur) introit in edes
ater alienus canis. aquis per
pluuu decidit de tegulis. gal
lina cecinit. Interdixit ariol
arum plex super vel astrolog
vetuit ante brumam noui nego
cii aliquid incipere. Alii ve
ro traducunt ad mores dicen
tes. Homini tali bene non po
terat contingere. qui sic et sic
egerat. vel rapiendo bona vi
cinoꝝ. vel fraudando. vel adulte
rando vel blasphemando. at qui
ex iniustis at reprobis parentibus
traxerat originem. Longum
esset omnia prosequi. quibus.
falluntur et fallunt homines
iducuntur pro non causa causam
de non experientia experientiam
quasi certam. et fundantes con
fessiones inanes et falsas. Si
autem allegetur altera causa.
quod propter rationem occisionis
innocentium puenit istud infor
tunum in tali die nedum in pro
prio et solo festo. sed consequenter
per totum annum: istud ca
ret ratione. Alioquin theologi
et viri religiosi atque deuoti de
berent istam obseruationem

magis cognoscere et custodi
re. cuius oppositum iuenitur
quia dissuadet illam. reprobat
et irridet. Dicunt preterea.
quod hoc agere non cedit in hono
rem dei vel sanctorum innocen
tum. vel ad salutem corpora
lem aut spiritualem. sed vergit
ad contumeliam dei. et sanctorum
innocentium. et perniciem
corporum et animarum. Rur
sus talis horroz magis debe
tur si esset rationabilis domi
no nostro iesu christo. et glorio
sissime matri sue in suis et pro
suis festiuitatibus quod in festis in
nocentium. Relinquitur er
go pro causa octaua et vltima
quod talis obseruatio confingit
vel timetur vel exercetur ex
sola hominum fantasiatione
et melancolica ymaginatione
Et hec fantasiatio superstitiosa
et falsa et corrupta. proue
nit in hac materia sicut in mil
le. immo in mille milibus aliis
similibus. ex variis seductioni
bus. seu corruptela multiplicis
virtutis fantastice in homini
bus. tam ex lesione intrinseca
cerebri sicut testantur medici
quod infinite sunt species melancolie. Si
cut in somniis. ita frequenter in
vigiliis. at quasi vigiliis
et semidozmis. et manifeste

multis egritudinibus. Provenit
rursus hec lesio ab extrinse-
co iusto dei iudicio permittē-
te per dyabolicas illusiones.
sicut per auctoritates et histo-
rias posset induci. Sunt p̄-
terea cause particulares ali-
que. tam per se q̄ per accidēs.
que tales fantasias & supersti-
tiones. & (prout vulgo dicitur)
sorcerias causant aut nutriūt
que omnes ad duas radices
premissas possunt trahi. Pro-
veniunt enim huiusmodi fal-
se credulitates et conficte ob-
servaciones quandoq; . primo
vel ex demonū suggestionē &
illusionē ad aiarum damna-
tionem et fidei christiane sub-
versionem. et sanctorum ifa-
mationē. Vel secundo ex gen-
tilium et paganorum & aliorū
ifidelium derelicta superstitione
sicut in principio cōversionis
ad fidem christi frequenter i-
veniebatur. Tercio ex poeta-
rum confictione. Quarto ex
magicozum maligna traditi-
one. Quinto ex fomitis origi-
nalis corruptione. sicut in vi-
cōcupiscibili. ita et in rationa-
li. Sexto ex fantasie et yma-
ginatiue virtutis corruptione
siue debilitatione. cuius signū
est q̄ vetule pueri. et puelle p̄-

niores sunt ad tales superstiti-
ones credendas vel observan-
das. Unde ortū habuit illud
debetulis epitheton. Vetule
sortilege. gallice. Vieilles sor-
cieres Juxta qd̄ vn̄ predicās
aliquando coram rege & nobi-
libus dixit. Solebat iqt̄ app̄-
ate dici (vieilles sorcieres) vide-
āt dñi nobiles ne trahāt ad se
ut dicat̄ nobiles sorcieres lati-
ne nobiles sortilegi. & q̄ vidit te
testimoniū phibuit. Attēdēdū
esset illud psalmiste ad dñm In
manibus tuis sortes mee. Qui-
dat p̄ hoc itelligi. nō i supersti-
tione & sortilegiis huiusmodi
ficticiis. & plezq; noxiis. eē q̄ fi-
dēdū. Retrahūt ei spem a deo
suspicionib; occupāt. i morib;
iq̄etāt. obsūt. aliqñ reipublice
et viā ad hēses apiūt. Septi-
mo p̄venit hec corruptō iudicii
ratio exp̄mēta a puero per
stultas m̄res et nutrices enar-
ratio. Delectant̄ ei dicē fabu-
las admirabiles. & puerilis etas
ibuta talib; vix repellit. Quia
qd̄ nova testa capit lueterata
capit. Octavo ex hūano timo-
re diffidēdo de dño auxilio. &
curiosa sciēdi futura libidine
sicut patuit i saul. & i aliis sine
numero. Nono ex sup̄ba p̄-
sūptōne hui; modi. q̄ volūt re-

39
putari scire mirabilia. & despi
ciunt eruditos in sciētiis. Et in
ducunt p̄ auctoritate quod quod ima
ginatur. & maxie si fuerit i ter
ris longinq̄s & audierit stultici
as aliarū sectarū at̄ hoīm sibi si
liū. Vel decio ex certa & exco
gitata q̄fictiōe ad fallēdū ali
os et irridēdū. quēadmodum
fit apud aliq̄s pueros scolasti
cos. vel alios truffatores Vel
vndecio ex lectōe quorūdā ro
mancioꝝ. id ē libꝝoꝝ q̄positoꝝ
i gallico. q̄si poeticōꝝ de gestis
militaribꝝ. i q̄bz maxia pars
fabulosa ē. magis ad iḡerēdū
quā dā nouitatē & admiratōez
q̄ v̄itatis cognitōez. Vel du
odecio ex iobediētia ad legem
diuinam. et ex modica eius re
uerentia. vel cognitōe Cuius
signū est q̄ tales sup̄sticiosi ci
tius crederēt verbis vel scri
ptis vel narrationibus fabu
lofis q̄tūlibet inapparentibꝝ
q̄ diuine auctoritati & suis do
ctoꝝibus. imo et facilius indu
euntur operari valde diffici
lia. ut in ieiuniis. et certis oza
tionibus. et irritis votis. put
dicuntur vota sancte katheri
ne: q̄ possent induci ad opera
legis cristiane facilia. sicut sūt
ieiunia p̄ ecclesiam instituta.
Qualia citius frangerent: q̄

dimitterent suas supersticio
nes longe difficiliores. q̄ nec
vtilis sunt. sed in dānatōnem
āiarum & sepe corporum sur
gunt. que preterea faciunt et
accersūt infortunū. sicut di
citur q̄ p̄maginatio facit ca
sum. Proorsus vnū pro ta
libus est salubre remediū. cre
dere peritioribus. et eis speci
aliter q̄ i lege dei recte viuūt
& docēt. Alioq̄n talibꝝ (put su
pra tāgebat) fiūt i cassū rōci
natōes. & portabūt iudiciū su
um. Sz vtinā soli. qm̄ volūta
rie se seducūt. et alios secum
trahūt. Prout vnus p̄cipū
tēpoze nr̄o. dū iduceretur ut
q̄reret q̄siliū a sapiētibꝝ quos
sciebat esse tales & sibi beniuo
los. Vtrū licite essēt sup̄sticio
nes q̄s exercebat & credebat
respōdit. Cur iquirerē a talibꝝ?
Ego enī scio q̄ discōsule
rēt michi. Ego t̄n sic agere &
credere penitus disposui. nec
omittā. Et i hac ifelicitate po
situs. et p̄uētus morte repē
tina. vellet nollet/destitit. nūc
agnoscēs. qm̄ odit dñs obſuā
tes vanitates sup̄uacue. Et e
cōtra. Stūsbir cuius ē nomē
dñi spes eius. & nō respexit in
vanitates. & isanias falsas.

Explicit tractatus editus

a M. iohē de larsonno. aduer-
sus obseruatōes dierū tāq̄ in
faustoz et p̄serti de die inno-
centium.

Casus.

Vidā scholaris parisi-
ensis audiuerat ex fa-
ma volāte. q̄ falsarii
litterarū apostolicarū vel de
iure vel alias de facto erāt ex-
coicati. Scholaris isti parisi^{ensis} exi-
stēti allata est de curia roma-
na vna gr̄a expectatiua. in q̄
erat incorrectio in orthogra-
phia vni^{us} vocabuli. vbi p̄ l̄ra
e ponebat l̄ra o. Scholaris iste
erat scrupulosus. et timebat
corrigere vocabulū illud. p̄-
pter censurā apostolicā. Ni-
chilomin^{us} correrit i^{dem} solū-
modo discōtinuādo litteram
o. et faciēdo de ipsa e. p̄ leuem
tractū canipuli et leuē tractū
calami. et erat correctio ipse-
ptibilis. Postea scholaris iste
ad cautelam et p̄ pacificatōe
scrupuli. q̄fessus ē cuidā p̄do-
neo sacerdoti. q̄ sacerdos di-
xit sibi q̄ talis correctio nō e-
rat falsatio littere apostolice
sz emēdatio. Ex quo t̄p̄e sco-

laris iste fuit satis pacificat^{us}
in sua q̄scientia. Tandē laben-
tibz aliquibz temporibz scola-
ris iste promot^{us} ē ad sacerdo-
tiū. et celebrauit fere p̄ triēti-
um nullū faciēs scrupulū de i-
sta materia donec studēdo scā-
mā cōfessorū inuenit ibi que se-
quūtur hostien. li. v. R. xx. de
crimine falsi. §. ii. qualiter sub
§. porro. sed hodie. Hodie in-
quit p̄ceptū est q̄ litteris do-
mini pape nec i magno nec in
modico audeat q̄s manū ap-
ponere etiā vnicā l̄ram vel p̄-
ctum vnicū corrigendo. exce-
ptis officialibz quib^{us} hoc q̄mis-
sū est. Alioq̄n manū apponēs
ex canone lato i curia ip̄o fa-
cto sentētiā excoicatōis incur-
rit. que non potest per aliquē
citra sedē apostolicā relaxari
Quapropter q̄ritur vtrū p̄o-
pter istam q̄stitutōem dictus
scolaris icurrerit sentēciā ex-
coicationis et q̄sequēter irre-
gularitatē i miscēdo se d̄inis.
De ista questione q̄dā ad pau-
ca aspicientes vel nimis rudit̄
sciētes dixerūt p̄mo super
hoc verbo manū apponere de
inde super hoc verbo corrigē-
do. Superiores t̄n̄ literati q̄-
bus est epi kepa moraliter cō-
missa iudicialiter vel doctrina

liter. necnon theologi. p̄serti
licēciati et ī foro q̄ sciētie habē
tes gnomicā hoc est virtutem
supiorē interpretatiuā secū dū
leges diuinas et eternas. dice
rēt iudicio meo q̄ hec verba
debēt itelligi prout includunt
in sua ratione seu significatō
ne formali deformitatē ⁊ ma
liciā. hoc est q̄ talis appositio
vel correctio facta sit ex mali
cia vel q̄temptu. Alioq̄n cadūt
puri litterales et rudes in icō
ueniētia ⁊ absurditates pluri
mas. ut q̄ recipiēs bullā apli
cā: et manu contrectās ⁊ eam
scolaribz suis exhibēs. et eam
p̄uctuans p̄ exemplari. incur
reret hanc sētenciā. Et ita de
similibz iconueniētibz q̄ p̄me
nides nūq̄ vidit iuxta v̄bū a
liorū. Vnde sicut ī excoicatio
ne penitentiū clericos. supponit̄
q̄ hoc fiat suadente dyabolo.
et sicut in apocalipsi. et ī sym
bolo nyceno et ī dyonisiō de
diuinis noibz. dū ponit̄ q̄ ni
chil liceat addere vel diminūē
dicūt expolitozes q̄ corditer ī
telligendū eē q̄ hec additō vel
diminutō nō fiat ad corrupti
onem p̄ncipalis itellect⁹ spūs
sci: ita accipiendū est in p̄posi
to. addendo q̄ excoicatio nul
lo modo ferri potest nisi ī q̄tu

40
macem. Nullus autē est cōtu
max nisi agat ex q̄temptu dei
et ecclesie. Hic autē cōtemptu
non fit nisi a sciente vere vel
interpretatiue. et q̄ dum scit nō
est paratus audire ecclesiam.

Doctores theologi noīati
doctor subtilis in. iiii. reprobat
ex hac radice tātam multipli
catōem excoicationū p̄cētum
late sētencie. attēdētes q̄ pote
stas ecclesiastica data est ī edifi
catōem nō in destructōem et
laqueū inextricabilē animarū.
Quis enī diceret q̄ aliq̄s p̄la
tus ex motu capitis sui ferēs
excoicationem de rebus indif
ferentibz vel etiā bonis de ge
nere. ut q̄ leuās festucam vel
dans hoi elemosinā excoicati
onē incurretet ip̄o facto. tole
rand⁹ esset et audiedus. Sic ī
pposito. quia p̄ors⁹ ī differēs
est tenere bullā pape bene vel
male. scilz ad reuerentiā bene
vel ad q̄temptū male. sic ad a
lios bonos fines vel ī differen
tes. bene vel īdiferēter. Atten
to deniqz q̄ nō est q̄temptus
ver⁹ vel interpretatiu⁹. vbi nō
est obligatō sciēdi. p̄ut enenit
ī q̄stitutiōnibz pure posituiis
apud maximā hoīm multitu
dinē. vbi ignorātia excusat. p̄
serti apud deū. Alioq̄n q̄libet

esset obligat⁹ eē sūm⁹ iurista
imo plusq̄ sūmus q̄ sciret oēs
q̄stitutōes sūmōz pontificū ⁊
alioz scriptas et non scriptas
Possent et expediret hec ique
nentiā lati⁹ deduci q̄tra ipo-
nentes iugū graue hoibz qd̄
nec ip̄i digito mouere volunt.
nec eozum patres ⁊ filii ferre
potuerūt. Hoc bñ ad presēs
quesitum dico. q̄ circūstantiis
attentis nō est habēd⁹ scrupu-
lus tāq̄ de excoicatiōe late sē-
tencie. que deinceps prohibere de-
beat a celebratiōe missarū et
similium Nichilomin⁹ qz abū-
dās cautela nō nocet. si discre-
ta nō fatua sit. habeat scrupu-
losus talem animi preparati-
onē. q̄ ubi etiā aliter aut secu-
rius agendum sibi monstra-
retur: proponit hoc se factur⁹

Explicit.

47

Astrologia theologifata a
maestro iohanne de gerson
no cancellario parisiensi.

Apientiam (que a
domino deo est) q̄
et de se predicat. p̄
me reges regnant

q̄ vsitato noie theologia dicitur
nullus recte existiat q̄tra
riam esse cuiusq̄ vere sciētie
De eiberū oībero q̄sonat qui
etiā theologica sciētia oēs ali
as sibi subditas habet velut ā
cillas. I quibz si q̄d pulcrū est:
illud approbat et decorat. si q̄d
noxium et turpe: illud abicit et
mūdat. Porro si quid supflu
um est: resecat. supplēs quid/
quid fuit diminutū. Propter
ea nō est hoc negādū ab astro
logia quā esse sciētiā nobile et
admirabile. primo patriarche a
de et sequacibz reuelatā theo
logia nō abnegat. Verūtamenē
hāc ācillā suā astrologiā non
nulli tot vanis obfuationibz
tot ipiis erroribz. tot supstitō
nibz sacrilegis deturpātes ma
clauert nesciētes ī ea sobrie sa
pē et modeste bti q̄ apd bonos
et graues reddita est nedum ī
sana sed religioni christianoz
suisq̄ cultoribus pestilens et
noctua. Succurrendū itaq̄
existimaui. precipue propter

te p̄iceps illustrissime. delphi
ne qui superes bnicus heres cri
stianissimi regni francoꝝ.
et iure regens ipsum. quate
nus seduci non possit optima
indoles tua ab extranea mu
liere. que mollit sermones su
os ostentatione p̄scientie fu
turoꝝ et operationis mirā
dorum. Astrologiam loquor
quorundā p̄phanorū se phi
losophari dicentium. Hanc ez
go nunc a dnā sua theologia
veluti modeste compositam.
mundatam. et ornatam. sub
triginta propositionibus. qua
si cum totidem monilibus pre
ciosis deducendam. salubriter
iudicaui. coram celsitudis tue
cōsiliarioꝝq̄ tuozum p̄u
dentissimoꝝ. claro intuitu
de quo sapiens rex qui sedet ī
solio iudicii. intuitu suo disti
pat omne malum. Opto deni
q̄ nitor et supplico. quatenus
per prosperum. religiosum.
verum et deuotum regimen
regni. dominus noster iesu
sus rex regum et dominus do
minantium. te proprio sāgni
ne suo redemptum perducatur
ad eternum. Amen. **P**rima
propositio.

Elū a deo glōso lib. 2. q̄ti
gēter et 2 t̄pe q̄stitutū eē

fi

quonia dicit et facta sunt Errauerunt hic multi astrologi. non illuminati per fidem. qui posuerunt perpetuitatem mundi. eo quod deus agit immutabiliter. Et inde posuerunt animas rationales (cum non possit actu esse infinite numero) aut migrare de corporibus in corpora. ut plato pitagoras virgilius. et alii plures. aut quod generatur et corrumpitur cum corporibus. ut alexander et epicurus. aut quod unus est intellectus in omnibus hominibus. ut auerroys imponit aristoteli Unde timendum est ne nimis astrologizare aut philosophari volentes (sicut origenes) in fine vite incidant in predictos errores vel aliquem eorum atque sequentium.

Secunda.

Etiam esse velut instrumentum dei gloriosi. et per ipsum sum machinam mundi corruptibilis regulariter gubernari.

Errauerunt hic aliqui dicentes celum nichil agere. sed tantummodo signum esse. allegantes illud. et erunt in signa et tempora Dicitur autem mundi corruptibilis. propter animas rationales que reguntur a deo immediate sine celo quo ad naturam. quo ad gratiam. quo ad glo-

riam. et generaliter quo ad omnia dona et illuminationes supernaturaliter infusas. Addit autem regulariter propter miracula facta tam in celo quam in terra. sicut in statione et retrogradatione solis temporibus ioseph. et ezechie et in eclipsi tempore passionis in diluuiio generali. in sacramento altaris. et in aliis sine numero miraculis.

iii.

Etiam nichil in creatione animarum rationalium influere. et ipsas aliter postquam ante lapsum regi. Errauerunt hic auicenna et sequentes sui. qui ad primam partem. et quo ad secundam omnia tam astrologi quam alii. qui non posuerunt corruptionem peccati originalis. putantes nullum statum esse nature lapsae. sed illi tamen qui primo instituta est. ut sic sum secundum dum eos morti et aliis passionibus de necessitate subiecti. Constat autem quod si adam non peccasset. tunc nec fuisset infernus qualis nunc est pro hominibus. nec christus fuisset incarnatus saltem ad moriendum. nec spiritus sanctus fuisset datus in variis linguis. et ita breuiter de omnibus nostre reparationis misteriis. Attamen est probabilis opinio et subtilis quod deus prescius futuri casus hominum. descripsit

in celo quas dā cōgruētias cō/
currentes i decursu toti⁹ mū
di vsqz ad finale iudiciū. Et
hoc intenderunt illi qui volu
erunt concordare astrologiā
cū theologia. sicut reuerēdis
simus pater dñs cameracēsis
cardinalis. et illi quos inducit
loquētes de sectis ⁊ de diluuiō
sensisse vidētur. Facit ad hoc
q̄ vix reperitur aliqđ miracu
lū fuisse factū. quin in circum
stātiis q̄currerit aliqua natu
ralis actio. Preterea fides q̄/
uis sit supnaturalis. nō refu
tat ratiōes et q̄gruētias natu
rales. nec caritas supnatura
lis motiua naturalia ad amā
dū. qm̄ talia faciūt ad q̄solatō
nē fidelium. ⁊ amicorū dei nec nō
ad repressiōnē blasphematiū
ifidelium atqz mūdanozū. hoc
tñ ita obēuare queit. ne fidelis
amic⁹ dei inuitatur talib⁹ ratiōi
bz et obēuatiōibz. tāq̄ p̄cipa
libz. ⁊ cogētibz motiuis. ad cre
dendū deo. sibi qz p̄ caritatē i
herendū. Alioqn meritū fidei
p̄deret. et irrisio ap̄d fideles
et mūdanos seq̄retur. sciētibz
illis q̄ talia nō quincūt Et s̄b
hoc cēsu dicit̄ i epylogo. q̄ mi
steriū nostre recōciliatiōis ni
chil habet i celo. hoc ē cui p̄ci
cipaliter itēdere debeam⁹ ut il

52
le q̄ nasonē ipudicissimū itro
duxit ob hoc credidisse. Veni
qz obseruetur. ne quid nimis
S̄z qm̄ virgili⁹ ait. solē q̄s
dicere falsū audeat offer̄ hic
p̄ scolasticorū exercitio sillogi
simus talis. Ostēdo itaqz celo p̄
statu sue creatōis. ante lapsū
primi hominis. arguit sic. Celū
p̄signabat incarnationem fi
lii dei. cum multis aliis effe
ctibus factis propter repara
tionem hominis peccantis. et
primus homo nō peccabit nec
fiet eius reparatō cum suis ef
fectibus. ergo celum predixit
falsum. consequētia est neces
saria. et antecedēs pro illo tūc
erat possibile et sibi compossi
bile quoniā maior est necessa
ria cū sit de preterito vera. et
secunda tunc erat possibilis.
ergo consequens est possibile
scilicet q̄ celum dixit falsum.
et ita cum celum fuerit im
mediate creatum a deo. deus
dixisset falsū per celū. qđ blas
phemum videtur. iiii

Elum virtutes a deo di
uersas probarietate su
arum partium/stellarū/pla
netarum et motuum recepisse.
se. sed eas ab hominibus com
prehendi non posse. Errāt
et experientiam negāt sentien
f ii

tes oppositum. cum celum sit
sicut horologium compositum
ab artifice summo. cum sit etiam
liber sentenciosissimus et exem-
platus ab exemplari libro vite
infinito et eterno. qui nomi-
natus mundus architypus. in quo
id quod factum est vita erat.
Porro de stellis dicit propheta.
Qui numerat multitudinem
stellarum. et omnibus eis no-
mina vocans. Hec autem vo-
catio quid aliud est quam distincta
virtus et operatio stelle cui-
bet attributa? Nomen quippe
sumitur a proprietate rei. et
quoniam innumerabilis est hu-
iusmodi proprietates exclamat
Magnus dominus noster et
magna virtus eius et sapien-
tie eius non est numerus. v.

Etiam obedire ad nutum
deo glorioso. atque ipsius
operibus humane recreationis
seu reparationis inferius et
subditum esse. Errauerunt
hic multi astrologi et philoso-
phi qui posuerunt deum age-
re de necessitate nature. et qui
negauerunt misterium nostre
redemptionis a seculis abscon-
ditum. propter quod nedum
celum corporeum sed etiam an-
gelibus intelligentie sunt (sicut
dicit apostolus) in ministeri-

um missi. Tradit isuper mo-
ses deuteronomii quarto. quod
solem et lunam et omnia astra
celi creauit deus in ministeri-
um cunctis gentibus. Unde
et describens creationem mun-
di. posuit prius fuisse virgula-
ta terre. quam sol vel stelle forma-
rentur. ut ostenderet deum pos-
se agere sine sole et stellis. Cum
igitur homo sit quodammodo
finis omnium (sicut aristoteles
videtur posuisse secundo phi-
sicozum. oportet secundum va-
riationem hominis cetera variari.
sicut prius tangebatur de sta-
tu nature integre et lapsae. et
sicut apparet in miraculis fa-
ctis supernaturaliter. ut homines
supernaturaliter suum finem adipi-
scent per fidem spem et caritatem vi-

Etiam generale influentia
eius et remotum. et actiones
suas in patiente disposito recipi.
deum vero nedum vniuersaliter et re-
mote. sed singularissime et propin-
quissime operari. Errauerunt hic
astronomi quidam ut alkindus
de radiis et similes. ponentes res
inferiores nichil agere. sed tantum-
modo deferre radios influentias
celi. et inde fieri effectus
numero. prius scilicet istum quam
illum propter determinationem
celi. ut in productione

graduū caliditatis. quā deter-
 minationē alii solū referūt ad
 diuinū beneplacitū libere cō-
 tingēter agens. q̄formiter ad
 scđam partē p̄positōis. q̄ de⁹
 est agens imediatissimū & pro-
 pinquissimū. nō obstāte coef-
 ficientia causaz scđarum. Et
 hic errauerūt aliqui doctores
 etiā catholici. ponētes deū esse
 causam nō imediatā in oēm
 effectū. qm̄ inq̄rūt alie cause
 superfluerent. Eset p̄terea
 deus causa imediata actuini
 volūtatis tā bonoz q̄ maloz
 et ita esset actor peccati. Sz p̄
 nobis est articulus parisiēsis
 dicēs. Q̄ deus sit causa remo-
 tissima. sic q̄ nō p̄pinquissima
 error. Nichilominus offerūt
 hic pro scolasticoz exercitio.
 sillogismus talis ad p̄bādum
 q̄ si deus imediate agat actū
 volūtatis. deus facit et vult
 peccm̄. signādo sortē qui facit
 substantiā alicui⁹ actus. cōtra
 prohibitionē dei. et vocetur a
 Tunc arguitur sic. Sortes fa-
 cit a. actū. et sortes habet p̄ce-
 ptū dei de nō faciendo a. actū
 ergo sortes peccat. Consequē-
 tia est necessaria. et deus vult
 et facit quālibet partē antece-
 dentis. imo & totū antecedens
 cū partes sint sibi composibiles.

les. ergo deus vult et facit to-
 tum consequens. scilz sortem
 peccare. qd̄ videt̄ blasphemū.
 Et lum̄ effectus ne vñ
 dū varios sed q̄trarios
 vel oppositos i inferioribz fa-
 cere. p̄ diuersitate materie ra-
 tioibz seminalibz plene. Er-
 rauerūt hic astrologi illi. qui
 volentes iudicare de natiuita-
 tibus. vel morte. vel aliis infe-
 riorū conditionibz. respicien-
 dū esse dicūt ad solū celū. & cō-
 stellationes eius. Vnde expe-
 rientia conuincit eos. sicut de-
 ducit augustinus sexto de ci-
 uitate dei. de duobz geminis
 diner sarū fortunarū. sicut et
 experiētia de luto et cera do-
 cet. & de similibz. et de varia-
 te sine numero diuersaz her-
 barū & plantarū. in eadē par-
 uula parte agri. Q̄ si dixerit
 varietates tales fieri. propter
 diuersitates angulorū influē-
 tialiū celi. qui terminātur ve-
 lut in idiuisibili. et inde diuer-
 sificāt in partibz loci suos ef-
 fectus. Ex hoc saltē habetur
 quēadmodū de geminis q̄clu-
 dit augustinus q̄trō responsi-
 onē de rota figuli mota & per-
 cussa. q̄ iudiciū cuiuscunqz a-
 strologi ferri nō potest super
 tanta incertitudine. et ignorā

tia diuersitatis huiusmodi in-
ceptibilis influentiarum angulo-
rum velut indivisibilem. Denique
videmus regulas astrologie
de ventis et pluviis et aliis na-
turalibus effectibus aliter et ali-
ter verificari seu falsificari. p-
duntitate situum et figurarum et
dispositionum huiusmodi illi

Elum cum sideri-
bus et planetis in omni-
bus suis combinatibus motuum.
directionum. retrogradationum
conjunctionum. oppositionum cum re-
liquis circumstantiis multo pl-
us ab hominibus ignorari quam sciri. Er-
rauerunt hic quidam iactantes se
de omnibus scire respondere. ut goz-
gias. contra quos fuit academi-
corum disciplina. et si non veri-
or: tamen plus sobria. dicentium se ni-
hil scire. Nec mirum de toto
celo. cum nec mini. nisi solum ar-
boris tantum sciamus ab hominibus quam
tamen ignoratur cum contineat nu-
meros et figuras. et eorum combi-
naciones infinitas. Preterea sunt
aliqui motus octave speze et pla-
netarum. prius ignoti ab astro-
logis. et satis nouiter inuenti.

Denique presupposita creati-
one mundi cuius duratio numerum
est septem milium annorum secundum
veritatem fidei. non potuit per obserua-
tiones astrologicas inuenti. sal-

tem quo ad effectus calcula-
tio magni anni quem plato po-
suit triginta sex milium annorum
et ita de calculationibus aliarum
constellationum. que non potuerunt
totiens repeti ut facerent expe-
rientiam certam et naturalem astro-
logis. de talibus vel talibus effe-
ctibus consequentibus huiusmodi
constellationes. quarum aliquae nun-
quam fuerunt. aliquae raro. aliquae
semel aut bis. Preterea fi-
xerunt astrologizantes pagani
et infideles arabum et iudeorum infi-
nitam annorum multitudinem. ut al-
bumasar et marcianus scribunt.
Potuerunt igitur per solam diuinam
inspirationem factam ad eum vel abra-
he vel similibus. dari vere regu-
le utiles de tota virtute celi. quam
voluit deus reuelare. et nos sci-
re sine curiositate. Valde autem
pauca sunt talia per statum presen-
tis miserie. que ordinata est ad vi-
sionem beatitudinis eterne. ubi vi-
debitur deus omnia in omnibus. ix.

Elum habere commensu-
rabiles vel incommensu-
rabiles motus signorum. insup-
er planetarum dominia. huiusmodi
illi genti proorsus incertum esse.

Errauerunt (ut experientia do-
cuit) certitudinem affirmare vo-
lentes. ubi solam posse haberi rheto-
ricam probabilitatem deducit magis

nicholaus oresme. & post eum dominus petrus cameracensis cardinalis. sumens exinde radicē unā difficultatis astrologicoꝝ iudicioꝝ. Et inde fortitan est. q̄ nūdū videtur reperta p̄cisa cōtintas anni solaris. aut ex aliqua radice procedēti. Ceterū varietas assignātionum huic vel illi plage terretalia vltalia signoz dominia satis incertitudinē eē mōstrāt.

Et cum sideribus x. bus & planetis suum lumen influxiuū pro varietate fractionis et refractōis radiorū luminariū ex diuersitate medioꝝ diuersificare. et non eosdē situs aspiciētibus ad terram mōstrare. Errauerūt hic pauci vel nulli qui sciunt cū astrologia p̄spectiuā. Vñ sumit radicē alteri⁹ difficultatis astrologice iudicatōis. Inuenitur et alia difficultas ex collatione zodiaci. Vtrū videlicet sit i primo celo quodcunqz sit illud. an i firmamento secundū figurationē stellarū fixarū in eo. Cōpertū est ei firmamentū moueri cōtra motū p̄mū mobilie. & ita sequenter zodiacus mutaret. Sūt et alie difficultates motiōis planetarū i suis augibz epicyclis &

eccētricis. scdm ascensū/ descensū/ stationē/ retrogradatōnē/ titubationē/ circūgirationem i centro p̄prio. que oīa p̄citaliter obseruare poterit nemo i quibz & similibz dīna se sapientia iudē dicēt. & ostēdit. xi.

Et cum sideribus & planetis illos cōtū in se est culpate et in abusū trahere. qui de singularibus effectibus predicere presumūt. Cōpertū est & eos crebro falli et fallere. Errant enī tales ex ignorātia. vel ex fraudulētia vel ex arrogātia. Et q̄ nō attendūt veritatē vnius p̄positionis p̄cedentis. q̄ celū est solū influens generale. cui⁹ ratio particularisatur vel singularisatur aut a deo solo. aut a dispositōe materie. Si autē obicit q̄ inueniūtur predicere multa v̄a: respondeť q̄ multo plura falsa. et ideo vera dicūt vel a casu vel a multitudine eoz que dicūt. vel a malis q̄ presagunt que sūt ut in pluribus apud hoīes. vel a fantasiatōe & obseruatōe eoz qui audiūt. vel a cognitōe secretoz maxime dñoz & eoz quos frequētāt. q̄ inuestigāt diuisis modis p̄ fautores suos. & hoc est frequēs & expertū. Aut sit de

fiiii

niqz ab imixtione opatōis de
monū. ppter seducēdos tam
predicentes q̄ fidē adhibētes
ī talibz. per dānabilem curio
sitatē sciendi futura. et ea q̄ pa
ter solus habet ī sua potesta
te. Hinc bulgat⁹ actor ait. Qd
de⁹ itendit noli pquirere soz
te. qd̄ statuit de te. sine te deli
berat ip̄e. Hinc rursus. Mitte
archana dei. cōformiter ad sa
pientē. Que tibi p̄cepit de⁹/ il
la cogita sp̄. et ī pluribz opibz
eius ne fueris curiosus. Hoc
si obseruaueris miscebit se ti
bi tuisqz actionibz angel⁹ bri
el. Signū aut̄ imixtionis dya
bolice actionis est. q̄ iuxta di
ctū cuiusdā magni viri. sepe ī
studiis astronomicis. ubi mō
nus est de ratione naturali et
nichil de miraculo. ibi crebri
or euētus iuenit̄ qd̄ esse signū
pactionis cū demonibz. augu
stinus. tradit libro de doctria
christiana. Et sacra theologie
facultas parisiēsis. alias decla
rauit q̄tra ydolaticā p̄uitatē.

Elum sup sōnia xii
et sup auū volat⁹ et gar
ritus multā vim habere. sed
nō ob hoc sōnia vel auguria
vel traditōes magicoz se sup
virtutem celestem fundantiū
in geometria/psychomantia py

romantia et consimilibus ob
seruandas esse Errauerūt
hic quo ad secundam partem
omnes fere gentiles et ydola
tre. romani. arabes. yndi et ce
teri. Errāt et supsticiosi chri
stiani. sortilegi. et magici. et eo
dānabilius: quo p̄ fidē veram
sunt illuminati. et per eā pro
hibiti ne talibus intendāt vel
vtātur. cum esse videant seue
ritatē iudiciozū contra tales.
p̄ ecclesiasticos ad incarcerationē
p̄petuā. p̄ seculares ad
ignē. p̄ deū ad gehennā. xiii.

Angelos vel itelligētias
nō animare sed regere
celum cum syderibus et pla
netis. ad dei gloriozi volunta
tem. Oppositū sensisse dici
tur plato. et quidā aliozū dice
tium totum mundū esse ani
mal magnū. Sed tenenda est
fide certa nostra propositio.
cui concors est aristotelis phi
losophia. xiiii.

Angelos vel intelligenti
as per imperium et vo
luntatem frequenter cū celo.
et aliquando sine celo in spe
ram corruptibilium influere
Oppositū sensisse videtur
maior pars philosophoz dice
tium contra fidei veritatem.
q̄ āngeli nō agūt nisi mediāte

motu celi i suis orbibz. Vnde
et p orbē lune dari posuerunt
formas in inferioribz virtute a
etionis sue itelligentie & supi
ozū. Sed q̄ p iperū et volun
tatē agāt itelligētie. q̄cedere
videtur auicēna ponēs liber
tatē q̄tradictionis i angelis. &
magis q̄ in hoibz. sicut est Vi
tas fidei. q̄uis alber tus philo
sophisans. q̄formiter ad peri
patheticos vel quosdā astrolo
logos voluerit hoc ipugnare
deducēdo ad hoc. q̄ tunc non
possēt haberi determinate re
gule. de actionibz vel ifluētis
itelligētiā. ex quo libere con
tradictorie agerēt. Hoc autē es
se iconueniēs reputassēt astro
logi & philosophi quos seq̄tur
& similit̄ ydolatre omēs qui p
carminatioues et magicā ar
tē posuerūt demones i ydolis
cōcludi vel alligari posse. quē
admodū tradit hermes terme
gistus de egyptiis. qui non ha
bētes quomodo crearēt aias.
iuenerūt artē quomō spūs i
cluderent. et inde miracula fa
cerēt. & responsa darent. Veri
tas autē fidei q̄cedit q̄sequētiā
et consequens illatū per alber
tū. addens demones non cogi
per artes magicas. sed ita fin
gere se cogi. ut colāt sicut dii

et homies fallacia multiplici
decipiant. xv.

Angelos vel itelligētiā
ad creationē aie ratōna
lis neq̄q̄ attingere. s̄z nec eidē
illabi posse. Oppositū sēse
rūt aliq̄ philosophantiū et he
reticorū. ponētū aias ratōna
les ex traduce fieri vel corrū
pi. Ceterū quidq̄ dixerit ali
qui de energuminis lunaticis
& similibz. q̄ demon opp̄mit
aias eoz quasi subintrās eae.
q̄dquid p̄terea dicat Vitas ca
tholica. q̄ demones sūt incen
tores vicioz. & angeli boni sūt
illuatores aiarū: nichil istoz
fit p illapsū. q̄ soli deo ppriū
est. possidētī aiam ad suū ple
num imperium. xvi.

Angelos vel itelligētiā
ad imutationē hūane li
bertatis. natural̄ & imediate
p statu v̄ie neq̄q̄ attingē. Op
positū videt̄ posuisse auicēna
et catholicorū aliq̄. dicētes ani
mā rationalē supirradiari et
supilluminari imediate. etiā
pro statu v̄ie. per lumina supi
ora dei et angeloz. non q̄cur
rente sēsuālibel fāsticā visio
ne. Et ide conati sūt saluare
pphetias tam i somno q̄ i vi
gilia. et p̄uissidēs multas oc
cultas p energuminos. et ita

se saluabat machometus epilepticus. q̄ cadebat non potens ferre illuminatōem angelicā. Sed aristoteles cui fides cōstitit. est pro nostra ppositōe. dicens. Neceſſe est quecūq; itelligentē fantasmatata speculari dans signū hui⁹ q̄ deficiente nobis a natura vno sensum deficit nobis et scientia de illo sensu. Stat nichilomin⁹ q̄ aia rationalis i sui creatide suscepit formatōem seu illustratōnem desuper a deo. in qua et p quā cognoscit veritatē primo rū principioꝝ sine priori acceptione. p sensus seu fantasmatata. q̄uis in actū non exeat fantasmatibz nō preuisis. Ad qd̄ referri posset boecii de aia vbi ex platione sūmā qz tenēs singula perdis. xvii

Angelos omnes esse ad ministratorios spūs. ⁊ a deo glioso bonos i ministeriū pro homibz qui hereditatē adepturi sūt salutis datos esse

Oppositū qui dicit est hereticus. si se gerat p christiano cōtradicens expressis verbis apostoli. Et hec est magna consolatio illoꝝ q̄ tenent veracit̄ et sine fictione fidē iesu cristi. ⁊ qui captiuāt omnē intellectū in obsequiū fidei. Quia si fidu

ciam capimus de hoibus pit in medicina vel astrologia ā arte alia. q̄ adiuuare nos possunt: quantomagis hoc facere possum⁹ de āgelicis spiritibz.

Angelos bonos ⁊ xviii malos. iter causas liberas et alias quas deus sic instituit ut eas ppios mot⁹ agere sinat numerādos eē. Oppositū null⁹ fidelis nec a liqs rite philosophās dicit. Et inde fit q̄ absq; tentatōne dei possumus ad angelicū subsidiū recurrere. sicut ad pitū medicū ⁊ eū q̄ potest iuuare nos i necessitatibz nr̄is. de cursu cōi ⁊ naturali. Excipitur angeloz maloz q̄cultatio vel iuocatō qm̄ nō est licitū participare q̄ eis. tāq̄ excōicatis a deo. et ecclesia tota. ⁊ quia fallaces sūt. fallere sp̄ cupiētes nō iuuare nisi fictē. Vnde iuxta puerbi umbulgi. ludūt ad falsam societatem. xix.

Angelos. celū ⁊ terrā iuxta q̄ exigat electoz dei deprecatio. salus. et ordo. deo iubēte vel pmittēte posse mutare. ut solē facere stare ⁊ ignē nō ardere. Oppositū putāt oēs astrologi infideles. ⁊ pagani. negātes vera miracula posse fieri. nec illuati cū ppheta

dicente. *Quia quecumque voluit dominus fecit in celo et in terra in mari et in omnibus abyssis. Nescientes propterea vel negantes miracula veteris legis et nove que sunt propterea est legere in biblia et autentice christianorum libris.* xx.

Angelos per devotas ad deum preces. potius quam per curiosas inspectiones vel observationes constellationum posse consiliari. et per ipsos hominibus opera dari. Unde et per fidem sancti vicerunt regna. non per celum. Oppositum dicentes quincuntur ex premissis. iuncta promissione dei dicentis. Quaecumque orantes petitis. credite. et fiet vobis. cum similibus multis. iuncto quod non spiritus expedit nobis habere prospera que petimus sed magis aduersa quam fugimus. Nec oportet recurrere ad eos et deum tempus orationis per constellationes observare. ut guillermus parisiensis notans ait et deducit

Angelos preteritum xxi. malos. in artibus magicis et omnibus supersticioso operibus que nec rationem naturalem nec miraculum verum habent. sed ex pacto noto vel occulto. non dubium operari. et effectum sortiri.

Oppositum posuerunt qui negauerunt demones esse. contra expressam sacre scripture litteram

476
in veteri et nouo testamento. fuerunt etiam experientie multe in oppositum negantium. et etiam doctrine sanctorum. notatim augustini qui notatim dixit omnes tales observationes tam magis suspectas et fugiendas esse. quanto sepius videntur suum sortiri effectum. Et si allegent quod frequenter multa inuentur illic observari. in artibus magicis vel sortilegiis. que sunt sancta et honesta. ut ieiunare castum esse. dicere pater noster. et euangelium. Respondebat vnus de et catholice. supersticionem tanto peiorem esse: quanto plura miscetur bona. quoniam vnde debet honorari deus: honoratur dyabolus. Nemo tamen ex hoc intelligat observationes christianorum reprobatas esse. que vel ab ecclesia institute. vel ab eadem rationabiliter tolerate sunt quibus non appareat ratio huius magis quam illius. nisi vel ex voluntate seu auctoritate instituentis. vel a deuota quadam per imaginationem facientis que non recedit a deo. sed in exterioribus signis aliquibus se exercet. ut in tali numero orationum. in perorationibus. in nouenis. in oblationibus. nunc candelarum. nunc panis. nunc gallozum. nunc in gestatione reliquiarum. in bibitione ablu

tionis earū. i quib⁹ pia fide factis non min⁹ se potest miscere bonus angelus: q̄ mal⁹ i i pia et phibita fide factis. For tassis ⁊ empirica medicorū to lerari possūt hāc generalē ha bentia rationē fortificationē scilicet ymaginatiue virtutis Mendax assertio tū desit. xxii

Angelos mediate vel in clinatiue seu dispositiue posse super intellectū et volū tatem. per imutationē sensuū tam interiorū q̄ exteriorū pro dei iussu vel pmissione. multi pliciter operari. Oppositū paucibel nulli senserunt ex astrologis. philosophis. ⁊ catho licis. qui q̄senserūt āgelos vel itelligētias esse. Nam ⁊ super hac radice fūdāt astrologi re gulas iterrigationū. ⁊ respō sionū et alias multas. sed fal lūtur in pluribz ex pretactis causis. quia ponūt angelos i fluere pure naturalē. nec satis attendūt liberi arbitrii po testatē. dei voluntatē. et mate rie diuersitatem. xxiii.

Angelos vel itelligētias i suis actionibz ⁊ influxi bus liberis. ponere sub certis regulis coartari. tradi. et co gnosci. temerariū et impium necnon a vera philosophia et

theologia alienū eē. Oppo situm dicentes quincūtur ex p̄dictis. maxie ppter arbitrii libertatē in angelis regentib⁹ et i hoibus gubernatis. xxiiii.

Angelos ⁊ deū cuius mi stri sūt. illos offēdere q̄ regulas et traditiōes p̄iudicā tes influxui libero dei et āge lozum. immo et hoim liberta ti. palliant s̄b noie astrologie vel alterius naturalis sciētie. et talibz auctoritatē vel occa sionē approbatōis dari nō de bere Oppositū dicētes quincūtur ex premissis nūcta lege dei tam veteri quā noua. Iū cto pretereap̄ secūdaparte il lo quod dicit apostolus. Ab oī specie mala abstinete vos. hoc est ab omni scādalo dante oc casionem tui ne. xxv

Umanā ratōnē posse ⁊ debere astris cognitis b̄ icognitis dñari. nec ab eis ibi cium trahi. Concedūt istā sapiētes astronomorū ut p̄tho lomeus. maxime de sapiēte q̄ precognoscit celi constellatio nes iclinatiuas. quoniā potest adhibere remediū cōtra noci ua. sicut facimus regulariter contra hyemē puidēdo de ca lefactione et donibz. et cōtra calo res estatis prouidēdo. de

refrigeratōibus. & ita de pesti-
lentiis. diluuiis et aliis silibus
Tradūt itaq; hęc & bene iudicia
astronomie tenē mediū iter
necessariū et impossibile. qz scilz
sunt de q̄tingētibus & possibili-
bus aliter se habere. Sz etiā
q̄ humana ratio dñetur stel-
lis icognitis nec trahatur ibi
cium. pbatur ex libertate ar-
bitrii. et ex adiutorio dei libo.
quod datur timētibz eū. et ex
libero angeloz ministerio qd̄
adiutoriū dei & āgelozū impe-
trant sup omnē dispositionē
stellarū fides spes et caritas.
Quibus derelictis euenit fre-
quēter. ut volentes ifortunia
bitare. in ea ip̄a se trudāt et i-
uoluāt et q̄prehēdantur sapiē-
tes in astutia sua. xxvi

Humana ratōne idignū
ēē p̄ vanitates & insanas
falsas aut saltē icertissimas i
sua actione se captiuare. & me-
lancolis quotidianis auxiliis &
periculosis agitare. Conce-
dūt hoc experti & iter alios tu-
lius in fine libri de diuinatōe
Et hoc dicebat dñs petr⁹ car-
dinalis cameracēsis. dū obfua-
tōes huiusmodi reprobarēt.
addens se timere regis adole-
scentie ne talibz imbuereēt et
p̄ ab eis nō posset auelli. xxvii

Humana rationē debere
p̄ q̄sultatōes pbatoz et
expertozū viroz. p̄ leges i sup
morales et diuinas se suis a-
ctionibz maxie i gubernatōe
reipublice. sp̄etis supstitioni-
bus fallacibz regulare. Cōce-
dunt istā qui attēdunt q̄ non
frustra dedit nobis de⁹ ratio-
nem liberā plusq̄ brutis. De-
dit insup leges diuinas natu-
rales et politicas. prudētiam
q̄z p̄ experiētias multas gene-
ratam. Qz ergo humana ra-
tio libertas et prudentia cen-
tum vel mille hoim imo vni⁹
degni dereliquātur. ad i sequē-
rum opinionē vel deliratōem
vnius vel duoz aut paucissio-
rū figentiū se scire mirabilia
ex astris vel aliūde nescio quo
modo pro fātalia capitis sui.
sup euentibz et agendis in re-
publica. ut q̄ nō est bella ndū
vsq; ad tres mēses vel vniū an-
nū cū hostibz q̄ tamē destruiūt
oīa. & ita de silibz absq; nume-
ro. q̄ inq̄ p̄pter paucos tales
dereliquat̄ hūana ratio & pru-
dētia: indignissimū est. fatuū
et delirū. imo merito dei iudi-
cio puniendū. & i stultū finē p̄-
cipitandum. xxviii

Humana rationē p̄pter
hoīes viles et ignaros. &

de corruptela iudicii multipli-
cis suspectos pessimeq; ut plu-
rimū fortunatos. et sibi fide. q̄
les i tenebris susurrāt. idignif-
simū captiuari ut dimitti. Et
cedūt istā q̄ precedētē attēdūt
et ex terminis suis se verā esse
demonstrat. p̄suppositis his q̄
ponit. que tamē sūt p̄ experiē-
tias q̄tidianas manifesta. xxix

¶ Manā rationē p̄pter
sui q̄causatōez liberā. nō
posse vel debere p̄ qualecūq;
expiētias cuiuscūq; t̄pis sub
necessariis euētū regulis ut
arte q̄cludi. Et cedūt istā q̄ re-
rū q̄nexiones attēdūt et hi q̄ di-
dicerūt ex logica. q̄ oīs p̄posi-
tio copulatiua q̄posita ex q̄b;
cūq; necessariis cathegoricis
vel p̄potheticis. redditur q̄tin-
gēs si q̄tineat vnicā p̄positōez
q̄tigentē. Ac p̄inde sumit effi-
cax argumētū cōtra regulas
astrologie sūptas ex q̄tis cūq;
expimētis. si liberū arbitriū q̄
eurrebat. ut causa q̄iuncta. ad
effectū requisita. Potuit ei sē-
per dici de effectu tali. q̄ idif-
ferēs erat ad sic fieri vel nō fi-
eri nec ide ligari alteri⁹ arbi-
triū potuisse. xxx.

¶ Manā ratiōez ad deū
gloriosū q̄ nutu libero cū
eta tēpat. et ad finē supnat u-

ralē hoīm gen⁹ p̄cipue ordina-
tū debere sedulo q̄nti p̄ fidē /
spem / et caritatē. p̄ adiutoriū i
sup āgeloz et scōz. q̄s liberali-
ter et libere vult de⁹ agere. et ad
eos recursū habē. q̄ ten⁹ ordie
hierarchico ifima reducātur
ad supiora p̄ media Conce-
dūt istā oēs veri et nō solū no-
mie cristiani. reputātes talē p̄
uidentia dei. et ita liberā q̄lē i
sinuauit chzist⁹ dicēs. q̄ nec fo-
liū arboris nec passer vn⁹ ca-
dit i terra sine patre deo. Dū
rursus ait. Petite et accipietis
Et si habueritis fidē sicut gra-
nū synapis. et c. imo et tota ve-
teris testamēti series legalis et
hystorica. atq; p̄phetialis. p̄ci-
pue i psalmis et ozonibz scōz
sc̄tāz qz. vix aliud nobis icul-
care vel p̄fiteri viderē. Vnde.
Iacta i dño curā tuā. et ip̄e te
enutriet. Nō dicit iacta curā
tuā i celo Qm̄ in me spauit li-
berabo eū. Nō dicit i celo. Be-
at⁹ vir cui⁹ est nomē dñi spes
eius. Nō dicit i celo. imo vetu-
it q̄ addidit et nō respexit i va-
nitates et insanias fallas: lo-
quēs de curiosis q̄ defecerunt
scrutātes scrutinio. Et sup
addit de miraculis tā noue q̄
veteris legis. Multa fecisti tu
dñe de⁹ me⁹. mirabilia opera

tua. Deniq; si paul^o opponat
dicēs. Inuisibilia dei p ea q̄ facta
sūt cognosci. Respōdēdū ē. q̄
hec scala creaturaz i q̄ philo
sophi corruerūt. nō ē apli^o neces
saria fidelibz. tenētibz dei soli
um. deū solū nūc i luminosa
spe tādem i apta visione. Sz
ponam⁹ illd qd rarissime potest
iueniri tpibz istis. Ponam⁹ q̄
plures sciētifici i astronomica
disciplia queniāt q̄ sint ḡues
virii moribz et honestate vite.
z tales q̄ m̄ta sit expti i iudi
ciis astronomie traditis scdm
vā philosophiā. et i naturali
ratōe fūdati. nūqd erūt tales
q̄tēnendi nec audiendi ab vno
principe corā suo q̄silio. Res
pōdēt plane q̄ audiendi erūt. Sz
nō ita penit⁹ i se q̄ndi. q̄n ex ad
uerso velut in eq̄libra ponant
ratōes hūane prudētie. sūpte
p expiētias z circūstātias hūa
ni regiminis inferiorz. quē ad
modū fieret etiā si queniēnt
ex vna parte astrologi. z ex al
tera pte medici. sup curatōe a
licui⁹ egroti. Dicāt igit̄ exēpli
grā prudētes astronomi q̄cor
diter. dū fiet q̄stio de bello in
eūdo q̄tra hostes regni. Ecce
q̄stellatio talis noxia est. phi
bēs nō tamē ex necessitate iiri
bellū p frācos cōtra āglicos.

48
Dicāt ex altera parte prudē
tes capitanei et milites expti.
q̄ necesse ē vel expedit frācos
iure bellū q̄tra āglicos. pēsa
tis circūstantiis hincide puei
entibz. ex i se riorz dispositōe vlt
radice. Tūc oib⁹ his velut i eq̄
libra positis debebit assumi q̄
clusio illi⁹ pti q̄ p̄pōderabit.
et exequēda erit. Nō enī opoz
tet vt oē p̄sus iudiciū ex radi
ce supiori celi sūptū q̄tēnatur
Sz nec expedit vt pl⁹ pōderet
q̄ oportet. vbi et quādo z p q̄
seu ppter quos non oportet.

Pilogātes tāgamus
duodeci radices ab a
stronomicoz iudicio
rū curiositate arcētes Prima
dei gliosi libera p̄meitas i a
gēdo. Secunda āgelozū tā bo
nozū q̄ malozū sub deo liber
tas i exequēdo. Tercia est cele
stium luminariū sola genali
tas in ifluēdo. nō excludendo
lumē q̄ lumē deuehit in itelle
ctu hūano. Quarta est celesti
um q̄binationū z situū i q̄pre
hēsilis varietas i q̄currēdo.
Quita est medioz diuersitas
i radiādo. Sexta seminaliū ra
tionū particularis diuersitas
i q̄principiādo. Septima liber
tas hoim q̄ q̄iucta talibus cau
sis necessariis. q̄tingentiā red

dit in effectu suo. Octava legalis & propheticis seueritas talia iudicia prohibens & irridens. sacrorum in super veterum et nouorum doctorum diligens talium reprobatio maxime propter comitis corruptionem scientium quod ad hereses idolatrias & superstitiones est humana inclinatio. Nona raritas studium et pitiorum vera astrologie disciplina quod tamen in iudiciis dandis multiplex supra modum consideratio requiratur vel obseruatio. Decima misterii a seculis absconditi reparatio videlicet nostre recogitatio. quod nichil habet in celis quod quid reuerentiam actor libri de betula dixerit et false ascripserit ouidio. Undecima hominis ad finem supernaturalem ordinatio. et ideo mediorum supernaturalium permissio. ut supernaturalis spes habeatur in deo aliter quam bobus aut brutis quoniam aut hominibus sine deo. Duodecima miraculorum que legem communi nesciunt crebra & pene quotidiana per illos & propter illos que ad finem supernaturalem electi sunt ostensio.

Eliciuntur sex doctrine notantes moraliter quod expedit obseruare super iudiciis astrologie nomine coloratis. prima expedies est cristiano cuiuslibet imo necessari

um ad salutem. quod non adhibeat fidem superstitionibus et sortilegiis merito suspectis de operatione demonum vel iuocatione aut de pacto cum eis secreto vel expresso. Sunt leges et decreta et biblia per hac doctrina locis inuis. ii.

expedies est cuiuslibet catholico diligenter cognoscere prius si effectus quod promittitur vel expectatur fieri per aliquos obseruationes habeat aliquam causam naturalem vel miraculosam. quod si non tunc vehementer est suspicio. quod talis effectus puenit ex operatione demonum fallacium. & ex pacto quod eis latet vel aperto et hoc permittente diuino iudicio in deceptio quod silentium vel confidentium in talibus propter curiositatem noxiam aliquid habere debet sciendi. iii.

expedies est non adhibere fidem hominibus promittentibus quod facient effectus magnos et mirabiles nisi prius sciverit quod sit cristiani et bonorum morum. et quod velit et offerat dicta sua vel arte deducere ad examinem et iudicium peritorum in philosophia naturali. et in medicina iuribus et theologia. Alioquin merito debent haberi suspecti de fallacia vel ignorancia vel heretica prauitate. nam sicut lucem veritas amat sic eam odit falsitas. iiii.

49
xpeditēs est p̄cipibz ma
xime. et p̄ sua republica
q̄ nec ip̄i nec sui familiares i
tini et secreti dēt fidē q̄buscū
qz iudiciis. etiā sub noie astro
logie v̄l alteri⁹ sciētie palliat
nisi p̄ri⁹ habitū fuerit q̄siliū v̄l
examinatio p̄ peritos mltos &
graues viros i regimie reipu
blice. vbi p̄rudētia maxie locū
habet. q̄ in itit̄ cōsiliis ex dicta
mine ratiōis et experiētia ml̄
ta collectis. nō ex sup̄sticiolis
obseruatōibz. q̄ deduxerūt sp̄
i malū finē p̄cipēs cōfidētes
i eis. sicut nostro etiā t̄p̄e satis
et nimis expertum est. v.

xpedit illos q̄ se dicūt fu
tura cognoscere. v̄l mi
rabilia secreta facere p̄ astro
logiā. p̄ri⁹ examinazi diligētez
de cognitōe ip̄oz. & de libris q̄
les sūt. et q̄liter habiti. et vnde
q̄positi. qz nō est credendū cui
libet dicēti se astrologū. sed p̄
bādi sūt. et i publico audiendi
sicut fit de medicis et artifici
bz aliis. Alioq̄n si tales nō au
deāt i publicum offerre dicta
sua debēt haberi merito suspe
cti de sup̄stitione vel fallacia.
vel heretica p̄auitate. at q̄ nō
querūt nisi pecunias v̄l honores
sicut it̄ductores v̄l fautores
eoz dē faciūt p̄ut millesies ex

ptū ē i curiis p̄cipū. & adhuc
p̄thdoloꝝ dicitur iueniri. v̄

xpeditēs est amatoribus
p̄cipū et toti⁹ reipubli
ce materiā istā astrologicoꝝ
iudicioꝝ declarari facē frequē
ter tā scriptis q̄ s̄monibz pu
blicis et domesticis. Alioq̄n ne
gligētia sciētū et scire debētū
um nocet hostilitez p̄sonis p̄n
cipū. et earū saluti. tā t̄p̄ali q̄
eterne. Nocet regnis & polici
is publicis. nocet deniqz ipsis
negligētibz vel i p̄ditoribz ad
discrimē damnatōis p̄petue
A qua nos eripiat dñs n̄r ies⁹
christus. Amen.

Ritur aut̄ q̄stio q̄cer nēf
oia q̄ dicta sūt i trilogio
astrologie theologizate. si li
bri q̄positi p̄ astrologos. p̄t̄i
ifideles et ydolatrās. sint a ca
tholicis tolerādi vel penit⁹ ex
tirpādi. Pro cui⁹ dissolutōe et
p̄cedentiū elucidatōe. notētuz
q̄positōes q̄ sequūtur.

Ibri astrologizati i q̄b⁹
plura v̄a v̄tilia q̄tinēt
q̄ inutilia sup̄sticiosa et falsa
possūt tolerari seu tolerabili
ter relegi suādo illd̄ apostoli
Dia. p̄bate. qd̄ bonū est tenete
Tales aut̄ ut plurimū sunt li
bri q̄ de motibz & mēsuris & q̄
iūctionibz corpoꝝ celestiū sūt

editi. et ex geometricis demō-
stratōib⁹ expiētia fūdati. sic
est ptholomeus in almagesti
Libri astrologizati i qbz
plura iutilia supsticiofa
& falsa imo ipia & sacrilega cō-
tinēt q̄ba & vtilia. debēt a chri-
stianis oib⁹ euitari dānari. de-
strui. & penit⁹ aboleri. Tales au-
tē erāt libri de qbz scriptū ē a-
ctuū. xix. vbi dicit. Multi autē
ex eis q̄ fuerāt curiosa sectati
q̄tulerūt libros. & q̄buserūt om̄s
corā oib⁹. & q̄putatis p̄ciis illo-
rū iuenerūt pecuniā denarioꝝ
quingenta miliū. Ita fortit⁹
crescebat v̄bū dei & q̄firmabaſ
Libros astrologie mltū
expedit discernē. q̄ten⁹
appareat q̄ sūt et q̄ nō sūt to-
lezādi Composuit sup hac re
albert⁹ magn⁹ opusculum qd̄
appellat speculū alberti. nar-
rās quomō t̄pib⁹ suis voluerūt
aliq̄ destrue libros albumazar
& q̄sdā alios. Videſ autē salua-
tāti doctoris honore. q̄ sicut i
exponēdis libris philosophicis
p̄serti perypatheticoꝝ nimia
curā apposuit maiorē q̄ cristi-
anū doctorē expediebat nichil
adiciēdo de pietate fidei. ita & i
approbatōe q̄runda libroꝝ a-
strologie. p̄sertim de ymagini-
bz. de natiuitatib⁹. de culturis

lapidū de caracterib⁹. de iter-
rogatōib⁹. nimis ad partē su-
psticionū ratōe carētū declia-
uit Scūs autē thomas i suis
opib⁹ min⁹ attribuit hui⁹mōi
supstitionib⁹. ymaginū cara-
cterū. iterrogationū. imo & ex
itētione & efficacia rationū re-
p̄bauit libros astrologicos. q̄
tolerātur & legunt apd̄ cristia-
nos sicut ptholome⁹ albuma-
zar et hali. Nō ideo oportet i
auctoritatē talē adducē ut cre-
dendū vel tenēdū sit qd̄qd̄ ex
eis vel deducit vel allegat. Fal-
lunt i hoc plures astrologoꝝ
et simpliciu christianoz vel alio-
rū. nō ibutoꝝ lr̄is sacris q̄pti-
n⁹ ut legūt vel audiūt aliq̄ de li-
bris talū credūt & assentiūt. q̄
tū repianſ illic errores q̄ru fi-
dei. Nec mir⁹ q̄ etiā i libris ari-
stotelis. & auicēne & auerrois &
alioꝝ q̄ q̄tidie legunt sile iue-
niaſ. Sz cautissima religiosita-
te p̄uisū ē i p̄clara artū facti-
tate alme pariesis vniūsitatis
tā p̄ articulos parisiēses q̄ p̄
statutū iureiurādo firmatū p̄
quēlibet q̄ licēciaſ i artib⁹ vbi
sētēcialit sic habet. Jurabitis
q̄ dū q̄tiget vos determinare a-
liquā q̄stionē de philosophia:
illā sp̄ p̄ parte fidei deter mia-
bitis. & ratōes philosophi i op-

positū factas dissoluetis. Quā
tomagis hoc eēt obseuādū i li-
bris astronomicis. q̄ de iudici-
is q̄positi sūt p̄ fideles & ydo-
lāts ubi mltā posita sūt ex sup-
stitōibz ydolorū & c̄tibz demo-
nū. & fallacibz responsis ip̄oz
ex q̄bz p̄cessit mod⁹ q̄positiōis
idolorū. q̄s deos appellabāt lo-
quētes p̄phetātes & mirabilia
opātes p̄ut loq̄t hermes fme-
gisti⁹ & refert augustin⁹. Vñ &
mltā tradūnt i dētis libris q̄ nō
lā penit⁹ iducūt ratōez. nisi p̄
mod⁹ narratōis q̄ i tali q̄stella-
tōe sic eueiet & i alia aliter. Et
tñ astrologi sup̄sticiosi pl⁹ iue-
nire se dicūt v̄tatis & certi eue-
t⁹ ex talibz regulis. q̄ ex illisq̄
naturali ratōe fūdāt. sic debē-
tis & pluuiis & aliis ip̄ressiōibz
metheozologicis. Cum autē
pauci sūt astrologi. imo nllī i-
tromittētes se de iudiciis astro-
nomicis q̄ nō i sequunt̄ tāq̄ p̄
fūdamentālibz regulis p̄dictos
libros astronomicos & siles: q̄
cludit̄ hic p̄ doctrīa cristiana
q̄ salubri⁹ tuti⁹. & deo accepti⁹
est. q̄tēnē talia iudicia q̄ suis a-
ctoribz: q̄ dimissis aliis vtilio-
ribz studiis suā talibz cogno-
scēdis & p̄aticādis. curā dare.
Rur⁹ addit̄ & alia doctrīa q̄
salubri⁹ tuti⁹ & deo accepti⁹ est.

170
nō req̄rē imo nec p̄mittē fieri
iudicia publica sup̄ eueitibz hu-
manoz actuū. quēadmodū di-
cūt aliq̄ i ytalīa & studiis ḡna-
lib⁹ acceptare. Ratō. q̄ miscēt
mltā falsa & sup̄sticiosa & q̄ ex
piētias i se q̄ntib⁹ manifestas &
terrēt ide reges & regna. p̄ci-
pes & p̄cipat⁹. & hoīes de omī
statu. & p̄ vanos tiores v̄l stul-
tas p̄missiōes maloz v̄l bono-
rū eueitū eos alit̄ agē q̄ v̄a &
recta ratō moralis dictaret i-
ducūt. Porro magnū facēt
obseuādū chzistianitati collegiū
aliq̄d theologoz. si libris astro-
logicis diligēter i spectis. nota-
rēt sigillati pass⁹ suspectos. at
palā erroneos & hēticales. q̄tē-
tos i eis dē quēadmodū factū
repiit̄ nedū de libris aristotel-
auicēne & auerroys: s̄ etiā de
q̄b⁹ dā libris catholicoz sic no-
tati sūt pass⁹ v̄l articuli i q̄bus
mag⁹ q̄ter nō tenet̄ Postre-
mo si libri magicoz & sup̄stici-
osoz alioz s̄ v̄l belamie astrolo-
gie v̄l philosophie sese palliā-
tiū. q̄ iā iueniūt̄ fuisse dānati
q̄ auctoribz suis. custodizēt̄ ali-
cubi s̄ i piculo manifesta tōis
v̄l abus⁹ vidēt̄ expediēs. q̄ten⁹
resurgētibz v̄l q̄currētibz ma-
teriis s̄ libz q̄festi habēt̄ dāna-
tōis fctē mod⁹ sic eueit̄ parisi⁹

de libris iohis de barro magi
ci supsticiosi qbusi qles repiū
tur adhuc i hispania sū titulo
semaphoras sicut isup uotat
ē rotul⁹ qdā magn⁹ quē gēbat
clandestine qdā vesptilionē se
nominās Et i phenio articlo
rū parisiēsiū aliq tales notati
dānatiqz sūt. Supaddam⁹ il
los nedū fatuos esse. s3 pūlos
cristianos. q solēt qsi iocando
dicere. Qualis michi cura est
quis me sanet quis victoriam
quis honorem. q3 diuitias det
q3 deniqz adiuuet. sit deus. sit
dyabol⁹ dū modo impueiat il
lud qd expecto. Dū igit dī a
licui ex pncipib⁹ ecce dnē tales
hoies p suā artem sciūt ml⁹ ta
magna & mirabilia facē & eufā
pdicē & victoriā de hostibz pro
mittē. si credatur eis & si fiant
ea que iusserit: respōdeat pī
ceps. plena fide et iqrat. Sūt
ne tales hoies sci dei q ex reue
latōe. & grā d dinit⁹ qcessa hoc
pmittūt. Et si tales sūt. credi
poterit eis. dū pbabūt. & dū ni
chil iubebunt nisi scīm. & dīna
lege cautū. maxie si fūit detis
ecrūvita qcozs & pbata. nedū
vulgari rumore sed iudicio sa
pientū q freneticas illusiones
adveris sciūt reuelatōibz sepa
rare. Sivezo tales hoies mira

pmittūt se facere p phlicas
disciplinas ut p medicinā per
spectiuā. & geometriā: Respō
deat pnceps. q studētē debni
uersitatibz publicis magis ita
li re sūt credēdi si ratō qsonet
naturalis. Demū si tales pro
missores mirabiliū neqz mira
culis neqz ratione naturali se
fūdant: illos habeo suspectos
tāq supsticiosos & repellēdos
Aduertat do⁹ a me. cristiano
seruo suo ut velim abnegare
fidem suam. vel in eius legē q
modolibet peccare pro quocū
qz cōmodo tēporali consequē
do. siue sit sanitas corporis si
ue victoria in bellis. siue opu
lencia in diuitiis. Non ei nego
talia deo permittente euenire
ministerio demonum & homi
num eis deditorum. sicut ma
gi pharaois multa fecerūt si
militer ad moysem. Sed non
est bonū michi relinquere ba
ptisma meum / fidem meam /
legem meam sanctā / etiam dī
qz ad mortem. propicius sit mī
deus. Amen.

Explicit de astrologia the
ologizata a iohāne de gerson
no. cācellario parisiēsi
viii f.

De beneficiis a guillermo parisiensi.

Umbra behemoth (sicut scriptum est i xl. iob) vmbre pte gunt. **U**mbra scz opaca i qz latet volutate igno ratee. qz et pstat eis vmbzacu lu qtra radios solis itelligen tie z iusticie. qz est chzist dñs si cut legz sapie. b. z malachie iii **U**mbra ista est detetio siue oc cupatio iiqua beneficior siue reddituu ecclasticor. **S**ub hac vmbra qz scit dyabolus. reficit omni geñe refectiois siue. qz est mors aiay huanay. **H**oc e secretum calami. vbi dormit. si cut i eode euide iob legitur. **H**ec loca humetia i qb3 voluta tur. **N**ec dormit ibiditcuqz. sz iexpgiscibiliter et ieuigilabili ter. vt videtur. **N**eqz eni toni trua diuinay qminationu. ne qz clamores publicaru decla mationu. neqz clari at stimu li sacroz eloqoz ipm suffici unt excitare. **D**eniqz ubra ista tanta tenebrositate obnigru it: ut vi solis splendor ipam no penetret. **T**anta frigiditate ob rigit: qz a calore euide i ea be hemoth se abscondit. **C**ircun dat illu (sicut i eode legit) sali ces tozretia. hoc e ifructuosi i

iplo tozrete/affluetie tpralis. qz belut tozres citissime trāsit z exiccat. hoc est corda i eo ra dicaliter ifixa. **C**ircūdāt i qz illū ballantes eū et muniētes quēadmodum armata forti tudo pncipē. nō illū obsidēs sed defendens. **U**mbre iste quatuor sūt. pma est vox auaricie. que terrā id est terrenā substantiā: vero soli z hūanis mētibus interponit. **S**eda est eclipsis ambitionis siue super bie qz mūdane instabilitatis va nitates. radios veri solis. istar lunaris eclipsis. verūqz solē e isdē abscondit. **T**ercia e nubes ^{not} opaca pestie qz in his p platos carnales ioleuit qzuetudinis qz lucē vitatis nec vidē nec itu eri sinit. **Q**uarta vmbra e/p uerlay affectionū teterrima nubila. qz diē mētis obnubilāt et vitatē obumbrāt. **Q**uā ^{not} pernicioza sit hec pestis ecclie dei. qzta speciositate membro rū eā detrucauerit seu muti lauerit. qzta mōst:uositate mē broz suoz eā deturpauerit. qz ta spurciabicioz illā fedaue rit. qzta decorē vtutū et grati arū ab ea deleuerit atqz abra serit. sz z ipm creatozem qzta sui cultus z honorificētie par te. ab eo tpe quo cepit defra u

dauerit. et adhuc incessanter
defraudet. pia corda nō absqz
dolore behemēti cogitēt. Ipsā
enī dei domū scz orōis domū
quā decet scititudo. sanctificiū
qd sibi de^o edificauit. sanctua-
riū qd pprio sanguie dei fili^o
qsecrauit. tabernaculū qd sibi
setificauit. tēplū dei sanctū p
parte nō modica spelūcā effi-
cit latronū. habitationē repti-
liū. & pene oī in imūdoz. **E**t
trabimbzān igit istam et um-
bras eā ptegentes aliquos ra-
diolos de fōte lumine
veritatis pducē. & adhibē con-
tra defēsiones salicū istaz. ia-
culaqz de fabrica sacrarū do-
ctrinaz acuerē. tāto salubri^o
eē manifestū ē. tātoqz deo gra-
tius: cōto ipas pnciosiores & i
mortē aīarū dei qz contume-
liā pestilētiores esse a sane in-
telligētibz et recte sapientibz
dubitari non potest.

Dicemus igitur primū
puritatē vocatiōis ad
hec. demū vocatiōis maculas.
Tercio puritatem ingressus.
Et post illā ingressus macu-
las. **Q**uinto puritatē & dignita-
tē detentōis. & eius maculas.
Sexto loqmur de pluralita-
te ipoz i vnitāte plone. an sit
licita an non. quomō sit hoc.

& quomodo nō. icēdētes pbiat
pbationū. cū ipius sacri text^o
testionis. sacros canones & le-
ges seculares q ad hec faciūt
suis pffessoribz atqz doctoribz
relinqntes. **D**icum igitur i
pmis. qz vnū ex officis prela-
torū est officiū patris siue ge-
nerātis. ppter qd & sponfus ē.
et anulū qui est insigne casti-
tatis. erga ecclām sponsā suā
in digito gestat. **I**n hac ergo
et ex hac debet filios gignere.
filios inqz qui sint semen fra-
tri defuncto id est chzisto dño
ut legit. xxb. deut. **N**on debet
ei supponere partus alienos.
scilicet qui sint filii qui aduer-
sus chzistū dñm isurgant in e-
lectionibz & aliis que in ecclīis
cōtra ipm plerūqz fiunt. **N**ō
filios belial debet ecclē suppo-
nē. non catulos lamiaz. iuxta
iiii. trenoz. **N**ō filios inqz tatis
Quippe quot canoicos i eccle-
sia platus qstituit: tot ibi filii
os vel chzisto dño. vl diabolo
gignit. **T**ot filios legitimos ex
eadē ecclia cui pēst suscipit. vl
tot part^o dyabolicos itolera-
bili fraude et malicia eidē sup-
ponit. **Q**uod qui faciunt aut
fieri procurant. proculdubio
similes sunt demonibus incu-
bis. **Q**ui interdum mulieribz

pe silenciores

ut betule fabulantur filios suos supponunt. qui vulgo cambiones vocantur ab huiusmodi cambitione seu campione. **H**ibero dicuntur semper tristes esse. semper eiulantes. lactis insatiabilis. ubera nutricum ubi ad sanguinem emungentes. **H**uiusmodi prelati similes sunt cuculis qui ova sua alius ambus supponunt. ovis eorum azum primitus devoratis. que ova cum aliene matres fouerint. et pullos exinde exclusos nutrierit ab eis cito rostro et unguibus nutrientibus prevaluerint. devorantur. **H**anc fraudem cuculariam mali prelati faciunt ecclesie. hanc nutrituram faciunt ecclesie in huiusmodi filius. dum ab eis tandem proditiosissime devorantur. **Q**uod ergo primum requirit vocationis puritas in prelatibus vocantibus. idoneitas est persone vocande que cuiusmodi esse debeat. melius patebit ex aliis officiis Platone. Quorum primum est officium architecti. sicut de se dicit apud in iii. parte ad cor. Ut sapiens architectus fundamentum posuit. **R**elati ergo officium est edificare domum domino similes salomonis qui edificavit domum domini ex lapidi-

bus grandibus preciosis et dotalis atque quadratis. et hoc scriptum ad fundamentum. sicut legitur iii. re. v. **N**ec pretereundum est quod sculpsit cherubim et palmas et celaturas valde prominentes. **O**portuit quod omnia laminis aureis opere quadrato ad regulam. sicut legitur eiusdem vi. **E**t iterum in eodem eiusdem edificavit atrium iterum tribus ordinibus lapidum politorum. et uno ordine lignorum cedri. **I**n eis igitur que vocantur sicut apparet in ipso textu. vocantur igitur ut sint porte vel de portis domus domini. debet esse non solum pictura cherubi. quod interpretatur plenitudo scientie non pictura igitur scientie hoc est scientia secularis: sed sculptura que est veritas sapientie intime. neque pictura palmarum solummodo in apparitione totius et habitus: sed veritas victoriae et triumphus de vicis. **S**icut et celature valde prominentes non picture exterioris apparitionis que diximus ipsi edificio absque ulla elongatione adherentes. sed insculpte intime virtutes plebeis atque vulgaribus eminentes longeque prestantes. **E**t primum quod ad doctores pertinet videlicet cherubim insculpte ymagines. in quibus intime impressa debet esse similitudo sapientie atque puritatis et scitatis angelice. **S**ed et scilicet

similitudo palmarum ad platos quod
sunt sacri duces exercitus. et propugnatores ecclesiarum. quod in eis appa-
re debet euidenter uictoriositas
quod uicia et demones. ita ut despa-
tum sit utrisque eos uincere. a quibus
multoties uicti sunt. Palma ei in
signe uictorie est. de qua breuita-
tis causa multa preterimus. **E**la-
ture longe prominentes ad mino-
res sacerdotes et clericos pertinet
quod uita foris enim in se debet pro-
cul ab aliis longe et supereminere
aliis scitatis. **D**e tempore nuntiorum fe-
cibus nec dicam finibus. quam nec in-
portis ecclesiarum. id est platearum uel pi-
ctura cherubim aut palmarum est.
quam nec aliquid celestis angeliceque
sapientie. nec aliquid bellice uirtu-
tis aut strenuitatis. nec uictorie
quod apparet sed magis eorum
per magna parte ipsorum. magis
ei dyabolice turpitudinis effigi-
es. magis mors et fuit uiciorum
in multis eorum insculpta apparet.
Sicut minoribus sacerdotibus et cle-
ricis non prominentia seu pre-
minetia uirtutum. sed omnis spurcitiarum ac
molestuositas uiciorum tanta foris
in eis patet: ut non simpliciter peccato-
res. sed magis scelerati. et peccata
eorum non peccata simpliciter: sed peccato-
rum monstrum terribilissima sint di-
ceda. ita ut ecclesia dei in ipsis. non
ecclesia dei. sed magis babilon. e-

gyptusque et sodoma uideatur.
Prelati ergo officium est in eo quod
architectus. edificare domum
domini et hoc ex cedris et cedris sicut
legitur psalms ix. non ex spinis aut pala-
eis. **E**x spinis ei et fragrantis li-
gnorum/pice et alie aues edifica-
re solent. et propigere nidos suos.
Preuaricatores ei spine sunt. si-
cut legitur ii. regum xxiii. in nouissis
uobis dauid. Preuaricatores
autem quasi spine euelluntur uniuersi
Sicut et palee sunt. sicut legitur lu-
ce iii. ex uobis iohannis. **C**ongrega-
bit triticum in horreum suum. palee
autem comburentur igne inextinguibili.
Quid igitur est cathedralis ecclesia
uel quocumque quetualis ex triginta
uel quadraginta huiusmodi pa-
leis uel festucis nisi nidus pas-
seris aut alterius uiculi? **E**t re-
uera prophetam uidetur de huius-
modi architectis illud. **P**asser
inuenit sibi domum. et turtur ni-
dum ubi reponat pullos suos.
sed nepotulorum et interdum filiorum
Quia fraus aduersus deum. cui
edificandum est regale per magnifi-
cumque palatium. quataque contumelia
dum per huiusmodi palatio nidus
uel pice uel passeris redditur. **Q**ua-
tum testimonium imperitiae. atque infi-
delitatis. et perditionis aduersus pre-
latum. nidus huiusmodi. et nidor
ipsius sit. **Q**uis non irrideat?

Quis non subsannet **Q**uis non excachinet ista tam ridiculosa tamque exhibilanda opa huiusmodi-architectorum? Denique quis in tam preclaris edificiis pro columnis pulcherrimis fortissimis. festucas modicas ac debilissimas nepotulorum et aliorum paruulorum poni. non simul irrideat et doleat. et quidem regi seculorum tanta impietate. tantaque infidelitate. tam crebro passimque illuditur. et perfructorie preteritur a multis. et vix est qui doleat vicem eius. et cum monstrum sit inter alia peccata tam execrabilis illusio tamque detestanda dei proditio: iam pene nemo illam formidat aut horret.

Audiuimus prelatum excusantem se. et dicentem in parte ista. Non possum resistere precibus magnatum. Cui et respondisse nos meminimus quia architecto litterali nemo auderet huiusmodi preces porrigere. videlicet ut pro columna forti. festucam fragilem in edificio cuius fabrica fidei eius commissa est poneret. Et si forte eorumque aliquis insaniret. ut preces presumeret. et diceret. magister ego festucam istam diligenter ultra modum karissima est michi. rogo te optatum possum honora eam. et pone in loco ho-

norabili. videlicet in loco columnę fortis et alte: nunquid subsannas se ab illo non auertet. et in faciem eius spueret? Et quidem leuis est iactura edificiorum litteralium comparatione edificiorum spiritualium. que re incomparabiliter inexorabiliores deberent se exhibere prelati contra ruinam et alia detrimenta edificiorum suorum spiritualium. que litterales architecti pro suis edificiis. Sed infirmitas infidelitasque prelatorum audaciam dedit huiusmodi insanis. Semel ei fracta precibus aperuit viam rogantibus. ut vere possit dicere cum iob. quasi rupto muro et aperta ianua irruerunt super me. et cetera. Et iterum eiusdem. xix. Simul venerunt latrones eius et sibi fecerunt viam pro me. Dum enim ex propriis nepotibus ac filiis ruinam et confusionem parat ecclesiis. non habet frontem resistendi similia rogantibus pro alienis.

Audiuimus etiam officio architectorum huiusmodi que non solummodo eorum est edificare palatium aut templum domino. sed etiam corpus mysticum christo domino de quo corpore ipsemet dicit in psalmo Corpus autem perfecisti mihi. Membra igitur que tanto capiti congruant in corpore ecclesie ponenda et instituenda sunt. Nemo autem dubitat peccatores omnes: membra esse dyaboli

quare q̄ pctōres i ecclesiis su-
is istituūt. nō corpus mysticū
christo dñō. s; corp⁹ q̄le utiq;
debet diabolum diabolo edifi-
cāt. videlz ex mēbris putridis
om̄i deformitate horribilibz.
Vide impietate istā sacrilegā.
q̄ p christi sacratissimo corpore
co zp⁹ behemot oi mōstruosi-
tate vicioz horredū. edificāt.
et sacris oibus contrectandis
āministrandisq; spurcissima
dyaboli mēbra p̄ficiūt. sacra
mēta eis tractanda cōmittūt.
sacris altaribz ministros abo-
minabiles illos offerūt. et ad
cumulum exhonozatōis dei. &
contumelie. ip̄m viuificū christi
corpus et sanguinē pollutissi-
mis manibus taliū cōficiēdū
contrectandūq; cōmittunt. om̄i-
bus honorib⁹ ecclesiasticis mē-
bra diaboli honozāt. Protho-
loz. nō est qui lugeat aut dole-
at pro corpore christi mystico/
corpus diaboli in ecclesia dei
sedere. et propter hoc pro chri-
sto dyaboli in eadē regnare
et deturbatū atq; deiectū de
celo litterali dyabolū / in celo
eccleie qd̄ est lōge sancti⁹ atq;
p̄clarus p̄latorū p̄fidia resti-
tutū. et solū eiusdē sup astra
dei. id est sup viros sc̄t̄itatis &
doctrine luce radiātes i pieta-

te eorum sacrilega exaltatū.
Quid pluras mēbra dyaboli
deificata p̄lationibus & sacris
officiis (sicut supra tetigimus)
loca sc̄tōz occupare. viros s̄a-
ctos sub pedibz eoz gemē. op-
primi. cōculcariq; ab eis. Qd̄
piis oculis est extremi doloris
spectaculū. An igitur lapis vel
lignū tā p̄claro edificio cōue-
niēs. an mēbrū tā nobili corpo-
ri. tā q; sacro capiti q̄gruens
p̄sonā vocāda. diligentissime q̄-
siderādū est huiusmodi archi-
tecto. ex officio q̄ ē architect⁹
Qui si vocare itēdat p̄sonā q̄
nō p̄donea sit utriq; edificio.
intentio ei⁹ ipsissima est. atq; sa-
crilega per ea que diximus.

Secundū officiū p̄lati ē
officiū ducis ad eligēdos
sc̄z & colligēdos bellatores. et
ad p̄liandum q̄tra dyabolū &
exercitū ei⁹. Quia p̄pter i intē-
tione ei⁹ esse debet. ut ad sup̄-
dia ecclesiastica eligat fortes
& doctos ad bella. An igitur
paruuli. an mortui. mortali-
bz sc̄z petis exticti. ad p̄liāda
p̄lia dñi eligēdi sit q̄s nō iudi-
cet? Deinde q̄ nō nouerit gladi-
um sp̄s qd̄ est Vbū dei. q̄ nō
nouerit arcū sacraz disputati-
onū. sagittas sacroz eloqui-
ozū. scutū fidei. galeā salutis.

87.
lozicā iusticie scilicet de quibus
leigitur in quito ad ephesios. &
omnino ignaros armorū lucis
de quibus in. xii. ad romanos
quis eliget ad bellādū nisi dā
nabilissimus dñi sui proditor.
quiq; hostibus eius querit de
eodictoriam. **S**imiliter & eos
quibū armorū non habēt q̄s
nisi inimicus domini sui ad bel
labocabit. **P**ropter quod et
dauid arma saulis recusauit.
pondus eorū ferre non valēs
in. xvi. regum. **M**agni pōderis
est et ultra vires multorū / ar
matura humilitatis. que fron
tē proteguit. et totā faciē cōtra
oppbriorū et viciozū q̄ciones
atq; detractionū et adulation
num iacula. et propter hoc fa
cile picitur ab insuetis & parū
ad hoc fortibz. **S**imiliter et to
rax patiētie. ppter quod faci
le abiicitur ab his etiā qui for
tissimi reputātur. **I**n exercitu
dei velut cunei et acies sūt cō
uētus ecclesiastici siue capitla
Heu quāta dānatōe digna
est ducum p̄fidia q̄ greges ne
potulorū aliozq; paruulorū
multitudinēq; imbellē. iermē
omnino q; ignarā belli. p̄ cu
neis fortium. p̄ aciebz ad bel
la doctissimoz i dei exercitū
adduxerūt. **E**t quod est ad cu

mulū proditoris. non solum
modo huiusmodi multitudies
sed etiam innumerabile multi
tudinē inimicorū dei. ecclesiasti
corū reddituū stipēdiis dona
uerūt. **V**erissimū enī est quod
lugebat quondā hieremias i. i
treñ. quia facti sūt hostes ei⁹ i
capite. et quoniā inimici eius
locupletati sūt. **N**on enī solū
modo i capite id ē i arce pote
statis hostes dei et ecclesie eius
sunt. que vtiq; arx episcopat⁹
est. sed etiam i capite ipius ex
ercitus quia et capitanei sunt
exercitus illius et capitales ii
mici. primi q̄ deū pugnantes
Et hoc ē qd veritas dicit ma
thēi. xii. Qui non est mecum cō
tra me est. & luce. xii. Qui nō ē
mecum aduersū me est. **A**pti
us autem iacobi quarto. Qui
cūq; voluerit amicus esse sc̄i
huius inimicus cōstituitur dei
Isti inimici siue magni ut p̄
lati. siue parui ut subditi. locu
pletati sunt redditibz ecclesia
sticis manifeste. **I**ntentio
igitur prelati debet esse (ut di
ximus) ut persona quam vo
cat in ecclesiam suam ad per
cipiendum stipendium eccle
siasticum. bellator sit fortis et
doctus. **E**t hoc eidem incumbit
ex officio ducis.

Tercium officium est pasto-
ris scilicet principalis. quod
officio non solum pastor est. sed
princeps pastorum. Ex quo iu-
bit ei vocare electos pastores.
non qui pascant semetipsos. si-
cut legitur ezech. xxxiii. Sed qui
pascant populum scientia et do-
ctrina. sicut legitur hieremie.
iii. Non pastores qui sint ido-
la. desentes gregem. quibus ma-
ledicit zacharias propheta i xi.
Sed magis qui cum iacob possit
dicere domino. Oves et capre
tue steriles non fuerunt. Arie-
tes gregis tui non comedi. nec
captum a bestia ostendi tibi.
Ego omne damnum reddebam.
quidquid furtim pibat a me exi-
gebas. Die noctuque estu ure-
bar et gelu. Fugiebatque sonus
ab oculis meis. sicut legitur gen-
xxxi. Similiter et cum dauid pos-
sit dicere. Veniebat leobel ve-
sus. et tollebat arietem de medio
gregis. et persequeretur eos. et pec-
tiebam. eruebaturque de ore eorum.
et illi consurgebant aduersum
me. et apprehendebam metum eo-
rum. et suffocabam. inficiebam-
que eos. Nam et leonem et ursum
infeci ego eius tu. **D**ebet
habere pastores calamus et fistu-
lam. canem et baculum. id est gra-
tiam doctrine multiplicem. dul-

cedinem exortationis. baculum cor-
rectionis. canem. id est terrorem
iurationis siue obiurgationis.
Saculo namque pastoris. et latria
tu canem. luporum seueria deter-
reda est. ut ait hieronimus. **T**a-
uendum igitur est prelati. ne ta-
les ad pastozale vocent officium
qui non illud exequi. sed solum
modo lac et lanam ex ouibus qua-
rant. non qui luporum rabientium
in oues exerceant. et pastozalis
pietatis sollicitudinem omnino non
curent. sicut legitur ezechielis
capitulo prenotato.

Quartum officium est officium
procuratoris. et illud
diuiditur in tria. horum primum
est officium procuratoris in cau-
sa animarum. ex quo incumbit pre-
lato eligere et vocare animarum
patronos siue aduocatos. qui
fauorem et gratiam celestis iudicis
habeant. ne si is qui displicet
ad intercedendum mittatur: ira
si iudicis animarum ad deteriora
prouocetur. Similiter et qui
allegare causam animarum no-
uerit. et modos allegationum
omnes. qui non solum nouerit
cantare. psallere. legere ad au-
res hominum. sed et ad aures dei.
quibus suauissime sonant inter-
narum cantionum tripudia. que sunt
virtutum concentus. sicut confessio

laudis & confessio peccati. spes
et timor. gaudiū et dolor. et ce
tera huiusmodi que omnia in
expōne eanticozū latius dixi
mus. Alleganda est enī causa
animarū non solū exteriorū
vocū strepitu musicali. sed ge
mitibus. planctibus. suspiriis.
et rugitibus. eiulatibz. et lucti
bus. et vehementissimis inter
nis clamoribz. Veraciter enī
ozare est (ut ait gregoz) ama
ros in compūctione gemitus
non verba composita resona
re propter defectū aduocato
rum periclitantur miserabili
ter cause innumē aiarū. **S**e
cundum officiozū istoꝝ triū
est. officium procuratoris vi
nee. Incumbit ergo ex isto of
ficio prelato eligere et vocare
vinitozes fideles. atqz peritos
in spūali vinearū cultura. Vi
nea quippe dñi sabaoth dom⁹
israel est. et viri iuda delectabi
le germen eius. sicut legitur
psa. v. & i pō. **V**ineam de egypto
transtulisti. **M**athei. xxii.
legis de vinea et operariis & p
curatoze similiter & marci. xii
Et hieremie secūdo plantauit
te vineam sozep. omne semen
bezū. **Q**uid ergo dicetur vel fi
et de procuratoze perfido. qui
debet vocare oparios fideles

55
atqz peritos. et non vocat nisi
extirpatozes. at paruulos qui
nec fodere sciunt nec plicare.
nec paxillare vineam. nec ali
quid eozum que requirit cul
tura spiritualis. **T**ercium
est officium procuratoris infir
mozū. **E**x hoc officio incumbit
prelato eligere et vocare me
dicos animabus curādis. **Q**ua
les autem debeant esse huius
modi medici: ex cōparatione
medicozum litteraliū manife
stum est. **N**emo ei audet se ge
rere vel dicere medicū huius
modi. qui artem medicine lit
teralis nō didicerit. vel q̄ moz
bos et vulnera. eozūqz causas
ignoret. **S**imiliter nec qui vir
tutes herbarū. qui vnguenta
vel species aromaticas vel alia
medicamenta nō nouerit. **D**e
autem prelatus procuratoz sit
domus huiusmodi. aperte le
gis luce. x. in parabola sama
ritani ubi vocatur stabulari⁹
et cōmittitur ei infirmus a sa
maritano dicente. **C**urā illi⁹
habe. **E**x quibz verbis manife
stum est. quia prelatus omni⁹
non solū medicoꝝ spirituali
um electoz atqz vocatoz est ex
officio ep̄ali sed etiā medic⁹. &
hoc oib⁹ manifestū ē de q̄libet
sac̄dote curato vel curā dante

Divintū officium prelatis ē
officiū billici. ex quo i-
cumbit ei speculatores. ianito-
res. alios qz custodes. ad custo-
diam diocesis cui prefectus est
ad hoc eligere et vocare. Qua-
les aut debeant esse speculato-
res. ceteri qz custodes. et an ce-
ci debeant esse. an proditores.
aut buccina sonare nescientes
vel non valentes. similiter i-
vigilare non potentes. tanq̄ oī-
bus manifesta preterimus.

Sextum officium ē offi-
cium aurige. id est recto-
ris currus. de quo dicitur in
psalmis. Currus dei decem mi-
libus multiplex. Similiter re-
gum. iiii. de helya. Currus is-
rael et auriga eius. Incumbit
igitur prelato nō alligare hu-
iusmodi currui. nisi equos at
boves et hos fortes. domitos.
huiusmodi laboris assuetos.
non recalcitrantes. Quare nō
pulos equinos at bouinos. nō
tauros cervicosos qui i recto-
res efferantur. et currū subū-
tāt. Propter hoc enī i lutum
conversus atqz submersus est
hodie dei currus. Tauri enim
prepingues. hi sūt clerici et p-
lati divites. qui iugum discipli-
ne dominice nō ferētes. recal-
citrantibus suis et efferatōi-

bus. currus istius regimen et
cursum impediūt. et subuersū
atqz submersum ut diximus
in luto divitiarū et deliciarū
erigi ac releuari non sinunt.
Hi sunt tauri pingues. de qui-
bus conqueritur dominus chri-
stus in psalmo. Tauri pingues
oblederunt me. Horum tau-
rorum congregatio est in vac-
cis populorum. ad hoc ut ex-
cludant eos qui probati sunt.
argēto. Excludunt inq̄ ab of-
ficio et potestate regendi: cur-
rū istū et hoc ne releuetur p-
eos. Nō enī amant in currū i-
sto nisi immersionem i lutū de-
liciarū et divitiarū. Preteri-
mus mltā alia officia p-
latōz sex ista tibi sufficere arbitran-
tes ad declarandū quāta per-
fidia maculent intentiones su-
as prelatis. circa psonas quas
malevocāt ex causis dico mo-
uentibus siue efficiētibus. Simi-
liter et ex ipsīs finibus. si enī dei
honor et animarū edificatio
atqz salus in istis vocationibus
nō intenditur finalis ab eis:
nōne debito et proprio fine tā
sanctū opus priuant atqz de-
truncāt. tamqz gratā deo ob-
lationē mundoz et viuozū aīa-
lium. cauda mutilāt. Modus
etiā vocationis nō absqz p-

missa oratione vocatis atq; c
 fessione & purificatione vocati a
 sanctis episcopis fieri consuevit
Quod et in ingressu religionum
 siue vocationibus ad religionem
 generaliter obseruatur. **S**e-
 culares vero seu secularium at
 singularium ecclesiarum canoni-
 corum ecclesie solam rasuram co-
 rone hodie & recisionem capillo-
 rum requirunt. alia negligentes
 vel vocatorum fidei committen-
 tes. **I**n uestitione vero vocato-
 rum panem et librum adhibent
Significantes per panem tempo-
 ralis sustentationis victum. per
 librum seruicium ecclesie. quod in li-
 bro vel illo vel alio continetur. ex-
 primetur quod ei qui sic vocatur ad
 seruicium ipsius ecclesie ei pre-
 statur huiusmodi beneficium
 et ipsi qui vocantur sub hac for-
 ma recipere & recipi solent **V**erum
 non sunt ista de substantia col-
 lationis seu uestitionis. ut mul-
 tis visum est. et bene procul du-
 bio. dum modo interora que per
 hec significatur adsint. **S**i enim
 prelati non intendit facere ca-
 nonicum quem vocat. nec vo-
 catus intendit fieri canonicus
 implicite (ut usualiter dicitur)
 vel explicite. nec iste facit cano-
 nicum. nec iste fit canonicus.
Et iste est error quem declarare

intendimus. **S**unt enim multi qui
 credunt facere canonicos & non
 faciunt. et multi qui credunt ef-
 fici canonicus. et non sunt. **H**oc
 autem ex ea procedit desipientia.
 qua etiam nomina officiorum/one-
 rum/militiarum clericalium & operum.
 in stipendia/emolumenta/et bene-
 ficia temporalia detorserunt
Nemo enim sani capitis dubitat
 qui episcopus archidiaconus
 canonicus. et similia omnia/
 nomina sint officiorum/onerum/
 militiarum clericalium. et operum.
 non reddituum. aut prebendarum
 aut emolumentorum. ipsi tamen
 canonicas redditus tantum. simi-
 liter et archidiaconatus et episcopatus
 nominant. cum manifestum
 sit veros episcopos pleno iure
 fuisse similiter et veros archi-
 diaconos antequam redditus essent
Accedentes enim fructus tempo-
 rales officiis ecclesiasticis non
 ea constituerunt aut creauerunt.
Et utinam in multis non
 absorbuisset. **T**am ergo dixi-
 mus quia macula prima in-
 tentionis episcopalis in vocati-
 one personarum est. ex ipsa ma-
 teria personarum cum non fuerit
 idonea **S**ecunda macula est
 circa ipsum finem vocationis ver-
 bi gratia si intendit aliud quam i-
 tendere debeat in vocatione per

cone. quēadmodum si intendat
personam tantū ditare et ho
norare. eidem nō ecclie puidē
Tercia macula est ex cau
sa que mouet ipm utpote pe
cunia. vel carnalis affectio.
Quarta si nō reuerēter & scē
scā officia ista imponat. et san
cto corpori ecclesie sue ideuo
te membra noua societ aut q
iungat. Nonnulli eī ex prelatis
seculariter tantū et ppha
ne uocationes istas sanctissias
faciunt. non aliter vocātes ad
ista officia q̄ ad feoda secula
ria. et stercoza temporalium.
Sic enī introducende sunt
personę in ecclesiis ut anima
lia sancta ad immolandiū iu
gibus diuinorū officiorum ex
ercitandibz. sicut munera pre
ciosa. sicut grata deo exenia.
sicut sacratissime oblationes
super altare. Que omnia rasu
ra noua. & hit⁹ signant i igres
su eorum. Que enī oblatio of
ferri potest deo a deo accepta
ut persona immaculata et scā
eta. honestate decoza. et sciētia
luminosa i ecclesia sua. ad ser
uendiū ipsi. Longe est ab hu
iusmodi oblatione. latronum
in spelūcas introductō. & scoz
pionum ac reptiliū aliorū qz
imundorū animalium i habita

cula sua imissio siue Inductio
Quodbtinqz nō tantū sepe fit.
sed aliter rarissime.

In primis ergo queri
m⁹ hic. an potestas pla
toꝝ limitata sit circa psonas
pdoneas. quēadmodum ptās
mandatariorū. & si est limi
tata hoc modo: quēadmodū i
gitur si mandatar⁹ excedat
fines mandati. irritum est qd
agit extra fines: irrita est col
latio vel uocatio prelati si etiā
faciat de nō pdonea persona.
Sicut et nos cuidā amico no
stro de nobismetipsis respōdis
se meminimus. Cū eī accepis
set a quodā episcopo mādatū
per litteras eiusdē expressum
ut prebendā quandā in ecclia
eius uacantē cōferret bono bi
ro. et nobis eam offerret: res
pondimus ei. q̄ non habebat
potestatē conferēdi nisi bono
uiro nec poterat excedere fi
nes mādati ipsius. et ideo non
poterat eam cōferre nobis q̄
hoc non eramus. Et hac uia e
uasimus per dei gratiam illa
uice. Quare si limitata ē pote
stas prelatorum in hoc. ut nō
sit eis commissum cōferre ni
si personis bonis et pdoneis:
irrita est collatio. et ipso iure
non ualens si aliis personis eā

57
facere presumpserit. Qualiter autem melius vel expressius limitari potest potestas huiusmodi. quod expressa et certa preceptione quibus danda sunt huiusmodi beneficia. et manifesta prohibitione ne aliis detur. Sicut enim ex ipsa preceptione potestas datur talibus dandi: sic prohibitione auferitur potestas aliis dandi. **A**mplius quis dubitat qui omni mandato quod a superiore recipitur id solum faciendi quod mandatum continet potestas datur. et eorum sine quibus mandatum adimpleri non potest. et quoniam si extra hoc presumptum fuerit irritum sit ipso iure. **A**mplius nemo dubitat quoniam in parte ista prelati dispensatores dei sint. sicut dicit apostolus in. iiii. prime ad cor. Quare cum fidelitas requiratur a dispensatoribus sicut ibidem legitur. si infideliter dispensant: fures et latrones sunt cum iuda: qui dispensanda pauperibus dedit uxori et filiis. Nemo autem dubitat qui uxores iude participans cum iuda in huiusmodi furto furti rea fuerit si scienter participauerit et quoniam huiusmodi res restituere teneretur. Quare qui ab huiusmodi furibus prelati ecclesiastica bona scienter recipiunt nichil iuris habent in huiusmo-

di collatione et ea nullo iure detinere possunt. **Q**uod si dixerit quod hoc ignorabat et furtiui prelati ignorantia excusat eum. Respondemus. et si ignorantia excuset eum a culpa: non facit ei ius cum ex collatione sola legitima acquiratur ius. si aliud de premissis non obstiterit. Hoc enim est quemadmodum si aliquis non esset legitimus filius si credens se esse legitimum detineat hereditatem eius cuius se credit esse filium: excusatur a culpa detentionis per huiusmodi ignorantiam vel errorem. verumtamen non propter hoc habet ius. **A**mplius autem est commissum prelati ut talibus conferat solummodo aut eis commissum est ut conferant per voluntate et libito aut commissum est fidei seu fidelitati ipsorum. **Q**uod si est commissum ut talibus: tantum ergo et redimus ad id in quo eramus prius videlicet de mandatario excedente fines mandati. et de iudice dicente ius extra territorium. **C**um igitur de dispensandis beneficiis ecclesiasticis hoc solum prelati in mandatis receperint ut ea dispensent personis idoneis: quidquid ultra presumunt irritum est ipso iure. nec solum est usurpate potestatis non com-

missis. sed etiā prohibite. cum a
parte prohibeatur psonis non p
doneis illa cōferre. **A**mpli⁹
qualiter cōmisit deus dispēsa
tori facere quod eūdemprohi
bet facere. vindicat. atz punit
Quod si commissū est eis ut p
volūtate: contradicit aposto
lus in ultimo secūde ad corin
thios his verbis. Potestātē q̄
dedit deus nobis in edificatio
nem. nō in destructionē. Et ite
rū. Non enī possumus aliqd
aduersus veritatē. s; p vitate
Amplius. si ita cōmissū est
ut p voluntate et libito: er
go deus ratum habet quod i
de sic fecerit. Non igitur vin
dicabit q̄ tam malis et tā ma
le abutentibus conferūt. qua
re tā iniquā tam qz fraudulē
tam administrationē imo dis
sipationem nō vindicabit do⁹
Quid ergo vindicabit si hanc
impunitā relinquit? **A**mp
plus dicit beatus bernard⁹ i
libro quem scripsit de dispēsa
tione et precepto. exponēs ver
bū illd regule bti benedicti sci
licet. Omnia sint in dispositōe
abbatis. Non est inquit dictū
in libera voluntate abbatis:
sed i dispositione. hoc est i pru
dentis ac fidelis serui dispēsa
tione. **Q**uod si nec vnum aspectū

aut nutū monachi/aut verbū
cōmissū est libere volūtati ab
batis sui. quanto fortius tan
torum officiorū atz beneficio
rū collatio. vnius at multoz.
non est cōmissa libere volūta
ti prelati ecclesie. **A**mplius
cum nichil ifidelius. nichil ifa
nius iueniatur huiusmodi vo
luntate prelati: qualiter credē
dus est optimus et sapientissi
mus deus tot et tanta cōmisit
se tam infideli tam qz insane
voluntati. Quis enī hoīm tā i
fideli dispensatori paucos de
narios custodiendos aut dis
pensandos cōmitteret? **P**ul
cre liquidē episcopū habentē
pirum onustam fructibz. & vo
lentē archidiaconatū quendā
conferre robinulo nepotulo
suo. quidam delusit. **C**ū inter
rogaret episcopus cui pirū il
lam cōmitteret custodiendam
et responsū esset eidē a quodā
ut illam memorato robinulo
committeret. epūs dixit. Absit
quia pira illa omnia deuozaret
Dixit episcopo. Domine. qua
liter cōmittetis robinulo il
li tot milia animarū custodi
enda cū tam pauca pira com
mittere non audetis? **Q**uod
si dixerit. quia nō est ita com
missū voluntati prelati. ut de

58
us ratū ⁊ gratū habeat q̄d̄q̄d
ide facere voluerit. s; potestas
ei data est sicut pilato crucifi
gendi dñm: videat ip̄e p̄latus
ne abutatur eadē. quoniam
abusionē eius non relinquet
do⁹ impunitā. **P**ermissio igit̄
est non cōmissio. et deo p̄mit
tēte ita dissipat. non disp̄sat
prelatus. quare non habet po
testatē in his nisi sicut fur i re
bus furtiuis. **A**mplius bo
na que elemosinario tradita
sunt ex officio elemosinariū b̄
cōmissa. pauperū statim sunt
postq̄ in eius manibus posita
sunt. nec est de cetero nisi pau
perū nunciū aut disp̄sator.
Quare dominiū at̄ pp̄rietatē
non potest elemosinari⁹ i ali
os trāferre. **E**t si alii de mani
bus eius acceperint: ea nō po
terunt retinere. **M**anifestū ē
ergo prelatos huiusmodi b̄n̄
ficia aliis q̄ p̄doneis conferre
non posse. vel ea sua facere a
liorum. quare manifestū est a
lios nichil iuris habere ex hu
iusmodi collatiōibz. et ita nec
esse canonicos. nec eē archidi
aconos. **Q**uod si dixerit aliq̄s
q̄ nō volūtati s; bone fidei cō
missa est collatio huiusmodi
beneficioz: videt̄ ergo pote
stas ista limitata bona fide. q̄

re extra bonam fidē nichil ha
bet. **S**i igitur cōtra bonā fidē
p̄ voluntate in huiusmodi p̄
sumpserit: ipso iure (ut supra
dictū est) nichil agit. quare ip
so iure nō sunt canonici talit̄
instituti. **A**mplius. aut. si a
b̄ficia tradita sunt ei ut sua
aut ut aliena. et manifestū est
q̄ non ut sua. quia nullum
eorum potest pp̄riis b̄sibus ap
plicare. neq; i alios b̄sibus trā
ferre. s; neq; habet illa ut de
positarius. cū necesse habeat
illa dispensare. **I**n manu igit̄
tur eius sūt sicut i manu dis
p̄satoris. quē admodū elemo
sina in manu elemosinariū. ut
diximus. ⁊ tanq̄ aliena alieno
quidē iure. nūdum facto nec
possessione. **Q**uoniam ergo
quozū sunt iure huiusmodi be
neficia. aut personarū p̄done
arum solūmodo. at̄ malarū.
Tum ergo nemo audeat dicē
malarū aut ineptaz: iure sūt
solūmodo bonarū p̄sonaz.
Si igitur alius p̄sumat prelat⁹
conferre de factō: raptor est. ⁊
ipse qui cōfert. et ip̄e qui scien
ter recipit. **I**p̄e quidē. quia ius
aufert ab eo. cuius est quātū
in ipso est. **R**ecipiens vero. qz
detinere p̄sumit ius alienū.
et hoc siue scienter. siue igno

ranter. ut supra diximus. **I**n-
tellige aut quod dixim⁹ de of-
ficio elemosinarii. quia postq^o
portio distribuenda pauperibz
eidem ad distribuendū tradita
fuerit a dno suo: statim in ius
pauperū transiit. et nomine
paupū eā elemosinari⁹ de cete-
ro custodit. **N**ec licet hui⁹ mo-
di porcionē dno nisi quasi mu-
tuo acceptū de cetero aliis vbi-
bus applicare. et hoc notum
est ex cōsuetudine magnatū si-
militer et ex cōsuetudine abba-
tiarū. **A**mplius manifestū
est generaliter. dispensatorē nō
possidere ea q̄ sibi tradita sūt
ad dispensādū. nec habere i eis
dominiū. Habet igit ea ut ser-
uus non solū ei⁹ a quo recipit.
sed etiā familie cui dispensare
habet bona sibi cōmissa. **Q**ue-
rimus ergo cui⁹ dispensator fa-
milie/ sit a deo constitutus in
beneficiis et officiis ecclesiasti-
cis. **N**emo aut audeat dicere. q^o
cōstitutus sit a deo dispensator
officiorū et beneficiorū ecclesi-
asticorū ad opus familie dya-
bolice. vel in parte vel in toto.
Quare ad opus bonarū et p-
donearū personarū tantū cō-
stitutus est a deo dispensator.
quare et ad opus earū et no-
mine earū habet in manibus

officia et beneficia ecclesiasti-
ca. **N**on igitur nisi per furtū
et rapinā tam suā q̄ recipien-
tum potest ea trāsfere i alias
psonas. **A**mplius officia iōa
et bñficia ecclesiastica ipi⁹ cor-
poris eccle sūt iure idubitato
Usurpatō igit ē rapine et furti
Amplius ex verbo dñi et e-
uangelio. nō est bonū panem
filiorū sumere et mittere canis-
bus. quare neqz licitū est neqz
iustū. magis aut illicitū est et i-
iustū auferre filiis. **A**ufertur
aut filius panis t̄p̄alis sustēta-
tionis et mittitur canibz. cum
dignis et bonis personis sub-
strahitur. et malis confertur.
Vides ergo manifeste in his
furtum et rapinā prelatorū
malorū. **Q**uod si quis dixerit.
bone et pdonee plone ius ha-
bēt in beneficiis ecclesiasticis. s^z
nō actionē. verū dicit vtrūqz
quia nullus habet actionē sin-
gularē in quozqz beneficio ra-
tione bonitatis et pdoneitatis
sue. verū tamē prelatus gene-
ralis est tutor totū eccleie dei.
bonarū oim et singularū per-
sonarū. **Q**uare pro oibz et si-
gulis potest agere ius suū. q̄
tam nequiter tāqz impudens
defraudatur. bonis personis
restituere. furesqz et latrones

tam male offerentes q̄ male re-
 cipientes de medio tollere. & po-
 testate qua sūt abusi priuare.
Ampli⁹. nunq̄d quis domus
 paup̄ū non habet procuratorē
 aut saltē habē nō potest. cui vi-
 ce paup̄ū licet i gestali ad do-
 mū suā ptinētū respōdet de
 bonis ad illos ptinētibz. cum
 null⁹ eoz p se actionē aliquā
 habeat i bonis illis. Cur nō &
 om̄s paupes ep̄atus illius. po-
 terūt simul habē q̄munē pro-
 curatorē. q̄re & om̄s paupes
 christiani & boni. q̄ officiis & be-
 neficiis ecclesiasticis ydonei sūt.
 q̄munē vnū habē potuerūt. pro-
 curatorē. **Q**uidq̄d aut sit de il-
 lis: nūq̄d ecclia vnaq̄qz potest
 q̄ platū suū agē. sup eo q̄ eā
 nō edificat ut bon⁹ & fidelis ar-
 chitect⁹. **A**mpli⁹. teneť ne q̄
 libet ecclia recipe i canonicū
 & frēm quēlibet q̄tūcunqz cri-
 minosū & ifamē. **C**ertū est q̄
 nō. imo teneť repellē siue nō
 admittē. **N**ō aut potest vel te-
 neť repellē aliquē q̄ ius habe-
 at. **Q**uare nullus huiusmodi
 sortit ius i hui⁹modi bñificio.
 ex collatōe plati. **N**ō valet er-
 go collatio plati nec aliq̄ ipso
 iure extēdit ptās platorū vltqz
 ad psonas nō ydoneas. **N**on
 enī si ignozat crimē vel crimi-

nositas p̄sone alicui⁹: p̄pter
 hoc min⁹ criminosa est. nec i-
 gnozātia criminositatis siue p̄-
 stat ei ius. s; i pedimentū ip̄si
 ecclie reuera p̄stat. quo min⁹
 ip̄m vel nō admittat vel repel-
 lat. **Q**uod si dixerit q̄s. qz libera ē
 ptās platorū i parte ista. licet
 phibiti sint vel male vlt malis
 offerre. quēadmodū ptās libe-
 ri arbitrii libera est i hoie. ad
 pcutiendū aliū. & ad nō pcuti-
 endū. et phibet homo pcutē.
 male tñ si pcuterit: pcutū ē.
 & pcutio aliq̄ nō nulla ē vllō
 modo. **E**odē mō si q̄tulerit p̄-
 latus. collatū est. & collatio ali-
 qua est nō nulla ip̄o iure. **R**e-
 spondem⁹ qz pcutio mere in-
 facto q̄sistit neqz pendet vllō
 modo ex iure. qz nec ptās libe-
 ri arbitrii ius est. imo magis
 vis naturalis. **V**el si forte ius
 ē: nō ē nisi ius naturale. **P**tās
 aut dispēlādi bñificia eccliaſti-
 ca i⁹ē & officiū ip̄is platis c̄tis
 finibz limitatū. q̄re ex h⁹mōi
 officio non potest. nisi q̄tū de
 iure potest plat⁹. **H**oc aut cō-
 sistit infra limites huiusmodi
 potestatis. et limitatio ista ap-
 parebit melius in sequentibz

Post hec q̄rimus p̄trū ad
 hoc q̄ aliq̄ fiat ver⁹ ca-
 nonicus vlt ver⁹ archidiacon⁹
 hi

requiratur intentio prelati confer-
rentis vel instituētis intentio in qua
qua intendat eum facere canonicum
vel archidiaconum vel noie. **Ubi**
grā. Si prelatus intendat eum facere di-
uitem solummodo. siue conferre ei tem-
poralia. nullomodo intendens eum
onerare officio. non cogitans
neque curans de officio vel onere
nec in grosso nec in gracili. hoc
est nec implicite nec explicite. nec
in generali nec in particulari
Ubi apte videtur. quod cum principa-
le sequitur accessorium. et non econ-
uerso: cum non intendat nisi acces-
sorium emolumentum temporale. et nul-
lo modo principalis oneris. ut
diximus. in hoc casu ex necessita-
te et si conferret emolumentum tem-
porale vel fructum. non conferret
canoniam vel archidiaconatum.
quoniam canoniam et archidiaconatum
nomina sunt officiorum et onerum. non
emolumentorum. **Quare** non esset
archidiaconus secundum veritatem vel
canonicus sic vocatus et sic rece-
ptus. cum huiusmodi officium non
esset ei impositum vel collatum. **Et** si
administraret: hoc solummodo per
usurpationem faceret non per ius
Quemadmodum si abbas aliquis in-
tenderet conferre alicui in abbacia
sua monachalem vicariam et vestitus
temporalis portionem. non intendens eum
facere monachum: illo modo habet

utique huiusmodi homo. vicarius et ve-
stitus corporalis monachalem
portionem. quod omnino monachus non des-
set. **Sic** si valeret prescripta prela-
ti collatio: habet sic vocatus ab
eo canoniam vel archidiaco-
nalem temporalem perpetuam portionem
verum quoniam portio illa temporalium
annexa est officio archidiacono-
nali vel canonicali. et oneri. nec
potest conferri sine illo: manife-
stum est igitur quod in prescripto casu non
conferatur. quoniam non conferatur ibi si-
ne onere. cum non possit. neque con-
ferre. cum onus omnino in collatum
maneat. si ad eius collationem in-
tentio requiratur. **Quod** si dixerit quod
sufficit quod prelatus intendat in generali
siue in generali onere vel officium in-
ponere persone quam vocat vel scda-
rio. licet principaliter intendat eidem
emolumentum temporale conferre. **Di-**
cimus quod in huiusmodi casu inten-
tio illegitima est. et perversa om-
nino. **Contrario** enim debet inten-
dere et facere. **Debet** enim princi-
paliter onus et officium intendere
personae. vel (quod secundum deum ma-
gis est) personam officio et oneri pro-
videre. **Quia** igitur hec est lex
dei in cordibus omnium recte intel-
ligentium. et sane sapientium
scripta. lex in qua secundum quam in-
stituendi et creandi sunt qui of-
ficiis et dignitatibus ecclesiasticis

eis p̄ficiuntur: manifestū est illos nō esse archidiaconos vel canonicos. qui nō scdm hāc legē creati vel instituti sūt. Quē admodū lex secularis dicit de curionē non esse. q̄ scdm legē creat⁹ nō est. **Q**uotomāgis q̄ contra legē creat⁹. **A**mpli⁹. huiusmodi vocatio manifeste est q̄tra deū & ratōem. ergo nec canonica nec legitia est. **A**mplius nō ex officio sic vocat p̄lat⁹. imo q̄tra officiū & abutēl ip̄o. imo (q̄d veri⁹ est) v̄surpās q̄d nō est suū. & quod nō pertinet ad officiū suū. imo est cōtra ip̄m. **N**ō valet igit̄ ip̄o iure quod facit. **Q**uod si dixerit. intentio nō requirit̄ v̄llo modo p̄lati: adeo manifest⁹ est error ei⁹. ut indignū illū penit⁹ disputatōe iudicem⁹. **N**ecessaria est igit̄ itētio p̄lati. q̄ intendat officiū & onus iponere p̄sone quā ad hoc vocat. q̄re necesse habet credē vel scire p̄lat⁹ de p̄sone huiusmodi. q̄ ydonea sit exeq̄ officiū. & portare on⁹. **A**lioq̄n frustra imo ridiculose itenderet. **M**anifestū est igitur limitatā eē ptātem ip̄i & officiū. cū intētio ei⁹ ita limitata sit atq̄ credulitas. **C**um ei necesse habeat itēdere. officiū & onus iponere p̄sone y

donee. & etiā credere q̄ p̄sone vocata ydonea sit ad v̄trūq̄: multo forti⁹ necesse habet ex officio vocare ydoneos. q̄re nō licet ei ex officio vocare alias vel alteri⁹ modi. q̄re p̄ v̄surpatōnē & extendēs fines officii alias vocat. **A**mpli⁹. q̄rimus si vocauerit ipotētē ad officia eccl̄iastica ex toto. **V**bi gr̄a. impotentē p̄fallere. legē. et cantare. puta mutum. valeat ne huiusmodi vocatio de iure ad ista v̄ficia: **Q**uod si valet de iure: erit iste lector. vel psalmista. vel cātor ex huiusmodi vocatōe. **Q**uod si vocatōne sola siue iuda. q̄fertur h̄mōi officiū p̄sone q̄ nō est hui⁹ modi officii susceptibilis: eadē ratione posset & statua vocari. lapidea vel lignea. **I**dē dicendū videt̄ & de paruulo qui ipotēs est exequi archidiaconale officiū. verbi gr̄a. nec docē potest pplm. nec iudicare. nec correctōes aut v̄sitatōes facere. **E**x q̄ sequit̄ archidiaconat⁹ multos iā mltis ānis vacasse. vide licet ānis paruulitatis detinentiū & metropolitāis subreptos eē. at eos nō solū negligentes sed dānabiliter dissimulasse.

Post hec q̄rim⁹ an requiratur q̄sensus p̄sone vo
h ii

cate. ad hoc ut fiat canonicus
vel archidiaconus. et cuiusmodi
consensus. et in quod. et manifestum
est quod oino mutus aut nesciens.
non potest fieri canonicus. nec
esse. quod diu est mutus. cogitur po-
test per censuram ecclesiasticam sicut
et in prelatibus fieri consuevit. sed
ad hoc ut de voluntate fiat vel
efficiatur volens. **¶** Si requiritur
consensus persone vocate: manife-
stum est quod paruuli vocati ad ca-
nonias vel personatus ecclesiasti-
cos. nec efficiuntur canonici.
nec persone tales. cum consentire in
ea etate non possit. **¶** Amplius.
cum vocetur: ad officium et onus ri-
te vocatur. necesse ergo habet con-
sentire in exequendum officium. et
portandum onus ad quod voca-
tur. **¶** Onus autem vel pars oneris
est canonicum ecclesie ad quam voca-
tur officium. **¶** Nisi igitur consentiat
in dicendum officium ecclesie illius et
faciendum iuxta morem ecclesie. non
efficitur canonicus ecclesie illius.
¶ Et hoc etiam in ipsa investitione pre-
bende de consuetudine vocantis
exprimitur. **¶** His enim verbis inve-
stiri consueverunt. **¶** Investimus te
de prebenda que fuit illi. ad
honorem dei et seruicium ecclesie
¶ Quare obligatur expressis ad di-
cedas horas canonicas. iuxta
morem ecclesie illius. **¶** Amplius.

sicut ecclesia ei obligatur ad emo-
lumentum temporale et alia que debet
ecclesia filiis suis in membris
suis: sic et ipse qui ad eam vocatur
obligatur ecclesie ad portandum on-
us ecclesie illius per rata sua. hoc
est per ut ei competit ut filio et mem-
bro illius. **¶** Potissima autem pars
oneris est ipsum officium ecclesiasti-
cum. quod obligat se ex necessita-
te ad illud. **¶** Si non potest obli-
gare se ad illud quocumque ex cau-
sa. siue quod obligatur ad aliud. quod
istud officium secum non patitur. ma-
nifestum est ipsum non posse con-
sentire in huiusmodi. nisi absolu-
tus recedat ab alia. **¶** Consentit
enim in duo que sese non compa-
tuntur impossibile est quod obli-
get ad alio. **¶** Quare vel ad neu-
trum obligatur. quod est inconueni-
ens. vel ad alterum solum. et ita ab-
soluit per consequens ab altero.
¶ Amplius si non consentit in of-
ficium et onus portandum: ergo
non consentit ut fiat canonicus
cum fieri canonicum non sit
nisi suscipere officium. quare
non efficitur canonicus villo
modo vel archidiaconus. **¶** Am-
plius fieri canonicum alicuius
ecclesie est fieri membrum
et filium ecclesie illius. **¶** Pona-
mus ergo quod tota illa ecclesia
sit sancta et immaculata macu-

67
la mortali. certū est q̄ malus
qui vocat̄ et p̄sistit in malicia
sua nō efficit̄ membrū corpo
ris ecclesie illius. et si putetur
neq̄z efficitur filius. imo re
manet adulter. ergo non effi
citur canonicus ecclesie illius
Amplius illa ecclia tota ē
ante aduentū illius de corpo
re christi mystico & viuo. qđ to
tū viuit de spū christi. hoc ē de
spiritusācto. Viuit utiq̄z vita
gratie. **I**ste aut̄ totus foris ē.
et totus foris remanet. totus
i corpore et de corpore dyabo
lico. nō efficit̄ igit̄ de ecclia il
la p̄ huiusmodi vocatōnē. nec
i corpore illi ecclesie. et si fori
secus videat̄ ei q̄iungi. **A**m
plius huiusmodi lapis rema
net i vera babilone spūali. er
go nō trāsfertur i hierl̄m spi
ritualē. quare nō trāsfertur i
eccliam illā. que est vera hie
rusalē spiritualis. **I**ncōpara
biliter enī magis distant spū
aliter spiritualis babilō & spū
alis hierl̄m: q̄ litterales cor
poraliter. **A**mpli⁹ iste lapis
remanet i edificio ciuitatis di
aboli. que est babilon spiritua
lis. remanet inq̄ totaliter. er
go nō assumit̄ i edificium spūa
le. **A**mplius nūq̄d nō teneť
homo sic vocatus mutare vi

lī suā malā in bonā ex ip̄o de
bitovocatōis. **A**d sac̄ enī offi
cia nō licet cuiq̄ accedē i pctō
mortali. q̄re eo ip̄o q̄ nō cor
rigit̄ nec recedit a malicia p̄
stina: deterioz efficit̄ q̄ cēt pri
us. q̄re edificio babilonis pro
fundi⁹ affigitur. & tenaci⁹ ag
glutināť. **N**ō ergo i edificium
ecclie veri noīis assumit̄. **A**m
plius ecclia remanet adhuc de
trūcata vno mēbro. videlicet
canonico p̄ quovocat̄ iste qui
sanct⁹ erat iuxta positōnē no
strā. & aliud mēbrum ei. p̄ illo
nō restituit̄. q̄re locus mēbrū
illū remanet vacās. et vacu⁹.
Iste enī nō est positus i loco
eius. cū de loco suo quē habet
i edificio babiloico seu demo
niaco motus oīno nō sit. **E**t
q̄tingat igit̄ similit̄ de mēbris
aliis omibz. ecclia illa tota va
cās est & vacua. **E**dificium ei ba
bilonicū nō restituit neq̄z re
sarcit detrimēta bonoz ecclē
ac viuoꝝ lapidū. **A**mplius.
aut p̄latus teneť edificare ve
rā & scām hierl̄m cū suppetat
ei copia q̄droꝝ et cedroꝝ. aut
nō teneť. **E**t iterū aut p̄hibe
tur edificare babilonē. at non
prohibetur. **Q**uod si teneť edifica
re hierl̄m. et p̄hibeť edificare
babilonem: manifeste limita
h iii

ta ē ptās ei⁹ circa bonas et p-
doneas psonas. cū ex aliis nō
possit edificari. **U**a hierl m. **Q**
si dixerit. qz non phibeť edifi-
care babilonē. qđquid aut nō
phibeť pmittit⁹ & est licitū. p-
mittitur igit⁹ & licet ei edifica-
re babilonē. **C**ōtra qđ incōue-
niēs non est disputandū nisi i
gne & gladio. **A**mpli⁹ ei⁹ cō-
sensus qui req̄rit⁹ i psona vo-
cata. ad hoc ut fiat canonic⁹
veri nois. est ne sicut q̄sensus
matrimonialis. **Q** si ē: neces-
se est igit⁹ ut q̄sentiāt in reddē-
dū debitū spūale. siue in copu-
lā spūs. **D**ebitū aut (sicut dixi-
mus) canonicū ē officiū. & on⁹
q̄re nec qđ pponit huiusmodi
debitū nūq̄ reddē. nec qđ nō p-
ponit ip̄m reddē/ q̄trahit hu-
iusmodi matrimoniū. cū alē
exp̄sse distētiāt a copula spūa-
li. siue a redditide debiti. alter-
tō nō q̄sentiāt i ip̄m. **A**m-
plius. si q̄s vgo p̄sistat corde i
pposito virginitatis. qđqđ di-
cat exteri⁹: nō q̄trahit matri-
moniū. cū in carnalē copulā
nō q̄sentiāt. **Q**uare si iste p̄s-
stat i pposito q̄trazio ei statui-
b̄l officio qđ designat⁹ p hui⁹
modi nomē canonic⁹. nō ma-
rimonialiter q̄sentiāt i illū b̄l
in illud. **A**mpli⁹. si q̄s i cor-

de retinet secularitatē. hoc est
pponat i ea p̄sistē: qđqđ dicat
vel faciat exteri⁹: nō efficiť ve-
ri nois monachus. s; est fict⁹
siue pictus & falsus monach⁹.
ergo si aliq̄s retineat i corde
ppositū viuēdi eōrio vite ca-
nonicali. qđqđ dicat vel agat
exteri⁹. nō veri nois. s; fict⁹ et
pictus & falsus efficiť canon-
cus. **A**mpli⁹ habitus & tōsu-
ra exterior. & q̄cūq; alia foris
parētia. nō faciūt monachū
s; significāt & ostēdūt. **V**ita i-
git⁹ monachalis vite qz illi⁹ p-
positū monachū verū et veri
nois faciūt. **S**ic canonicū nō
tōsura canonicalis & habit⁹ ex-
terior ceteraq; extioris quer-
latōis apparētia/ nō canonicū
verū at v̄i nois efficiūt. sed si-
gnificāt at ostēdūt. **Q**uare qđ
totū habet q̄riū interi⁹. nō ca-
nonic⁹ ē v̄i nois. s; fict⁹ pict⁹ &
falsus. **A**mpli⁹ clericalis reli-
gio ē. q̄bnuclq; i susceptide
p̄me tōsure igrēdit⁹. et hoc ap-
parz ex ip̄is ordib⁹. qđ i ipositō-
ne p̄me tōsure dicūt. **I**n p̄ma
ei d̄z. **O**rem⁹ dilectissimi d̄m
deū nr̄m p hoc famulo suo.
ut donet ei sp̄m sc̄m. qđ habitū
religionis i eo p̄petuū conser-
uet. & a mūdi impedimento vel
sc̄lari desiderio cor ei⁹ defēdat

Et in scda oratione dicitur. **H**unc
famulum tuum benedicere di-
gnare. cui in scdo tuo nomine ha-
bitum sacre religionis imponi-
mus. De quacumque autem religi-
one manifestum est quod eam nul-
lus suscipit vel intrat. qui con-
trarium eius in corde proposi-
tum gerat. quare qui laicaliter
vivere corde proponit. clericatum
non suscipit. sed falsum eius
de signum solummodo. et inanem
sive vacuam a veritate picturam
De si nec clericatum quis susci-
pit. quanto magis nec canonicatum.
Qui ei neque clericus est.
neque unquam fuit. nec canonicus
est nec archidiaconus. nec epi-
scopus. nisi forte (sicut diximus)
pictus et fictus. **A**mplius si
est corde hereticus: quod quid a-
gat exterius. non est verus aut ve-
ri nominis christianus. Similiter si
sarracenus. si paganus. hoc est
pudolatra. Si igitur corde to-
taliter sit laicus: non est veri
nominis clericus. Similiter et si cor-
de sit in canonicus et irregularis:
non est veri nominis canonicus.
Corde autem intelligimus. pro-
posito et voluntate. **A**mplius
si signa exteriora non faci-
unt veri nominis canonicos.
aut monachos. aut etiam cleri-
cos. vel (quod minus videtur) chri-

62
stianos: quod igitur nil aliud ha-
bent nisi signa exteriora / nil
habent quod efficiat eos tales. quod
re nil habent unde sint canoni-
ci vel monachi vel clerici. Qua-
re nec canonici sunt nec cleri-
ci nec aliquid huiusmodi. **Q**uod
si clericatus est religio: quanto
fortius et canonicatus. **M**ani-
festum autem est quod neque artam
neque amplam religionem suscipit.
vel ingreditur. qui nec de religio-
ne illa vel alia curat. cogitat.
vel intendit. quare quod non reli-
giosi effici nec religioni astri-
gi intendunt: canonici omnino non
efficiuntur. **E**t quoniam nulla est re-
ligio vel ampla vel arta. que
principium sui vel principale san-
ctitatem vite non habeat: secunda-
ria vero et annexa illi tonsuram
habitum ecclesiasticum. officium. ac
propriam specialem observantiam:
manifestum est quod non consistit in
religione qui principium eius
ac principale. hoc est vite sanctita-
tem quale illa religio requirit.
vel omittit vel excludit. **O**mittit
inquit vel excludit intentione
et corde. **O**mittit: quod nec cogi-
tat nec intendit. **E**xcludit. quod con-
trarium proponit. **M**anifestissi-
mum autem est hoc in omni alia re-
ligione. **A**mplius. si nomen
religione (quod cum abhorreat) vo-

etitur canonicalis honestas il
la que requiritur in canonicis.
vel canonicalis sanctitas: que
rimus an ad illam suscipi eadem ob
seruanda et conseruanda con
sentiatur. et ad illam se obligent qui
ad talia vocatur. Videtur enim
ut quemadmodum monachus ad
perfectiorem monachalem se ha
bet. sic canonicus ad sanctitatem
vel saltem ad honestatem clerica
lem. quare si ille non efficitur verus
monachus nisi ad perfectiorem
monachalem se obliget et astringat
spontaneo consensu: sic nec
isti efficiuntur canonici. nisi ad
canonicalem sanctitatem seu ho
nestatem spontaneo consensu se
aliquomodo obligent vel astringant.
Non dicimus voto. quod for
sit licet inde resilire. ut ipsi
assumunt. quod in hic non diffi
nimus. Non enim leue habet nec
facile determinabile questionem.
Ad minus ergo aliquomodo se
obligant. saltem quasi tacito pa
cto vel quasi matrimoniali con
sensu. sicut diximus ad honesta
tem illam seu sanctitatem clericalem
Quemadmodum igitur non intrat
monachus monachatum nisi con
sentiatur in monachalem perfectiorem
sed foris remanet tanquam simu
latoz medax: sic nec iste in ca
nonicatum. nisi consentiat in cano

nicalem sanctitatem. et ad illam se
astringat. sed foris remanet. et
sicut ille fur est et latro inter
veros monachos: sic iste inter
veros canonicos. Non enim ille
ibi vel iste hic. nisi propter tem
poraliu illam porcionem. que ra
tione monachalis perfectionis
aut sanctitatis canonicalis debe
tur. **A**mplius sicut consentit in
trans monachalem religionem
vel monasterium. in hoc ut sit
de monasterio illo vel quentur
et ut sit monachus monasterii
illi. et sic renunciat omni contra
rio. et omni ei quod non pateretur
ipsum esse monachum monasterii
illi: eodem modo iste intrans ec
clesiam canonicalem siue qui cano
nicus eiusdem efficitur. renunciat omni ei
quod non pateretur ipsum esse cano
nicum loci illi. Renunciat igitur
omni peccato mortali. Om
ne enim peccatum mortale
non solum non patitur istum
esse de corpore cuiuscumque eccle
sie veri nominis. sed nec etiam
de corpore totius ecclesie vni
uersalis. **A**mplius sicut a
postasia monachum perdidit ex
toto a monachatu. ita ut de
monachatu non habeat nisi so
lum caracterem monachalem. et
vincula votorum quibus astring
ctus est ad hoc ut sit verus mo

63
nachus: sic et clericus apostata a clericali suo vel canonicali non habet nisi characterem clericalem et obligationem. quae obligatus est ad hoc ut sit canonicus vel clericus veri nominis. Sicut ergo non est monachus qui a monachatu siue a monachali religione recedens ad contrarium se transfert: sic non est canonicus nec clericus. qui relinquens honestatem vel scitatem clericalem. ad contrarium se transfert. quare non sunt clerici vel canonici. seculariter tamen et lascive viuentes. quemadmodum neque monachi apostatice viuentes monachi sunt. **N**isi quis dicat eos esse canonicos vel clericos propter characterem clericalem et obligationem. sicut de monachis. quare manifestum est. quia remanentes in secularitate et lasciuia sua non efficiuntur clericus veri nominis vel canonicus quemadmodum nec efficiuntur monachi. **A**mplius persistens in iudaismo. paganismo. vel sarracenisimo non efficeretur christianus veri nominis. ergo persistens in contrario clericatus canoniciatus aut monachatus non efficitur vel clericus vel canonicus vel monachus veri nominis. **A**mplius clericatus contra-

rium laicatus est. Similiter et canonicatus aliquid habet contrarium. Quid est illud? Quid est totum diuinum seruicium. quod in ecclesia dei cantando psallendo orando agitur nisi animarum patrocinium? Quare qui ad huiusmodi officium instituitur animarum patronus constituitur Patronus in christo siue aduocatus predictis modis obligatus ad allegandum causam animarum. vel (quod magis est) sacrificiis. Manifestum igitur est. quia canonicus non efficitur. qui causam animarum non suscipit allegandam. quemadmodum neque patronus neque aduocatus in causa aliqua constituitur. qui eam agendam non suscipit. **Q**ui igitur nec cogitat de causa animarum nec curat in institutione sua. immo potius intendit contrarium. animas scilicet peccatis alligare. non efficitur clericus vel canonicus veri nominis. **A**mplius qui nichil scit de huiusmodi allegationibus. nec cogitat. nec audiuit. nec in cor eius ascendit. nec de causa: nec patronus. nec aduocatus in huiusmodi causa esse potest. **N**isi quis forte dicat asinum fieri posse aduocatum huiusmodi vel patronum. **E**odem modo potest o

biel de stipendiariis medicis. vi
nearum operariis. et agrorum
speculatoribus. ioculatoribus.
et de omni genere operariorum arti
ficium. qui comparatur vel assimilatur
clericis titulatis. **A**testatur
autem eis quod diximus. rasura
capillorum. atque tonsura. quae canoni
cis instituendis siue clericis ca
nonicandis inducuntur. Similiter
et habitus canonicalis. nec non
et modus collationis siue institu
tionis. Si vero corde non ab
radit a se neque circumcidit quid
quid est canonicali honestati
contrarium. si proposito non indu
it novum hominem quantum ad
honestatem: huiusmodi procul
dubio non efficitur verus can
onicus. quemadmodum similiter
agens in monachalibus non ef
ficetur verus monachus. Et
quemadmodum si aliqua abbatia
non haberet nisi simulatores
vel simias huiusmodi: non ef
set abbatia vel monasterium
veri nominis sed esset umbra siue pi
ctura. et quales effigies vere ab
batie: sic et similiter se haben
tes canonicales ecclesie siue ca
nonie. umbrae sunt. picturae. et si
mie. et quales effigies verarum ca
nonicalium ecclesiarum et verarum
canoniarum. Et loca habitati
onis huiusmodi hominum habi

tationes sunt similia. **S**equitur
etiam ex hoc quod prelati qui ta
les instituunt. non ecclesias edifi
cant. sed pingunt. nec lapides
vivos ac veros colligentes in
structura edificii ponunt. sed
magis picturas aggregant.
Amplius qui sic accipitur
vel instituitur non querit fieri
canonicus sed signari tantum:
quare secundum intentionem etiam
sua. non est nisi statua vel pictu
ra veri canonici. **Q**uod si dixe
rit quis quod ficte accedens ad ba
ptismum est verus christianus et verus
clericus habet quicumque habet pri
mam tonsuram. propter hoc ut verus
clericus defendit. alioquin male
esset ecclesie dei si peccatores et clerici
et laici locum in ea non haberent.
Respondemus quod manifestum
est quod equivoce dicitur clericus
verus et signis exterioribus
solis pictus. Sicut homo ani
mal et quod pingitur ut dicit
aristoteles. Sicut ergo vacaret
tota abbatia aliquid sic se habet
a monachis: sic et vacat omnis
canonia proportionabiliter se
habet a canonicis. **A**mplius
si aliquis abbas sic ex huiusmo
di pictis monachis tantum totam
abbatiam institueret vel potius
occuparet. imo (quod verum est)
pingeret nec intendens eis dare

nec illi recipere nisi temporalia et signa monachatus solūmodo ppter illa. nonne illa tota abbatia vacaret a monachis. & epūs loci cum ipō principe fūdatoze posset omnia bona occupare, et veros ibi monachos institueret? Si aut in tota abbatia hoc posset, cur nō & i parte similiter. & in vna persona? Heu quot abbatie. canonic. episcopatus. vacant vel in toto vel in parte. **N**ō si dixerit quia latet hoc summū pontificem. latet et principes: verum quidem dicit. sed nos de veritate hic agimus. que veritas multis patet. et pluribus patē posset nisi vanitatem diligerent. et quererēt mendacium sicut ait psalmista. Apprehenderūt enī multi mendaciū. et noluerunt reuerti. sicut dicit hieremias in. viii. **M**ultis eī certissimū est. quia nec intrauerunt nec intus sūt. imo foris tantū videlicet in solis signis exterioribus et mendacio temporalium. et (ut vulgo dicitur) pedem suū intus non habent. nec vnq̄ pedes suos intus habuerūt id est in ipa veritate canonicalis honestatis. et aliorū spiritualium. Est etiā manifestū quia ecclesia vniuersalis int̄ vacua

est i maiori parte sui. foris autem plena statuis. picturis. simis quas dixim⁹. Et hoc est quod dicit hieremias in p̄mo tironū. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo? Nō a it clero. quia magis popul⁹ est clerus populariter viuens. q̄ clerus. Juxta quod dicit ysaias. xxiii. Et erit sicut popul⁹ sic et sacerdos. **A**mplius si vbi debent eē monachi sanctissimi. vellet quis instituire. vnū vel duos clericos seculares. licet valde honestos. qui tamen monachalem p̄fectionē omnino renuerēt. nunquid non adhuc vacarent loca duozū monachoz. et ad hunc modū si singulis decedentibz similiter clericos eis substitueret. nūq̄d nō post mortē omniū monachozum monasteriū illd̄ vacaret? et de monachatus dubitari non potest q̄n omnino vacent quare et redditus monachatus dediti seu annexi vacant saltē de iure. **C**lerici ergo sic subrogati. nichil iuris habent in temporalibus abbatie illi⁹. Quia igitur magis distāt mali clerici a clericis honestis. q̄ illi etiam a monachis sanctissimis. et minus omni bono digni sūt: multo fortius nichil iuris

habēt i canonicalibz. seu aliis
ecclesiasticis beneficiis. **A**mplius
q̄s de legato i testamēto cōtra
volūtatē testatoris dispone
re presūperit: et ip̄o iure ni
chil agit. et cui aliquid inde de
derit nichil iuris in eum trās
fert. cū ad implendā volunta
tē testatoris merus executor
ab ip̄o cōstitutus sit. beneficia
autē ecclesiastica q̄tū ad tēpo
ralia in parte magna. bōa sūt
testamenti fidelium defunctorū
legata ecclesiis. quare contra
volūtatē eorū vel intentōez
de eis presumere seu usurpare
vel dāno vel recipiendo. ip̄o
iure non valet. neqz sic recipiē
tibus ius in eis aliquid adqui
ritur. **I**dem est et de aliis do
nationibz. **D**otatorū enī et di
catorū atqz fundatorū ecclesia
rum intentio fuit. ut dei serui
et fideliter eidem seruiētes so
li. beneficia que ecclesiis largi
ta sunt obtinerent. quare si q̄
riū vel aliud de ip̄is agitur p̄
ter intentionē ip̄orum est. et p̄
usurpatam et non commissā
potestatē. et ideo nichil iuris
transferre videntur qui hoc p̄
sumūt in tales receptores hu
iusmodi beneficiorū. **A**mpli
us si quis in ecclesia beneficia
tus vel titulatus cadat in mor

tale peccatū. certū est q̄ effici
tur membrū diaboli. et desinit
esse membrū ecclesie illius. de
serit qz locum suū: contra id
quod dicit ecelesiastes. x. Si
spūs potestatem habentis ascē
derit super te: locū tuū ne di
miseris. **T**rāsferitur ergo iste
a spiritali hierusalē i babilo
nem. et de edificio corporis cri
sti mystici in edificium corporis
dyaboli. vacat igitur loc⁹ ei⁹
de iure et de fco scdm veritatē.
licet forte non appareat. **V**acat
enī loc⁹ eius ille ubiqz que
deserit. vacat et officium spūale
cuius prima et fundamentalis
pars. officium est recte viuendi.
Hoc enī officium sponte deserit
Similiter vacat onus quod p̄
iicit. quare et emolumentum
Et hoc ubiqz scdm veritatē. li
cet foris non appareat. **Q**ua
liter ergo auctoritate sua hu
iusmodi hoies. et resumunt of
ficia. et precipiunt simul tēpora
lium emolumenta: licet fori
sitan alicui videatur. q̄ non
videtur on⁹ ex toto p̄icere n̄z
officiū. ex toto deponere. q̄ ad
horam tentationis hoc facit.
Sed quid si proponat animo
nūq̄ resurgere siue resumere
on⁹ aut officium? **D**e hui⁹ mōi
homine dubitari nō debet. qm

tanq̄ fur et latro temporalia emolumenta percipiat. et si exterius hoc appareret vel cōfiteretur: iudubitanter abiciendus esset de ecclesia. imo de tota christianitate. **¶** Si quis dixerit ergo cum nemo sciat an amozē an odio dignus sit. an de spiritali hierusalē. an de babilone sit. quilibet titulatus et beneficiatus i ecclesia discrimini se cōmittit. stipendia tēporaliū ibi percipiēdo. quia forte ut fur et latro. et forte ut seruus fidelis. Respondemus in hoc q̄ re vera piculosū iē habētur huiusmodi beneficia p̄pter quod et viri timozati et timoze et tremoze illa p̄cipiūt atqz recipiūt. et quod residuū est eis a moderata et p̄cisa sustentatione. erogant pauperibus. et p̄cipue talibz. qui animarum patrociniis eos adiuuant. et suppleunt eoz defectū. **¶** De aut̄ illis qui ecōtrario faciunt. videlicet qui superflua sua vel ydolatrie per auariciā vel luxurie et vanitati depascēda atz consumenda exponūt. Videmus autē manifeste. qz p̄pter antedictū periculū mlti et magni huiusmodi emolumenta siue stipendia vel reliquerunt vel penitus reuerūt

¶ Qualiter aut̄ dispendenda vel expēdenda sint bona ecclesiastica. expresse docet dñs i libro leuitici. capitulo. vi. **S**ācta ei omnia et a sāctis. et i sācto loco expēdenda sūt. Omnia ei hec sanctificata dñō sūt. et oblata pia deuotione fidelium. Quare sacrilega impietas est huiusmodi bona vel meretricibus vel p̄lirionibz dare vel in aliis vite humane corruptionibus expēdere. Scimus autē nostris temporibz fuisse magnos doctores. et ante etiā tēpora nostra. qui dicebant q̄ quicunqz quis de huiusmodi bonis p̄ceperat toto t̄p̄e quo in mortali peccato perstiterat. restituere tenebatur si posset. et hoc ea ratione. quia toto tempore illo regi babilonis id ē diabolo militauerat. quare illo toto tempore christi stipendii priuandus erat et illa ei iure penitus auferenda. **¶** Beat⁹ q̄qz augustinus dicit. qm̄ talis indignus est etiam pane quod vescitur. **¶** Apostol⁹ etiā i n̄ltimo secūde ad tessaloniceñ. expresse dicit. **¶** Qui non laborat/nō māducat. **¶** Quod non de quocūqz labore intelligi potest. s̄ de solo labore qui fructū habet remunerationis eterne. **¶** Ad enī:

laboz ille exterior legē di/ psal
lendi/cantandi/sufficere videt̄
ad patrociniū aīarū: nisi pu
ritas cordis/et sapor deuotōis
illum q̄diuerit. et deo acceptū
reddiderit. **P**ropter hoc dicit
amos b. **A**ufer a me tumultū
carmīnū tuoz. et cantica lire
tue non exaudiā. Et ysa. i. **C**ū
multiplicaueritis orationē. nō
exaudiā. Et gregorius. Si is
qui displicet ad intercedendū
mittitur: irati iudicis animus
ad deteriora prouocat. **A**mi
plius quia incomparabiliter va
lidi⁹ ⁊ efficacius intercedit vita
sanctorū pro animabz q̄ ipsa
oratio. sicut dicit̄ gen. iiii. quia
respexit domin⁹ ad abel et ad
munera eius. ad cayn aut̄ et e
ius munera non respexit. qz
videlicet p̄pter abel respexit
munera et non econuerso. Sic
et orationes sanctorum et to
tius ecclesie propter ip̄os et p̄
pter ecclesiam exaudiuntur. et
non ip̄i propter eas. **H**oc ergo
sublato videlicet gratia qua ip
si sancti deo accepti sūt. ⁊ qua
eius ecclesia ei placita est. sub
latum est patrociniū animaz
a suffragiis. et orationibz eo
rum. Sicut dicit ille cecus na
tus in. xi. ioh̄is. Peccatores de
us non audit. **I**ntētio igit̄ lar

gientium huiusmodi bona ec
clesiis. in primis et maxie est i
bona vita seruientū deo atqz
percipientū illa. **S**ecundaria
vero. in ip̄a suffragia canoni
ci seruicii. cum hec suffragia
non sint aut patrocina/nisi p̄
pter illam. **A**llioq̄n maxime
organizantibus et cantantib⁹
alia queqz seruicii ecclesiastici
exteriori decore. et ad sensum
pulchrius aut melius faciētib⁹
danda essent. **A**pparet igit̄
tibi quantū damnificat fūda
tozem at̄ dotatozē ditatozem
qz suum. quecūqz congrega
tio male uiuens et deo odibili
ter conuersans. sicut de nōn
lis conuentibus regularium
pluriumqz audiuius. **V**erū
de suffragiis istis in tractatu
de sacramentis in capitulo de
ordine sacerdotali qualiter fa
ciēda sunt vel fiant nos plene
determinasse meminimus ubi
et errorem illorū destruxim⁹
qui virtutem sacramentorū.
et utilitatem suffragiorum. de
struebant per indignitatem
ministrozū.

Quod hec aut̄ aggredie
mur disputare de hoc
an liceat vni persone
multa habere beneficia. quoz
vni sufficiat ad q̄petētē ip̄ius

66
suffentatione. In primis ergo
forsitan sibi videatur alicui du-
bitandū. quia a multis et ma-
gnis sentitur q̄ sic. et a multis
et magnis q̄ non. et p̄pter hoc
temerariū simpliciter videri po-
test de hoc presumere diffinire
in quo dicimus quia si dubiū
est utrū liceat an non liceat:
ipsa dubietas certitudo est. et
determinatio quia p̄culdubio
non licet. Nulli enī dubiū est.
quia non licet alicui q̄mittere
se discrimini. Discrimini autē
se cōmittit. qui aliquid facere
plumit de quo dubitet an pec-
catū mortale sit. quare (sicut
dixim⁹) q̄ ipsa dubietas efficit
hoc discriminosū: ē p̄pter hoc
bitādū ex necessitate. q̄re et illi-
citū. **A**mpli⁹. Null⁹ dicit hoc
videlz q̄ liceat. nisi ut q̄ plura
habet hui⁹ modi bñficia. vel q̄
ea habē itēdit. q̄re i causa sua et
p̄ se ip̄o dicit huiusmodi testi-
moniu. Nō est igit̄ verū siue
queniēs testimoniū ei⁹. et ideo
non ē ei credēdū. Qui autē eō-
rio dicūt q̄ se dicūt. quodāmo-
do se obligātes ut plura i fu-
turū nō habeāt et ut bno q̄fēti
sint tali bñficio. sicut legit̄ p̄t.
xiii. Qui detrahit alicui rei. in
futurū se obligat. subaudi ne
illā faciat. **A**mpli⁹. Qui nō

laborat nō māduces. ex bñficio
sedē ad tessal. ergo q̄ nō labo-
rat dupliciter. nō māduces du-
pliciter. et similiter q̄ nō labo-
rat tripliciter. et ita de aliis. Quē
admodū enī sillogism⁹ simplici-
ter ex p̄pōnibz simpliciter: sic et
sillogism⁹ hui⁹ ad hoc. ex p̄pō-
nibz hui⁹ ad hoc. **A**mplius si
ratōe laboris et opatōis debet
eibus. sicut dicit vitas mathei
.x. q̄ dign⁹ est opari⁹ cibo suo
et luce. x. dign⁹ est mercedari⁹
mercede sua: ergo nō debetur
duplex cib⁹ nisi ratōe duplicis
laboris at opatōis. neq̄ triplex
nisi ratōe triplicis et sic de aliis:
Et huic ratōi attestat̄ ipse
mod⁹ et forma collatōis et iue-
stitōis bñficioz. Ibi ei dicit̄ ex-
presse ab ip̄o plato **C**ōferim⁹
tibi bñficiū istd ut iuestim⁹ te
de eo. ad honozē dei et euiciū ec-
clesie isti⁹. Nullo igit̄ mō licet
alicui habē p̄ta hui⁹ mōi bñfi-
cia. nisi exoluat totidē hui⁹ mo-
di euicia. Quare tria paria hu-
iusmōi euicioz oportebit ex-
oluere. habentē tria hui⁹ mōi
bñficia. Alioqn defraudabit
mortuos et viuētes. vno ut du-
obus seruiciis. et tanq̄ fur et la-
tro percipiet vñ vel duo illozū
emolumētōz. **A**mpli⁹. quis
dubitāt de fūdatoribz eccliaz

prebendarum. qui sicut certis
muneribus voluerit habere suorum.
sic et beneficiorum. et iterum ipsa beneficia
iuxta morem earum. Vbi gratia ut in
ecclesia carnotensi carnotense benefi-
cium. et parisiensi parisiense.
¶ Si dixerit quis quia una est
ecclesia. et ideo qui defuit in una
deseruit in duabus. vel tribus: il-
la ergo ratio in omnibus. quare iniuste
agitur cum eo. in eo quod non precipit. in
omnibus et equaliter in omnibus. quod equa-
liter fuerit in omnibus causa ei quod po-
nit fuerit in omnibus ecclesiis est in om-
nibus videlicet unitas ecclesie universalis
¶ Amplius si uno beneficio sufficien-
ter satisficit deo et tribus ecclesiis.
et animabus propter quod fundate sunt
ecclesie. sicut satisficeret eisdem tri-
bus beneficiis: ad quid igitur est tan-
ta multitudo et varietas benefi-
corum. vel etiam servitorum. **¶** Am-
plius. magis una est in se carno-
tensis ecclesia. quam sit cum parisi-
ensi. vel cum quacumque alia. Si er-
go unitas illa que sibi iuncte unite
sunt. efficit hoc ut unus canonicus
vel servitor sufficiat pro duobus et
unum beneficium pro duobus. et ut una
persona possit obtinere duas illa-
rum ecclesiarum prebendas. multo for-
tius unitas ipsius ecclesie carnotensis
in se sufficit hoc efficere. ut una
persona obtineat in ecclesia carno-
tensi. duas prebendas. vel plures.

Hoc autem nullus eorum ausus est ad-
huc dicere. nec aliquis episcoporum unquam
hoc presumpsit. ut habenti unam pre-
bendam in ecclesia carnotensi conferret
aliam. **¶** Amplius. et facilius et quomo-
dius et melius pro omnem modum po-
test quis defuere duabus prebendis
vel pluribus in eadem ecclesia quam in di-
uersis diuersis quod in una collectus
et totus in diuersis vero dispersus
atque diuisus. et iterum ibi assiduus
illic vero interpolatus. ergo multo
fortius licet unicuique persone plu-
res prebendas obtinere in eadem ec-
clesia quam in diuersis. **¶** Amplius
nemo dubitat quoniam tres seruitores
et tria beneficia equalia pro omnem mo-
dum hoc est et magnitudine et nu-
mero et merito. tripliciter sint ad
unum seruitorem. et ad unum beneficium
quod deo et animabus non dat nisi
unum illorum scilicet seruitorem unum
quod seruicium. triplo minus dat
deo quam qui tres illorum seruitores
dat. tria quod seruicia. Similiter
et ecclesie et animabus. Si igitur fu-
erint duo prelati ita facientes.
quis audebit dicere quod equum bene-
faciat qui deo. et ecclesie sue et
animabus non dat nisi unum seruito-
rem atque seruicium ut ille qui dat
tripliciter pro omnem modum. **¶** Si di-
xerit quis quod melius facit qui dat
tres seruitores/ac seruicia to-
tidem quam qui non nisi unum utriusque.

sed tñ sufficit, querimus cui
sufficit hoc. Animabus enim
que torquentur in igne purga-
torio non sufficit plane, q̄ al-
ter eorum accelerat liberatio-
nem earum, alter retardat.
Plus enim prosunt ad libera-
tionem animarum tres misse
q̄ vna earū, et ita de aliis suf-
fragiis. Si enim tantum vale-
ret eis missa vna quātū tres:
eadem ratione quantum mil-
le, et ita superuacue et inutili-
ter quantum ad hoc multipli-
carentur pro eis ecclesiastica
suffragia, quod nemo audet
dicere christianus. **¶** Si di-
xerit q̄ sufficit deo, et hoc ma-
nifeste falsum est, quia ad ma-
iorem gloriam sunt ei multi
precones laudis ipsius, q̄ vn⁹
illozum. Alioquin ad quid in-
stitute essent tot et tante eccle-
sie collegiate, totq; chozi canē-
tium laudes ipsius. **¶** Si autē
dixerit q̄ hoc sufficit ipsis ec-
clesiis: et hoc quis dubitat esse
falsum? Que enim ecclesia ē,
nisi forte malignantium quā
deus odit, que nolit habere
integritatem totius corporis
sui, et vniuersitatem membro-
rum suorum? Que inq; est, q̄
porcione corporis sui conten-
ta velit esse pro toto, nisi que

67
magis est synagoga sathane
q̄ ecclesia? **¶** Si dixerit, qz
sufficit prelato: vel intelligit
sufficit ei ad meritum, et hoc
est impossibile manifestum.
sed re vera ei sufficit ad gehē-
nam. Defraudare enim do-
minū preconibus glorie sue,
atq; preconis, et ipsam eccle-
siam membris suis et membro-
rum officiis, animas vero tā
vuiorum q̄ mortuorū patro-
nis simul et patrociniis siue
suffragantibus atq; suffra-
giis, sufficiens meritum est, et
causa dānationis eterne. **¶** Si
dixerit quia sufficit habenti
vel recipienti vnum seruiciū
pro multis beneficiis. Respon-
demus quia intolerabilis pre-
sumptio est eousq; existimare
et appreciari seruiciū suū
videlicet vt vnum eius serui-
cium valeat tria vel quatuor
vt decem vel mille similia ser-
uicia totidem bonorum viro-
rum siue sanctorum, videlicet
vt vna missa valeat decē alias
et vna oratio decē alias simi-
les bonorum virorum. Nemi-
nem autē adhuc vidimus qui
in istum impudētie ausū pro-
ruperit. **¶** Amplius, condu-
ctus vinearius ad vnam vine-
am excolendam vel vnū agrū

si quis eum ad aliam excolendam eodem tempore conducere voluerit: repellat eum. & dicet se esse conductum ad aliam excolendam. et suam operam iam locasse. & durante huiusmodi contractu videlicet conductionis siue locationis. non possit similem se inire contractum. Nullus etiam procurator vinee vel agri verbum audeat facere de conducendo operarium ad aliam operationem conductum. donec illam exolverit. et ab huiusmodi contractu liberatus sit. Si igitur huiusmodi operarii in istis minimis. tante fidei et veritatis esse volunt. ut ad duas operationes simul se conduci non patiantur: quanto fortius et in spiritualibus hoc magis obseruandum est. ut conductus precio stipendii eterni et etiam temporalis ad operandum in una ecclesia. que et vinea et ager & edificatio spiritualis est. sicut dicit apostolus. cum conductus est aliquis. id est institutus. non debet sustinere ad operandum in alia se conduci. donec sit absolutus ab huiusmodi conductione seu contractu. Idem est et de aduocatis. Conductus enim aduocatus ad aliquam

causam agenda. & aliquo tempore. non patitur se conduci ad aliam agenda in illo eodem. Quia igitur in ecclesia beneficiatus seu titulus ad agenda causam animarum ad ecclesiam illam pertinenti specialiter aduocatus constitutus est. et ad certas allegationes pro eodem proponendas. quas ei mutare non licet aut subtrahere: manifestum est quia non potest causam similem suscipere eodem tempore ventilandam. Allegationes autem de quibus diximus psalmi sunt. lectiones. siue collecte. siue orationes. et cantationes. quas nec mutare cuiquam licet. contra ecclesie sue morem nec ea potest nisi culpabiliter subtrahere. Et si enim generaliter seruitores ecclesiarum siue generales aduocati constituti sint animarum: specialiter tamen et speciales aduocati constituti sunt animarum christi beneficiis temporaliter sustentantur. & earum que parochiane sunt ecclesiarum suarum. aut eoparochiane earum. Quia igitur uno et eodem tempore et causis et allegationibus satisfacere non potest unus et idem aduocatus huiusmodi: manifestum est quod non potest ad

68

vocatus esse pluriū huiusmo-
di causarū simul vna et eadē
p̄sona. Hoc autē est esse cano-
nicū duarū ecclesiarū. at pars
canonicatus. aut q̄comitās in-
separabile. videlicet aduocatō
sic limitata siue patrociniū
Ad idē solem⁹ iducere simi-
litudinē de feodis. Sicut ei ra-
tione vniuscuiusq̄ feodi debe-
tur certū seruiciū: ita et ratio-
ne vniuscuiusq̄ p̄bēde. Qua-
re quēadmodū quot feoda v-
niuscuiusq̄ tenet. tot debet ide-
ficiā: sic et q̄t p̄bēdas v̄ b̄fici-
cia vniuscuiusq̄ detinet. tot debz
ideficiā ecclesiastica hoc ē tot
paria horarū et aliorū oīum.
Amplius. ecclesia dei nichil
habet sustāiali⁹ q̄ corpus su-
um et membra. ex quibz com-
pacta est et q̄structa. nichil deo
acceptius q̄ sanctitatis grām
et diuini cultus seruiciū. Hec
aut pluralitas p̄bendarū et a-
liorū beneficiorū ecclesiastico-
rum et ecclesie corpus magna
sui parte detruncat ac muti-
lat. dū pro decē mēbris nō ha-
bet nisi vnum. et quandoqz p̄
tribus vel quatuor non habet
nisi vnum. Cum enī aliquis
obtinēt loca decem p̄bendarū
in decem ecclesiis: decē ille
ecclesie pro decem suis mēbris

non habēt nisi illum. et ad hūc
modū de aliis **R**espice igit̄
ecclesiam dei quantum ad cle-
rum. et vide quot sunt quibz
instar demoni illius euange-
lici legio merito nomen est. qz
multi sunt vniuscuiusq̄ enim
illozum vnus est in persōa v̄
essencia. multi autem in offici-
is et b̄ficiis. Respice inq̄ mul-
titudinem huiusmodi hominū
et videbis quanta sui porciōe
detruncetur per eos corp⁹ cle-
ri. et videbis quia alius detru-
cat ipsum duobus membris.
alius tribus. alius pluribus.
v̄sqz ad numerum irrationa-
bilem. **A**d ut clarius eluce-
scat. ponamus exemplum ad
hoc. Si enim licet vni persone
habere quadraginta p̄ben-
das. esto qz quadraginta sint ec-
clesie. vnaqueqz quadraginta
canonicorum. et ponamus qz
quadraginta persone habeāt
omnes illas p̄bendas. ergo
vides manifeste qz p̄ quadra-
gesies quadraginta personis
non habet deus vel omnes il-
le quadraginta ecclesie nisi q̄
draginta personas. et pro qua-
draginta conuentibus non ni-
si vnum. Similiter et pro mil-
le secentis membris glorie si-
ue preconis et laudes suas ca-

mentibus non habet nisi quadraginta. Jam ergo manifestum fecimus quod dixeramus. quod quod habet ecclesia dei substantialius videlicet corpus suum destruat ista pestis. ac mutilat quod habet acceptius videlicet honorificentiam cultus dei. Quam perniciosa igitur sit hec pestis ecclesie dei. ex his manifestum videtur. quare exterminanda totis studiis ac viribus ab eadem. ut ignis deuorans ipsum corpus ecclesie. et membra ipsius et ut pestis ydolatrie. auericie. et ambitionis. vastans ex magna parte honorificentiam diuini cultus. **A**mplius. querimus ab huiusmodi auaris et ambitionis. ut videtur utrum ex caritate detineant multa huiusmodi beneficia. aut ex cupiditate vel ambitione. **Q**ui si ex caritate suadeant: non est qui eis credat. Non enim ex caritate dei et proximi tanta dispendia seu detrimenta glorie sue deo irrogarent. neque proximis tanta damna suffragiorum neque ipsi ecclesie (que incomparabiliter magis diligenda est quam quibus proximus) tantam corporis sui vastationem facerent. **Q**ui si ex cupiditate vel ambitione: ex ore

suo iudicentur. Manifeste enim confitentur. quia male. **A**mplius unaqueque ecclesia collegiata vel conuentualis. corpus unum est per se. **I**mpossibile autem unum membrum esse duorum corporum naturaliter. nisi per errorem nature monstruose illud communicet. **Q**uod admodum accidit in mulieribus que ab umbilico supra due exsunt. ab umbilico autem infra una. **T**um ergo corpus nature exemplum sit corporis gratie quod est ecclesia. sicut ostendit apostolus in xvi. prime ad corinthios. non potest esse nisi monstruosa in corporibus gratie huiusmodi membrorum unitas siue communicatio. **E**t si enim multitudinis credentium sit cor unum et anima una. sicut legitur in quarto actuum. unitate scilicet fidei contra diuisionem heresum. et unitate caritatis contra fissuras scismatum: tamen essentialiter multa sunt membra uniuersalis ecclesie. et magna ut parrochie siue conuentus. et minima ut singule persone. **E**t quemadmodum diuersitas officiorum in corpore nature diuersitatem requirit membrorum: ita et in corpore gratie.

69
Quare sicut i corpore nature
omnia mēbra nō eundē actū
habent. nec vnū plurium est:
Ita et i corpore gratie debet eē
Quod tāto debet esse ab omī
deformitate mōstruositatis lō
gius: quanto nobilius. deo qz
gratius. Hoc autē indubitan
ter mōstruositas est. ut ocul⁹
manus sit. aut manus oculus
Non potest igitur esse. ut qui
est archidiaconus in vna eccle
sia. sit preposit⁹ in alia. **A**m
plius iste q̄ obtinet officiū vel
bñficiū in vna ecclesia. ē de
corpore illius. et mēbrum ipsi
us. Si igitur vocetur ad aliā
ecclesiā: aut remanet in priori
āt non remanet. Si remanet:
ergo nō trāsfertur ad aliam
nec collocat⁹ i edificio illius. si
ue i corpore ipsius. Sicut lapis
q̄ remanet i edificio domi⁹ ali
cuius. nō collocat⁹ i edificio al
terius. Si vō nō remanet: ha
bemus ergo qd̄ intēdimus. Et
q̄sidera diligēter similitudiēs
istas. qz valde expresse sūt. Ec
clesie enī. et domus/ et ciuita
tes/et edificationes dei sunt.
Hierusalē enī edificatur ut ci
uitas. sicut dicit psalmista. Et
ap̄lūs in iii. p̄rie ad corinthios
Dei cultura estis. dei edifica
tio estis. **A**mplius. veritas

in euāgelio mathei vii. Omis
arbor que fructū nō fecerit. i
ē. et eusebius in omelia quadā
Arbores sumus i agro dni cō
plātate. Diuerse igitur eccle
sie diuersi agri sūt Impossibi
le autē est eandē arborē i diuer
sis agris simul esse cōplanta
tam. i si plātata fuerit in vno
ipossibile est ut nisi ab illo e
uulla fuerit. plantetur in alio
Quia igitur canonicorū insti
tutio in ecclesiis plantatio spi
ritualis est arborū in ortis: i
possibile est clericum planta
tū. hoc est institutū in vna ec
clesia. nisi inde auulsum plan
tari. id est institui in alia. Idem
est de vineis i vitib⁹. **A**mpli⁹
Nemo est q̄ vellet habere euū
comedentē quantū tres vel q̄
tuor. et non opezantē nisi quā
tum vn⁹. Si r neqz equū. Et
si quis vellet ei dare: nō grata
ter acciperet. imo etiā recusa
ret. Quid igitur sunt hui⁹ mo
di clerici qui decem clericorū
comedūt beneficia. et non red
dūt nisi singularia. vel vnica
seruicia. nisi serui vel equi q̄s
diximus. **S**ed de dispensa
toze suo quid faceret quicūqz
dn̄s. si vni ex seruis vel equis
daret decem prebendas. sin
gulis autē aliorū non nisi sin
i iii

gulas. nūquid non eū tanq̄
dissipatozem puniret? Simi-
liter & rex. si dux exercitus sui
daret vni ex bellatoribus suis
(qui tamē non valeret nisi v-
num) decē bellatorū stipendia
nunquid non fraudē faceret
dnō. & victoriam aduersarii q̄
tra ipsum dn̄m procuraret?
Vbi eni deberet habere mille
bellatores: per hanc viam nō
haberet nisi centū. **Q**uantū
ergo minuat atq; debilitet dei
exercitū ista pestis. quāq; gra-
ui aī aduersione plectendi siue
feriendi sint adeo huiusmodi
proditores. duplici isto exem-
plo manifestum satis ē. **N**ul-
lus enī huiusmodi multiplici-
um atq; multiplicatorū homi-
num audet dicere vel etiā co-
gitare. q̄ ipse valeat tot bella-
tores ī dei exercitu. quot stipē-
dia obtinet. bellatores inq; qui
bellatorum nomie digni sint.
Similiter et de aduocatis se
habet. et de vinitoribus. et de
aliis operariis. **N**ullus enim
eorum vnq̄ ausus fuit dicere
vel etiam cogitare. q̄ tantum
possit in causa animarū alle-
ganda. quantum decem boni
aduocati. vel in vinea dn̄i ex-
colenda. quantum decem bo-
ni vinitores. & ita de aliis. **Q**uo

modo igitur decem salaria vlt
decem mercedes operarioꝝ
percipere vel detinere presu-
munt. nisi per fraudem & fur-
tum. **Q**uā ridiculosum au-
tem sit quod quidam dicunt.
quia potest habere quotlibet &
quantuncunq; pinguia tem-
poraliter beneficia quiuis. dn̄s
ea bene expendat: ex his appa-
ret. **L**icet enim medic⁹ salarī-
um in quācunq; pios vsus ex-
pendat. quod ab egro pro eo
medicando recepit: non pro-
pter hoc satisfit egro. nec mi-
nus egrotat. **I**dem dicimus &
de bellatore. q̄ quātuncunq;
large vel magnifice expendat
stipendium. non propter hoc
minus vincitur aut exhereda-
tur rex. cuius bellum agere
debit. **S**imiliter et de vinito-
re. et de aduocato eis obici po-
test. **N**on enim solam dispen-
sationem temporalium pro-
uentuum suscipiunt clerici in
institutione vel euocatōe sua:
sed officia ipsa medicandi sau-
ciatum. de quo legitur luce de
cinio. et officium agendi bel-
lum dei. **S**imiliter et officium
allegādi causam animarum.
et officium operādi in vinea dn̄i
Et si dixerit quis quia in
bñficiis ecclesiasticis inueniunt

70
quedam. que sunt dupla vel tri
pla vel etiā decupla ad alia. &
ideo eque possūt haberi decē
parua simul ut vnū pingue.
qd̄ valeat decē illa. Hic est hō
q̄ loq̄tur ut cogitat. Loq̄tur e
ni acli beneficiū hui⁹ modi nō
haberet nisi tēporalitatē. Tūc
enī p̄culdubio par esset habe
re vnū tale. v̄l decē talia. Nec
cogitat hui⁹ modi homo on⁹
spirituale vniuscui⁹ usq; suffi
cientis seu q̄petentis b̄ficii. qd̄
p̄ q̄titate viriū satis onerat
vnā p̄sonā. Neq; q̄siderat hu
iusmōdi homo q̄ officii eccle
siasticū & religionis. religiosū
est officii ligans & artās p̄so
nā suā ad hoc ut aliud non v
surpet nec etiā ip̄oni sibi pati
atur. Et reuera hui⁹ modi ca
nonici horreales sūt siue celle
rales. Nō ecclesiis affixi sunt
ut stelle suis celis: sed horreis
& cellariis corde icubant. & vin
culis auaricie illi alligati sūt.
vel poti⁹ illis affixi. Et sicut
monachos quosdā solem⁹ di
cere coq̄narios aut refectiona
rios p̄ eo q̄ corde in coquina
vel refectione solūmodo ver
santur: sic & istos nō veri noīs
canonicos s; magis horreales
ut dixim⁹ aut celerarios. Et
ut loquamur apert⁹. iter ve

ri noīs canonicos sūt clericos.
nō clerici vel canonici. s; ma
gis asini vel equi habēdi sunt
ut pote p̄sepibus ad comeden
dū corporaliter alligati. Nō
enī p̄bendā clericale (q̄ vtiq;
porcio est spiritualiū bonorū
videlicet gratie & glorie) vel q̄
runt vel diligūt. sed solas p̄
bēdas asinarias vel equinas.
que vtiq; porciones t̄paliū
bonorū sunt. Equi enī nostri &
asini corpora n̄ra sūt. de q̄bus
i declamatoriis s̄monib; & ex
ortationib; multa iā diximus
De b̄ficiis aut̄ insufficiē
tibus manifestū est. qz non re
quirūt singula seruicia. et pro
pter hoc aliis vel addūtur vel
vniūtur. **S**i q̄s vero obie
cerit nobis de ecclesiis i quib;
nō q̄pellitur fieri residētia: di
cim⁹ q̄ nō est ista libertas ex
q̄stitutione vel fundatione. s;
magis ex longa q̄suetudine. &
clericorū malicia v̄surpata. Si
t̄n̄ in aliquib; est: in paucissi
mis est. **E**t si obicerit nobis
de dispensatiōib; apostolicis.
respondem⁹ q̄ ille supra nos
sūt. et q̄ diligētius considera
te iura sūt. et de omni dispen
satōe rite facta idem sentim⁹
nec interpretari presumimus
Hoc t̄n̄ indubitāter sentiēdū
i iiii

est. q̄ romanus p̄tifer quan
cūq; largā disp̄sationis gra
tiam videat̄ facere ī beneficiis
q̄ aliquib; p̄sonis. tñ nō di sp̄
sat cū auaricia. cupiditate. vel
ambitione earū. nec indulget
eis indulgentius suis. ut his vl
aliis viciis indulgeant. Nō ei
intendit pascere vel nutrire
pestes vicioꝝ de bonis tempo
ralibus ecclesiasticis. que ple
ne nouit ad sustentationē ser
uozū dei. in eius seruiicio san
ctificata esse dñō. ⁊ oblata. Et
hic quidē tractatus istius finē
facimus. materiam disputati
onis et vias declarande veri
tatis in conferendis obtinen
disq; beneficiis ecclesiasticis.
prout desuper accepimus tra
dentes. ⁊ si qua sunt circa hec
maiora: maioribus relinquen
tes.

ExPLICIT tractatus de vo
catione ad beneficia. et de plu
ralitate beneficiorū in vnita
te persone. editus a galloꝝ
doctore egregio. **G**uiller
mo parisiē.

In volumine qđ intitulat̄.
seu dicit̄. bonū vniuersale de
pprietatib; apū. libro primo.
caplo. xix. scribūtur q̄ sequūt̄
Quanti aut̄ piculi et ma
li sit nisi ex causa valde
necessaria curā susceptā dese
rere aiazum patet ex eo quod
subiungā. **B**runo ī partib;
theutonie ī opido magno qđ
mons martis dicit̄ bon⁹ pres
biter et castus fuit. Hic refe
rente memorabili henrico de
colonia fratre ordis p̄dicatoꝝ
cōsobrinū habebat presbiterū
eque brunonē virum sciētia et
morib; approbatū. Hūc auū
culus presbiter bruno. sepius
rogabat deuote ut dicte par
rochie curā suscipet. et ip̄e iā
senex religionē it̄aret. Annu
it ille post multas p̄ces. iustus
tamen. eo q̄ regimē tāte par
rochie formidaret. Hoc ut ob
tinuit: bruno presbiter religio
nē it̄rauit. et cito post hoc ab
hac vita migravit. Differēte
brunone iunioꝝe aiaz regimē
attētare. eo q̄ aliud beneficiū
capellanie viginti marcaꝝ su
perius ī castro tenēt. vicariū
p̄ se pb̄m in parrochia collo
cauit. Brunone ergo iunioꝝe
vna nocte ī lecto q̄escente: ap
paruit ei ī cappa nigra bruno

senior iā defunctus. et dixit ei. i
his verbis. In grege omissa
male te regis. et pede scisso.
Claudus respicito q̄ pena futu
ra. redito. Hec dicēs eleuauit
cappā qua videbat̄ idutus et se
grauiter icendi demonstrauit.
Ad hec brunone iunior exp̄gefa
ctus recolit uisionē et uersus.
Et mox iterū resoluit̄ i sopo
rem. Cui eodē scemate defun
ctus apparens dixit. Tu pene
causa. rehes p̄ te michi clausa
Aspice sic uis. eibus ignis et es
ca futuri. Et hec dicēs iterū il
li tormentū ostēdit. Cui iterū
tercio sopozato appraēs dixit
Mūdi deliciis iter dū seria mi
sce. Ex his p̄miciis cape par
tes. at̄ respisce. Ad cuius ūba
brunone surrexit. et flexis geni
bz se impleturū qd̄ auunculo
uiuētī. p̄miserat deo uouit. Nec
moza. q̄ splēdore nimio mani
feste defunctus apparēs. et uiuētī
q̄ gaudens dixit. Letatus sū
i his q̄ dicta sūt michi. i domū
dñi ibimus. Et hec dicēs in su
blimi q̄scēdit. **W**ide ergo q̄
ti piculi sit curā aīarū recipe
et i manus negligētis relinq̄re
Quod i brunone seniori pote
ris aduertē. q̄ curā negligēter
deseruit et in brunone iuniorē
q̄ susceptā alteri icurate q̄mi

71
lit. Simul etiā in ista narratō
ne diligēter aduerte. qd̄ in pri
mis uersibus dicit̄. In grege
omissa male te geris. et pede
scisso. Claudus respicito q̄ pe
na futura. redito. Vbi q̄dē
manifeste significauit. scissum
eū habere pedē affectiōis. quē
integrū erga cōmissū gregē
habere debuerat. Claudū q̄z
eū esse mōstrabat. cū dñi bñfi
cio capellanie eūret in castro
et curā omissam parrochie ne
gligētius deserebat. **W**olo
ut quicunqz hoc legerit. sciat
me āno ab icarnatiōe dñi. **M.**
C. c. xxxviii. fuisse parisi⁹ ubi
venerabilis guillermus pari
siensis ep̄s (q̄ in theologia iā
rexerat) cōuocationē fecerat
i fratrum p̄dicatoz caplo. oīni
magistorū. Proposita ergo
q̄stione de pluralitate bñficio
rū: sollerti et ualde lōga dispu
tatōe p̄batū est. duo bñficia/
dū modō dñi ualere quidecī
libras parisienses teneri cum
salute nō posse. Hoc determi
nauit p̄dictus ep̄s. hoc frater
hugo ordinis p̄dicatoz post
modū romane curie cardina
lis. hoc frater guerric⁹. et fra
ter gaufridus eiusdē ordinis.
frater iohānes de rupella or
dinis fratrum minorū. et alii q̄

plures magistri theologie de-
terminauerunt in scolis successi-
ue. Fuerat autem ante habita dis-
putatio longa valde et multo so-
lemniore ante tres annos. in qua etiam
omnes magistri theologie de-
minasse probantur idem pro omnia quod
et supra. exceptis duobus quorum
vnus fuit magister philippus
cancellarius parisiensis et magi-
ster arnoldus postmodum episcopus
ambiënensis. **Q**uid autem de i-
sto philippo contigerit. audiamus.
Agonizante in morte dicitur guil-
lermus parisiensis episcopus paterna
solicitudine visitauit. rogauit
que eum. ut singulari opinioni ce-
deret de pluralitate beneficio-
rum. et omnia beneficia sua excepto
vno in manus ecclesie resignaret
et hac conditione media. ut si
uale sceret. ei suppleret. de
suo proprio quod dimisit. **R**enu-
it ille. expiri se velle dicens. v-
trum esset damnabile beneficia plu-
ra tenere. **M**ortuus est ergo sic
post paucos dies. cum dicitur pa-
risiensis episcopus. finitis matutinis
orare vellet: vidit iter se et lu-
men quasi umbram hominis tetra-
nimis. **E**levata ergo manu
signat se. et si ex parte dei sit. pre-
cipit ut loquatur. **C**ui respondit
apparere. **A**lienus a deo sum. sed
tamen miserabilis factura est

Et psalmus. **T**u quis es inquit. **E**go
sum cancellarius dudum miserri-
mus. **R**ursus episcopus elato altius
gemitu. **E**t quomodo inquit ti-
bi est sic doleris? **M**ale ait. imo
quod pessime sicut qui damnatus sum
eterna morte. **E**t episcopus. **H**eu ait
karissime. que causa damnationis
tue? **T**res sunt inquit cause qua-
re morte perpetui sum damnatus.
Una est quod recreantes fructus
annuos ultra pauperes timide re-
suaui. **S**ecunda est quod contra sen-
tentiam plurimorum de pluralita-
te beneficiorum quasi licite tenen-
dorum opinionem propriam defendi
et in hoc me periculo mortalis
culpe commisi. **T**ercia est et illa
grauissima omnium. quod abominabi-
li carnis vicio in scandalum mil-
lorum multo tempore laboraui. **E**t
ad episcopum mox adiunxit. **E**st ne
(inquit) finitus rauidus? **E**t episcopus.
Heros ait. te quoddam litteratissimum
virum hoc querere. quod me ad-
huc viuum cernas. et omnes nos
viuentes adhuc mori necesse sit
antequam mundus instante iudicio
finiatur. **E**t ille. **N**on miretis inquit
quia nec scientia/nec opus/nec
ratio/apud inferos veniet. **E**t
hec dicens. umbra ab oculis mi-
rantis euauit. **I**psa episcopus non ta-
men sub persona sua quasi hec bi-
disset. in predicatōe sua clericis

72

olb⁹ recitavit. **S**imili modo
cū quidā clericus maxime lit-
terature michi/agonizans in
morte/mādaret. et q̄siliū que-
reret quasi i primo migratu-
r⁹: reduxi ei ad mediā dispu-
tationē illā solennē & determi-
nationē de pluritate bñficioꝝ
parisiis. cui ille iter fuerat do-
ctor magn⁹. **C**ōsului q̄ illi q̄
magna instātia lacrimarū ut
vnā prebēdarū dimitteret. q̄
duas cōtra aiā suā tenuerat
quarū vna ad oēmbite copiā
omni clerico sufficē potuisset
Tūc ille facie quersa dissimu-
lās. hoc tantū respōdit. **O**rate
dñm ut inspizet. **R**ec diu cū re-
cessissē. et tenuissio spū vix he-
rēte. hoc idē quod consuluerā
ei quidā q̄sobrinus su⁹ iuuecu-
lus cū maximis lacrimis icla-
maret: cū voce nō posset. ma-
nu inuēs expiravit. **P**ost cui⁹
obitū cū quidā ex nostris stu-
pefactus minū cogitaret. euz
tātus homo et tātus clericus
(si mortale peccatū eēt plura
beneficia retinere) i tali statu
mortuus extitisset: mox quasi
seminuigilātū defūct⁹ apparēs
dixit. **H**ec sola prebēdarū cau-
sa est. p qua ifelix ego eterna-
liter sum dānatus. **S**uper
hac eadē questione. cū btē me

nozie iacob⁹ de bitriaco tūc q̄
dē achonēsis ep̄s. postea vero
romane curie cardinalis. ma-
gistrū quōdā theologie pba-
tissimū robertū de cothō. ro-
mani apicis cardinalē morien-
tē. ante primā damiate ciuita-
tis obsidionē/iterrogaret: res-
pōdit **D**ico iā migratur⁹ a vi-
ta. q̄ mortale est et dānabile.
(dū modo vnū q̄petēs sit) plu-
ra beneficia retinē. **H**oc idem
magister petr⁹ conestoz sacte-
marie parisiē cātoꝝ. dixit. et
scripsit. **H**oc idē magister gui-
ardus cameracēsis ep̄s verbo
hui⁹ modi q̄firmavit. **R**ollenm
(iquit) p toto auro azabiebna
tantū nocte duo beneficia re-
tinere. et cert⁹ tamē esse q̄ de
manebnū illoꝝ homini p do-
neo q̄ferret. et hoc ppter vite
icerte discrimē. **S**up hoc e-
tiā narrāte frē bernardo quōd
penitentiario dñi pape & fratre
ordinis p̄dicatoꝝ. q̄ btissimus
papa gregori⁹ non⁹ iterroga-
ret si posset de plenitudine po-
testatis cū plurimū beneficioꝝ
detētoꝝibz dispēsare: respōdit
Nō possū (iquit) nisi sup vna
tōe tantū detinētū dispēsare
Quis ergo erit sapiens ut
fallat se. et sibi sup dispensati-
one aliqua blandiat^r. **E**sto. q̄

multi magistrorum dicant hoc. quod
et multi aliter opinantur. hoc solum
mortale ab augustinus doctorum
maximo iudicatur. quod quod incertitu-
dinis periculo aut mortalis pec-
cati discrimini se committit. **N**o-
li ergo fieri sub trina iuocati-
one diuini nominis usurpator. ut
sicut sub tribus personis iuocatur et
colitur vnus deus: ita tu clerice tu
sacerdos duorum trium aut quatuor
beneficiorum vel plurium
possessor existas. **L**ucifer ille
sapientissimus et pulcherrimus
in creaturis. lucifer inquit angelus
assimilari deo voluit. et contempti-
bilis cecidit vniuersis. **Q**uan-
to ergo numerosior extiteris
in prebendis: tanto te superbius
non solum contra deum. sed
etiam supra deum extollis. **E**go
in quadam ciuitate episcopali
annis vndecei adoleui. ubi. lxxii.
canonici sub prebendis pinguis-
simis ducentarum fere libra-
rum parisiensium. in matrici eccle-
sia seruebant. quorum plures
erant detentores plurium be-
neficiorum. **V**ide ergo quale
vindictam vidi in ipsos turpes
detentores. **V**icini testis et iu-
dex sit sancta trinitas vnus de-
us. quod paucos eorum vidi com-
muni morte defungi. sed om-
nes subito et reprobe mori. **I**

ta quod quidam eorum audito quod
vnus sociorum in nocte san-
cti mane mortuus inuentus esset.
in plerisque manibus dixit. **E**t quod
vultis? secundum usum et consue-
tudiem ecclesie mortuus est.
ut videtis. **V**idi ego ipse in eccle-
sia eadem infra paucum tem-
pus quatuor archidiaconos sic
defungi. **V**ide ergo lector et
mirare miraculum. **P**rimus
eorum de equo phalerato et
grandi cecidit. et fractis cerui-
bus expirauit. **S**ecundus ma-
ne in cathedra sedens mortuus
est reperiens. **T**ercius in cho-
ro stans cum ad missam ele-
uato corporis christi fieret: ce-
cidit resupinus. et subtracta
loquela cum sensu. quasi brutum
animal die tertia sine sacra-
mentis ecclesiasticis est defun-
ctus. **Q**uartus confessionem
peccatorum et sacramenta re-
cusans: mortuus est. et extra ci-
miterium sepultus.

70
Incipit epistola luciferi ad
malos principes ecclesiasticos

Lucifer princeps tenebra-
rum. tristicie. p[er]fidi reges
atherontis imperator. dux here-
bi. rex inferni. rectorq[ue] gehene
vniuersis sociis regni n[ost]ri fili-
is superbie. precipue moderne
ecclie principib[us] (de quib[us] noster
aduersarius iesus christ[us] p[ro]p[ro]-
phetā p[re]dixit. **O**diui eccliam
malignantiū salutē quā vobis
optam[us]. et n[ost]ris obedire māda-
datis. et p[ro]ut incepistis legib[us] pa-
rare. sathane et n[ost]ri iuris p[re]-
cepta iugiter obsequare. **V**idū si
quidē christi viciari. sequentes ei[us]
vestigia. signis et virtutib[us] cho-
ruscātes. degentes sub quadā
paup[er]bita. p[ro] ip[s]orum p[re]dicatōes
et opa quasi totū mūdū ex no-
stro trāsuri iugo ad suā q[ui]-
terūt doctrinā et vitam. in no-
stri tyrānidis regni illusionē
maximā. nec nō i[n] nostre iuris-
ditōis nō modicū p[re]iudiciū et
grauamē. nō verētes nostram
ledere potētā. et tenebrosicā
nostri status offēdere maiesta-
tē **I**n illo nāq[ue] t[em]p[or]e nulla de mū-
do recipiebamus tributa. nec
tūc cursu solito caternati q[ui]-
ruebat ad nostri baratri limi-
na flebile vulgus. **S**ed via de-
clinis et lata q[ue] ducit ad mortē

sine illo strepitu miseror[um] ma-
nebat iculcata. et tota nrābat
cabat curia gemēs. et ārius ex-
poliat[ur] infern[us]. **Q**uā nrā ferrei
pectoris ipatiēs feritas ferre
nō valuit. neq[ue] dira cordis icle-
mētia potuit āpl[us] tolerare **S**ed
p[re]cauētes i[n] posterū / obuiādo
piculis / de remedio. p[ro]uidimus
oportuno. et loco istor[um] nobis
adūsarior[um]. videlicet apl[us] et
ceteror[um] eorūdem sequētium
morib[us] et doctrina. p[ro] nostrā
astutiā atq[ue] potētā succedere
fecim[us] vos q[ui] modernis t[em]p[or]ib[us]
ecclie p[re]sidentis. sicut ille de volū-
dit. regnauerūt et non ex me
Semel sibi p[ro]misim[us] omnia re-
gna mūdi si cadēs nos adora-
ret. ip[s]e vero noluit. **S**ed dixit q[ui]-
regnū suū nō erat de hoc mū-
do. **E**t fugit q[ui] turbe voluerūt
ip[s]um in regē eligere t[em]p[or]alē. **I**n
vobis autē q[ui] de statu gratie ce-
cidistis. et nobis ministratis i[n]
terris. impleta est p[ro]missio. **E**t iā
a nobis tenetis et p[ro] nos. terre-
na q[ui] vobis q[ui]tulim[us] ip[s]a **I**n illo ei
de nobis dixit ut scitis. **V**enit
ei princeps mūdi hui[us] et i[n] me nō
hab[et] q[ui]c[ui]p[er] **S**ed sup[er] oēs filios su-
p[er]bie. volu[er]it vos regnare. **S**u-
biciebat[ur] itaq[ue] principib[us] hu-
ius sc[ilicet] i[n] temporalib[us] nostri
aduersarii supradicti. **E**t hos

dicebāt docētes. **S**ubiecti esto
te oi hūane creature ppter de
um. siue regi q̄si p̄cellenti et c̄
Sic ei magr̄ eoz fecerat atqz
p̄ceperat dicēs. **R**eges gentiū
dīlant̄ eoz. et q̄ potestātē ha
bēt benefici vocātur. **E**t sicut
p̄dixim⁹ despiciabilē vitā et io
pē gerebāt i q̄tinuis laborib⁹
erūnis. **E**t nos vobis diximus
Vos aut̄ nō sic. **V**enenū diu
est effudim⁹ iā estis iflati. iam
ip̄is primis t̄poribz nō solum
dis pares s̄z penit⁹ q̄ri i mori
bz et vita: sup oēs elati. et oīa
possidētes. **N**ec redditis q̄ sūt
cesaris cesari. nec q̄ sūt dei deo
imo sc̄dm nr̄a decreta vtr⁹qz
gladii iuris dīctōem exercetis.
Verū et mūdanis vos imiscē
tes. nobis militātes secularibz
negociis implicamini. ut hac
de paup̄tate ⁊ miseria. gradatim
ascēdatis ad culmē honorū et
ad sūma fastigia dignitatum
p extortas praticas ⁊ fallaces
fabricas. p ypocrisi. adulatōes
mēdacia. piuria. proditōnes.
fraudes. symonias. et ceteras
neq̄cias. āpliozes q̄ excogitare
possēt nr̄e furie ifernales. **C**ū
aut̄ illic rapitis: nō sufficit. s̄z
estis famelici plusq̄ āte. Pau
pes opprimitis. oīa rapitis. to
tū pueritis. iflati. supbi. luxu

riosi. viuētes i delicis. ⁊ fructi
onibz corporalibz. ducitis i bo
nis dies v̄zos. **V**ocatis vob̄ no
mina i terris. vos deos ⁊ sc̄os
et scissimos appellādo. bona e
tiā q̄ at̄ violēter at̄ p abusiōes
dolose surripitis ⁊ fallacis ex
torq̄tis. at̄ falso titulo posside
tis q̄ p sustentatōe paup̄ū existi
(q̄s odim⁹) fuerit ātiq̄t⁹ eroga
ta. **I**bi vobis placitos expēdi
tis. **V**nde mētrices et lenonū
turbas nutritis. cū q̄bus eq̄ta
tis p̄op̄tice. ⁊ velut magni p̄n
cipes lceditis. aliter q̄ illi pau
peres sac̄dotes ecclie p̄mitiue
Vobis edificatis palatia oī a
menitate ⁊ pulcritudie sp̄icta
bilia. comeditis cibaria. ⁊ bibi
tis v̄na oī curiositate ⁊ leacī
tate exq̄lita. **T**hesauros q̄gre
gatis ifinitos. non sic ille q̄ di
cebat. **A**urū et argētū nō est
mecū. **V**os aurea sc̄la repara
tis. **O** societas q̄tissima demoni
b⁹ nob̄ oli p̄phetas p̄missa. ⁊
ab ip̄is p̄stinis t̄p̄ibz ātiq̄t⁹ re
pbata. dū te ioh̄es vocauit sy
nagogā sathane. et te designa
uit p meretricē magnā q̄ for
nicata est cū regibz terre. sc̄tā
de matre uouerca. de spona
existi adultera. de casta mētrix
q̄fracte sūt magne paup̄tates
tue. caritatē primā reliq̄sti. no

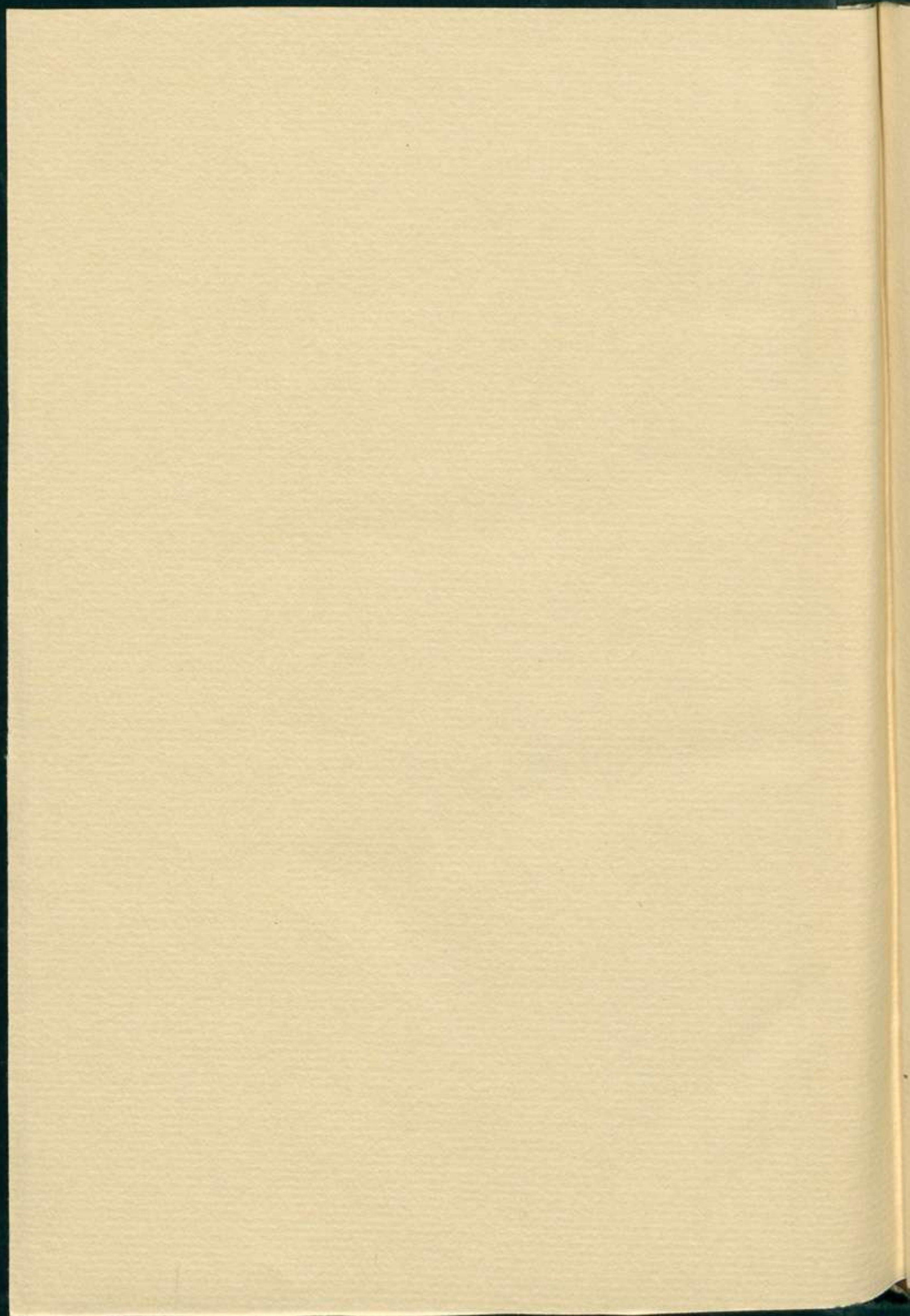
bis adhesisti. **D**ilecta nra ba
 bilon. o. ciues nri. q̄ huc de hie
 rusalē transmiſistis. vos meri
 to diligim⁹. vob̄ applaudim⁹.
 qz leges symois petri negligi
 tis. & legib⁹ symois magi amici
 nri penit⁹ adhētis. **I**ps̄s tene
 tis ad vnguē et publice exerce
 tis i tēplo dei emētes & v̄dētes
 spūalia. & q̄ cristi p̄cepta distri
 buit̄ bñficia & honores. amo
 re. v̄l p̄cio. aut p̄ turpi euicio
 vel fauore. et ecclesiasticas di
 gnitates. reproban̄tes dignos
 et promouētes idignos utpo
 te gartiones. lenones. et man
 gones bestros. nepotes. et etiā
 filios vestros pprios. ut heredi
 tate possideatis sanctuarium
 dei. **E**t vni puero multas con
 fertis p̄bēdas. quarum mini
 mam probo paupi denegatis
Personas accipitis. & nimiam
 curam habetis pecuniarū nō
 animarum. **D**omū christi fa
 citis speluncam latronū. **A**bu
 sus omnis & extorsio i foro ve
 stro plus centies exercetur. q̄
 apud seculares tyrannos. **L**e
 ges statuitis. & eas non tenetis
 et totum v̄rā dispōe ad libitū
 dissipatis. **I**ustificatis impiū
 p̄ muneribz. & iusticiā iusti au
 fertis ab eo. **E**t breuit̄ oia ge
 nera scelerū (put volum⁹) p̄

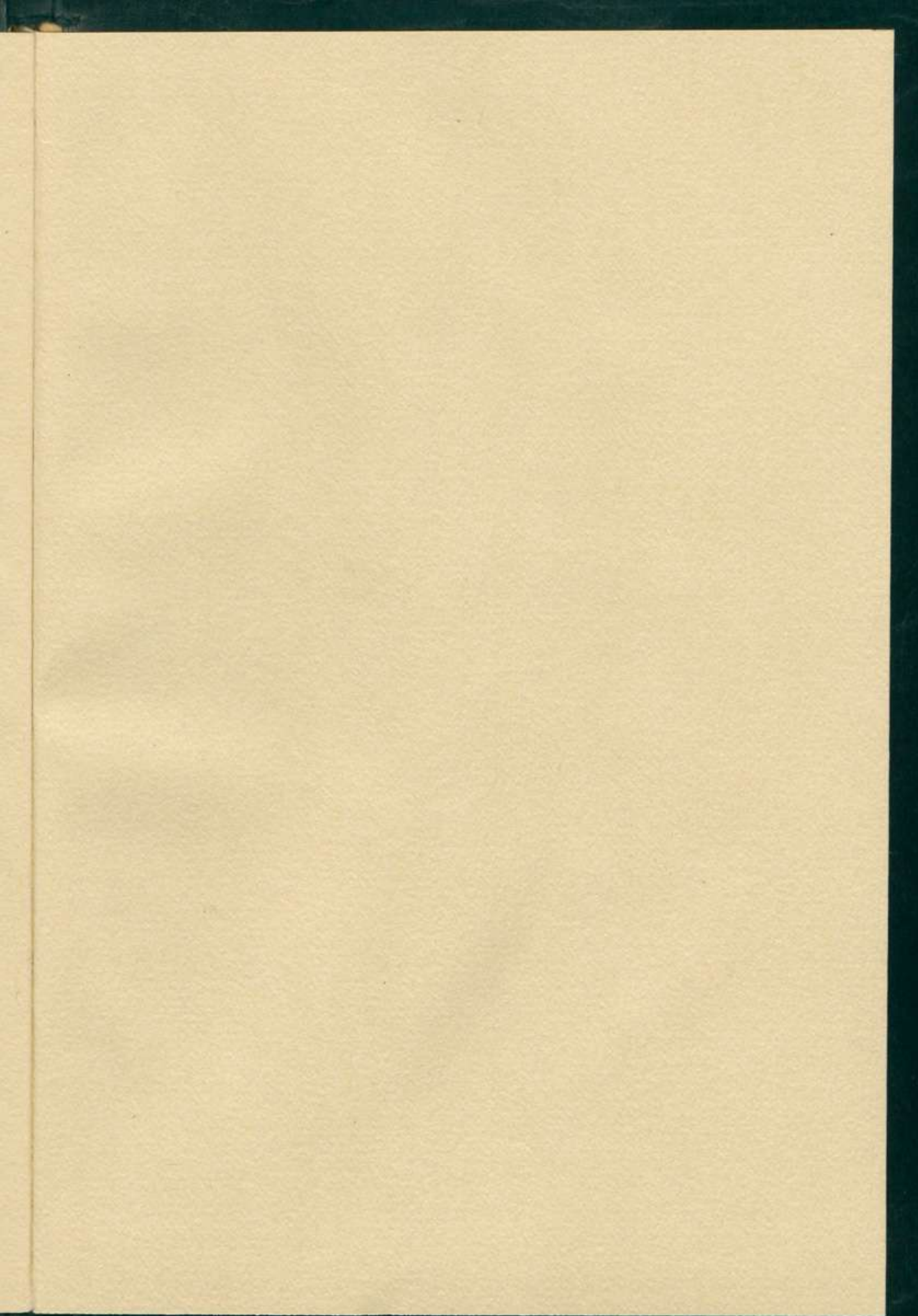
petratis. et multū v̄rī grā i no
 stro euicio iudatis. potissime
 q̄tū ad destructionē fidei chri
 stiane. **J**ā enī laici de fide hesi
 tāt. et si q̄ eis p̄dicatis licet ne
 gligēter et raro. tñ nō credūt
 qñ manifeste vident q̄ q̄sqz ve
 strū q̄riū opaf. **E**t sic ostēdi
 tis vos alios q̄ dicatis. **V**nde
 ip̄i vos seq̄ntes q̄ p̄estis i exem
 pliū. iā ut plurimū nris vtunt̄
 regulis. ruētes i pelagus vicio
 rū. & ad firmas edes baratri
 assidue q̄fluit ip̄oz maxia mlt
 titudo. **T**ot ei ex oi hoim gñe
 nobis assidue transmittitis. q̄
 capē nō possem⁹: nisi nostrū
 chaos isaciabile mille faucibz
 auidis innumerabiles aias de
 glutiret. **E**t sic p̄ vos nri ip̄i
 p̄cipat⁹ extitit refozuat⁹. et
 dānū nobis iportabile ē resti
 tutū. **V**ñ vos habem⁹ mltiplici
 ter q̄mēdatos. atqz grās vobis
 maxias referim⁹. nichilomi⁹
 adhibētes. q̄ pleūetis sicut fe
 cistis v̄lteri⁹ p̄cedēdo. qz p̄ vos
 itēdim⁹ totū mūdū sub nri di
 tōe iterū reuocare. **J**ā ei p̄ mlt
 titudie quam nobis q̄tinue de
 mittitis / his obscuris carēibz
 multipliciter occupati. vobis i
 teris sup̄i⁹ q̄mittim⁹ vices no
 stras. & volum⁹ vos nros eē vi
 carios. & mltros. qz etiā de mis

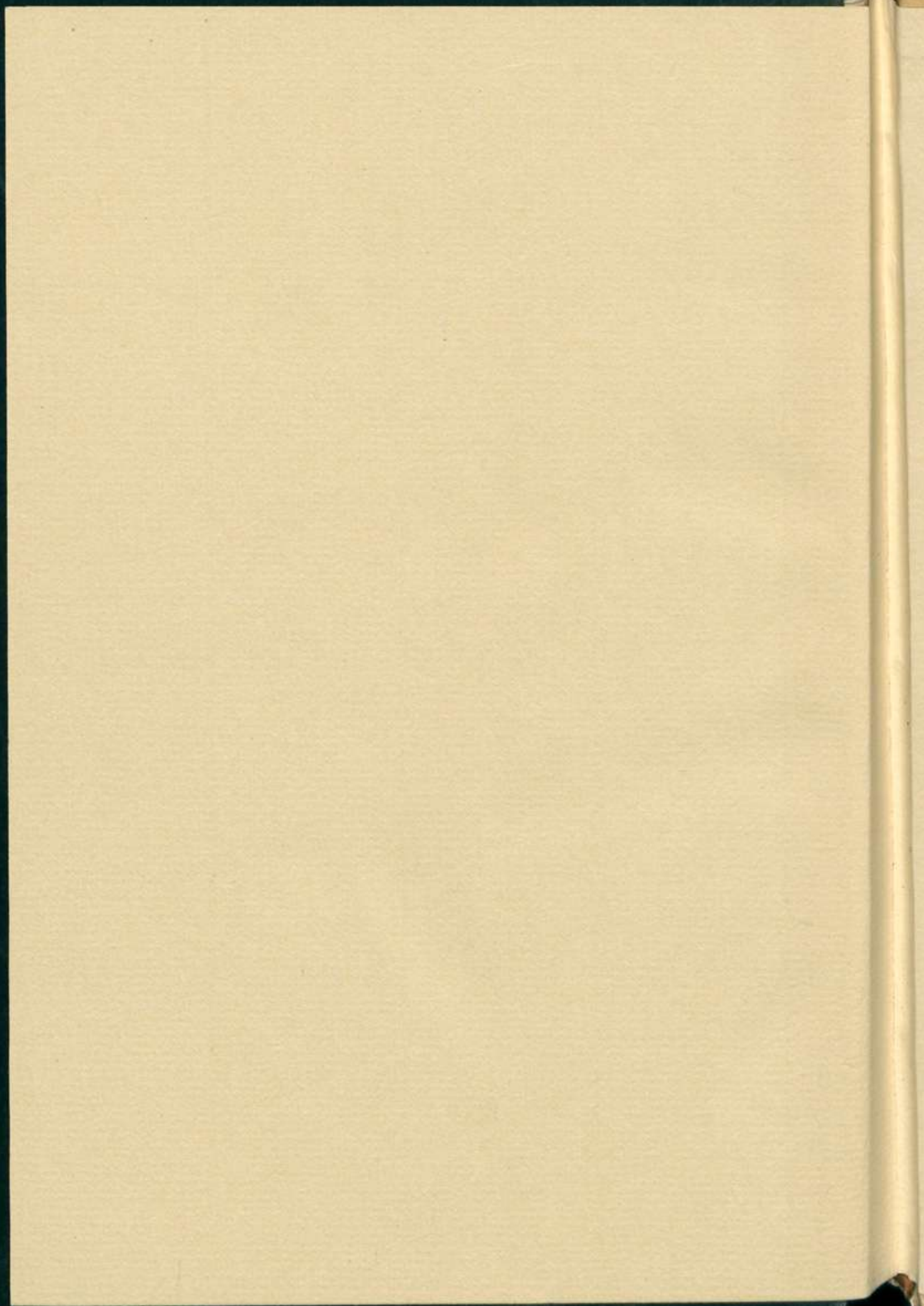
si de ppiqua anticiisti cogitam⁹
cuidia optie pparatis. In ve/
stru tñ auxiliū dñi q̄siliū de sta/
gnis eminentibz & satrapis ifez/
ni aliq̄s deputam⁹. q̄z sugge/
stionibz acquiescē. & dolosis adi/
uētōibz etiā adhezēbzā q̄sueuit
& nouit prudētia. **I**usup vobis
q̄ sūmū tenetis apicē q̄sulum⁹
ad cautelā. q̄ pacē fictilē p̄cu/
retis. s̄z occulte causas discor/
die nutriat. & sic astute roma/
nū destruetis ipiū. **I**ta nec p/
mittatis regnū aliqd̄ nimū ā/
pliari. ne forte mltū fortifica/
ti & pacē habētes velit depmē/
bz m̄ statū. & abob auferre the/
sauros q̄s apd̄ vos depositos
ā tichristo duxerimus reuari
Cōmēdatas hñtes nr̄as caris/
simas filias. supbiā. auariciā.
fraudē. luxuriā. & alias. p̄cipue
dn̄am symoniā. q̄ vol fecit. & p/
pis lactauit vberibz & nutriuit
Ipsaz qz nō vocetis symoniā
seu pcm̄. qz oia bzā sūt. Nichil
potestis v̄dē. qz de bzō p̄po sol/
uētis. **N**ec vos estis supbi. qz ta/
lē req̄rit magnificentia statū.
Vn̄ nec estis auari. qz p̄ scō pe/
tro est q̄d̄d̄ q̄gregatis. **E**t ad
thesauros eccle siue primoniū
iesu christi pmouetis bzōs. sic
crist⁹ ad ap̄latū vocauit suos
cognatos et notos. **I**pi tñ ad

statū vocabānt paupū & huiliū
vos aut bzōs ad statū sublimē
vocatis & altū. **I**psaz reliq̄rūt
oia vos aut n̄. qz p̄ defēdēdo ec/
clesiā bzā bōa tenetis. & sic de a/
liis. sic meli⁹ nostis. **P**erpetra/
te vicia s̄b v̄tutū sp̄e palliati.
allegetis p̄ vob. et glosetis dis/
torte. & adducatis ad p̄positū l/
directe. **E**t si q̄s p̄dicet q̄ vos:
ip̄z ex q̄cādo fortit opp̄nite. &
abob tanq̄ hēt⁹ q̄ dēnef. **T**ñ
isup faciatis. q̄ locū valeatis
habē quē vob p̄pauim⁹ s̄b nr̄i
hitaculi secretissio fūdamto. &
quē vob singularit̄ reuam⁹. v/
bi nūdū q̄lq̄ nouit accedē. ex/
ceptis maioribus sac̄pis regni
nr̄i. **V**os ei nec sp̄atis futurū
p̄miū. nec efnū supplicii for/
midatis. **I**deo nec vitā quā nō
creditis hēbitis. s̄z nobiscū p̄
mortē obtinebitis quā dū viui/
tis sedē nō t̄ietis. **V**aleatis illa
felicitate q̄ vos desidera⁹ et itē
dim̄ finalz p̄miare. **D**atū apd̄
cētū fr̄e i nr̄o palatō tenebro/
so p̄ntib⁹ caternis de dñū p̄p̄
hoc vocatoz specialr̄ et roga/
toz ad nr̄z q̄siliū dolorosū s̄b
nr̄i fr̄ibilis sigilli caractē. i ro/
bore p̄missoz. **A**nno a palatii
nr̄i fractōe ac q̄sortum nr̄oz
substratione. **M. CCC. li.**
SELZESVS. xviii. t.

quid facis abba: qz sacerdos deus et diuina
portas mysteria

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001961192

8au

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Biblioteca de Catalunya

Reg. *478.560*

Sig. *Man*

Mar. 75 - 8º

